

Programma begroting 2027

Inhoudsopgave

Programma begroting 2027	1
Algemeen.....	5
Aanbiedingsbrief	6
Inleiding	9
.....	20
Programmaplan	20
Bestuur en Dienstverlening	21
Ruimte en Wonen	31
Mens en samenleving.....	67
Algemene middelen	99
.....	107
Paragrafen	107
Lokale Heffingen.....	108
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	121
Onderhoud kapitaalgoederen	134
Financiering (Treasury).....	147
Bedrijfsvoering	150
Gemeenschappelijke regelingen	163
Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)	179
Grondbeleid.....	186
Ontwikkelingen.....	186
Risico's	187
Verlies en winstneming	187
.....	191
Financiële begroting	191
Samenvatting financiële begroting	193
Incidentele baten en lasten.....	194
.....	201
Overzichten	201
Balans	202
Nieuwe (vervangings-)investeringen in 2027.....	207
Geldleningen en waarborgsommen	208
Reserves en voorzieningen.....	209
EMU saldo/ Wet hof.....	210
Uitgangspunten meerjarenraming.....	211
Meerjarenbegroting 2027 - 2030.....	215
Subsidies	219

Algemeen

Aanbiedingsbrief

Beste raads- en commissieleden,

Voor u ligt de Programmabegroting 2027. Een markant moment aan het begin van een nieuwe bestuursperiode van verder bouwen aan een sterke, leefbare en toekomstbestendige gemeente. In een periode waarin maatschappelijke opgaven, financiële onzekerheden en landelijke ontwikkelingen onze keuzes sterk bepalen. Samenwerking tussen inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners, raad en college is daarom belangrijk.

Het coalitieakkoord '*Verantwoord verder, samen bouwen aan de toekomst*' zet een duidelijke koers uit. Wonen, werken, bereikbaarheid, leefbaarheid en gezonde gemeentefinanciën staan daarbij centraal. De Programmabegroting 2027 volgt deze koers. Een koers, waarmee het gemeentebestuur verantwoordelijkheid wil dragen voor de inwoners van Midden-Drenthe. Samen met de kracht van onze dorpen, de betrokkenheid van onze inwoners, het ondernemerschap en het naoberschap, dat Midden-Drenthe kenmerkt.

Verantwoord verder in financieel uitdagende tijden

Onze financiële positie blijft kwetsbaar. Ondanks de extra middelen, die het Rijk beschikbaar heeft gesteld om de daling van de uitkering uit het gemeentefonds deels op te vangen blijft er structurele onzekerheid over de financiering van gemeentelijke taken.

Wij hebben onze uitgaven en inkomsten, onze werkprocessen en ambities afgewogen. Dat leidt tot technische maatregelen, het stellen van prioriteiten en een aantal bezuinigingsvoorstellen die zijn verwerkt in deze Programmabegroting 2027.

De financiële opgave is alleen zo groot, dat wij voorstellen om een aantal lokale lasten te verhogen. Geen lichtvaardige keuze, maar afgewogen. Om voorzieningen, dienstverlening en investeringen op langere termijn op peil te houden. Bewust van de impact op inwoners en ondernemers, maar als een noodzakelijke maatregel voor een financieel gezonde en toekomstbestendige gemeente.

De begroting 2027 laat een voorzichtig positief beeld zien. De toekomst blijft echter onzeker. Daarnaast hebben analyses die zijn uitgevoerd in het proces van kadernota naar begroting geleid tot een wijziging ten opzichte van het gepresenteerde saldo in de kadernota. Dat maakt dat de meerjarige financiële ontwikkeling een tekort laat zien. In de begroting hebben we een aantal oplossingsrichtingen opgenomen voor het dekken van dit tekort en om ruimte te creëren. Deze ruimte is nodig om uitvoering te geven aan opgaven die de komende jaren op ons afkomen. Daarbij gaat het onder andere om de actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan en Integraal Accommodatiebeleid, investeringen die voortkomen uit de Lange Termijn Agenda en vervangings- en onderhoudsopgaven aan wegen, bruggen en gemeentelijk vastgoed. Tegelijkertijd werken we aan een Strategische Ambitie Agenda. Daarnaast biedt financiële ruimte mogelijkheden om invulling te geven aan nieuwe beleidsontwikkelingen en ambities uit het coalitieakkoord.

Ruimte om te wonen en te leven

De woningbouwopgave blijft een belangrijke prioriteit. Wij zetten daarom in op voldoende en passende woningen voor jongeren, gezinnen en ouderen. Woningbouw is nodig voor de vitaliteit van onze dorpen en voor het behoud van voorzieningen. We zetten in op de ontwikkeling van nieuwe woningen in Smilde, Beilen, Westerbork en Bovensmilde en ondersteunen initiatieven in de kleinere kernen. Tegelijkertijd werken we aan een volkshuisvestingsprogramma. We werken samen met partners om de broodnodige woningbouw te kunnen realiseren, voor onze eigen inwoners als ook voor eenieder die hier een plek om te wonen, werken en meedoen zoekt.

Externe factoren zoals stikstofvraagstukken, stijgende bouwkosten en congestie op het elektriciteitsnetwerk beïnvloeden de woningbouw steeds meer. Netcongestie remt woningbouw, economische ontwikkeling en verduurzaming in een aantal situaties concreet af. Samenwerking met provincie, Rijk, netbeheerders en marktpartijen om dit probleem te lijf te gaan, is daarom hard nodig. Daarnaast hebben we te maken met een toenemende regeldruk en onderzoekskosten. Ook dit heeft een vertragend effect op de woningbouw.

Sterke dorpen en een krachtige samenleving

Binnen het sociaal domein kiezen wij voor het investeren in preventie. De betaalbaarheid van het sociaal domein is daarnaast ook een belangrijk aandachtspunt. De Hervormingsagenda Jeugd en de verdere regionalisering van specialistische jeugdzorg vragen om aanpassingen in de manier waarop gemeenten samenwerken en ondersteuning organiseren. Daarnaast gaan we door met de uitvoering van het Actieplan structureel versterken armoedeaanpak en bereiden wij ons voor op wijzigingen binnen de Wmo.

Midden-Drenthe is een sterke gemeente door haar inwoners, ondernemers, verenigingen en vrijwilligers. Wij investeren daarom in leefbare dorpen, ontmoeting-plekken, sport, cultuur en voorzieningen dichtbij huis. Versterken sociale samenhang en ondersteunen initiatieven vanuit de samenleving.

In 2027 realiseren we onder andere met het project Stroomdal een Integraal Kindcentrum met een vergrote gymzaal in Beilen en zorgen we voor een veilige schoolomgeving. Daarnaast werken we aan de toekomst van sport- en maatschappelijke voorzieningen, waaronder de verdere uitwerking van de plannen voor de Drenthehal.

Ondernemen, bereikbaarheid en buitengebied

Wij zetten in op een sterke lokale economie, ondersteunen ondernemers waar mogelijk en geven ruimte aan economische ontwikkelingen. Daarnaast investeren we in een veilige, bereikbare en leefbare openbare ruimte, onder meer door infrastructurele verbeteringen en de voorbereiding van maatregelen die nodig zijn voor toekomstige woningbouw. Goede wegen en fietspaden zijn onmisbaar voor inwoners, bedrijven en de toegankelijkheid van voorzieningen. Daarom werken we de komende periode onder andere aan de Suermondsweg in Smilde en de herinrichting van de Noord-Zuidroute in Beilen.

Voor ons buitengebied zoeken wij naar een balans tussen landbouw, natuur, landschap en leefbaarheid. Landelijke ontwikkelingen rond stikstof, natuurbeleid en verduurzaming hebben directe gevolgen voor onze agrarische sector en de inrichting van het landschap. Daarbij hebben wij aandacht voor de belangen van onze inwoners en ondernemers.

Samen bouwen aan de toekomst

De opgaven in onze gemeente zijn groot. Woningnood, krapte op de arbeidsmarkt, hervormingen in het sociaal domein, de uitbreiding van defensie en aardbevingsproblematiek zijn allemaal uitdagingen waar we als gemeente mee te maken hebben. Maar de kracht van Midden-Drenthe is zeker niet minder. Wij kiezen juist in een tijd van onzekerheid voor bestuur dicht bij de inwoners, duidelijke keuzes en samenwerking. De Programmabegroting 2027 is een eerste stap om de ambities uit het coalitieakkoord te realiseren. Met een scherp oog voor de belangen van onze inwoners, ondernemers en een financieel verantwoord fundament voor de toekomst van de gemeente.

De keuzes in deze begroting waren niet altijd eenvoudig. Gericht op evenwicht tussen beschikbare financiële middelen, het behouden van belangrijke voorzieningen en het realiseren van onze ambities. Wij gaan graag met u als raad in gesprek over de keuzes die nodig zijn om onze gemeente sterk, leefbaar en toekomstbestendig te houden. Samen verantwoordelijk voor het bouwen aan een Midden-Drenthe waar het goed wonen, werken en leven is.

Inleiding

1. Basis van de begroting 2027

Onzekerheden in de rijksbijdrage

De ontwikkeling van het Gemeentefonds (onze belangrijkste bron van inkomsten) is onzeker. De rijksoverheid geeft ons als gemeenten wel taken, maar of we voldoende middelen ontvangen om die taken goed uit te voeren is onzeker.

Kadernota 2027

De kadernota 2027 was het startpunt voor het opstellen van de begroting 2027. Hierin hebben we u alvast een indruk gegeven van hoe we er financieel voorstaan, welke ontwikkelingen er zijn en welke nieuwe beleidsvoornemens we hebben. Kortom; wat zijn onze inkomsten, wat zijn onze uitgaven, welke bestedingswensen liggen er en wat is dan het financiële resultaat? Op basis van de kadernota 2027 heeft u ons kaders meegegeven voor de begroting 2027.

Raadsbehandeling

Begin oktober ontvangt u de begroting 2027. Raads- en commissieleden krijgen in oktober de gelegenheid om technische vragen te stellen. De behandeling van de begroting vindt plaats op 12 november tijdens de gemeenteraadsvergadering.

2. Opzet inleiding

De opzet van de inleiding is als volgt; allereerst gaan we kort in op een aantal algemene ontwikkelingen en de prioriteiten voor 2027. Daarna wordt in het hoofdstuk financiën toegelicht hoe het huidige saldo van de begroting en de meerjarenraming tot stand is gekomen. Het laatste onderdeel van de inleiding gaat over de lokale lasten.

Financiën

Ontwikkeling financieel meerjarenperspectief

De meerjarenbegroting 2027-2030 laat het volgend beeld zien. De tabel begint met de stand van de kadernota 2027 en bevat vervolgens alle financiële mutaties zoals opgenomen in het programmaplan.

Begrotingssaldo bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Stand na verwerking Kadernota 2027	-2.966	-31	-755	-1.422
Nieuw beleid College	-1.044	-1.028	-1.071	-807
Keuzes Colleges	4.237	3.111	3.134	3.159
Mutaties opstellen begroting	126	-4.008	-4.505	-4.125
Begrotingssaldo primitieve begroting	353	-1.956	-3.197	-3.195

Vershil kadernota 2027 versus begroting 2027

In de kadernota 2027 voorspelden we een tekort voor 2027 en verder. In het coalitieakkoord 2026-2030 'Verantwoord verder samenbouwen aan de toekomst' staat dat we zorgen voor een sluitende begroting 2027. De begroting 2027 laat een voorzichtig positief beeld zien, maar de meerjarige financiële ontwikkeling laat zien dat in de komende jaren nog steeds sprake is van een tekort.

In het begrotingssaldo 2028-2030 is er in de begroting 2027 een grote mutatie geweest ten opzichte van het begrotingssaldo gepresenteerd in de kadernota 2027. Dit heeft te maken met een stelpost van € 4,8 miljoen in de jaarschijven 2028-2030. Deze stelpost is in het verleden opgevoerd en viel nooit op omdat deze op hetzelfde programma zit als het begrotingsresultaat. Doordat er vanaf 2026 taakveldanalyses worden uitgevoerd is geconstateerd dat er geen reële onderbouwing meer voor deze stelpost is.

Oplossingsrichtingen voor de kadernota 2028

Om de tekorten voor 2028 en verder te dekken en om ruimte te creëren voor opgaven die de komende jaren op ons afkomen werken we aan de volgende oplossingsrichtingen:

- Herijken van legesverordening
- Actualisatie van systematiek kostentoerekening: de kosten worden toegerekend aan activiteiten of programma's waarop zij betrekking hebben.
- Kritische beoordeling van budgetten op uitvoerbaarheid in de verschillende jaarschijven (budgetoverheveling).
- Uitvoering geven aan vervolgoopdrachten Ravijn.
- Onderzoek naar het vormen van een stelpost voor loonkosten en kapitaallasten (overeenkomstig het gemeentelijk toezichtkader van de Provincie).

Daarnaast merken wij op dat de ontwikkeling van de algemene uitkering onzeker is. Hoewel het Rijk aanvullende financiële middelen beschikbaar stelt blijft de financiële positie onder druk staan door stijgende kosten en een beperkte structurele groei van de algemene uitkering. Dit vraagt om een behoedzaam financieel beleid en scherpe afwegingen binnen de beschikbare middelen.

Een andere relevante ontwikkeling houdt verband met de commissie Van Ark. Begin 2027 zal deze commissie een zwaarwegend advies uitbrengen over de uitvoering en financiering van de Hervormingsagenda Jeugd en de financiële houdbaarheid vanaf 2028. De uitkomsten kunnen van invloed zijn op de toekomstige omvang van de rijksmiddelen voor jeugdzorg en daarmee op het meerjarig financieel perspectief van gemeenten.

Structureel en incidenteel begrotingssaldo

Naast dat we kijken naar het sluitend zijn van de begroting, kijken we ook naar het structureel, reëel evenwicht (SRE) van de begroting. SRE wil zeggen dat structurele lasten worden afgedekt door structurele inkomsten. Hieronder ziet u het resultaat hiervan.

Structureel begrotingssaldo bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Lasten exclusief mutaties reserves	-127.291	-126.227	-128.697	-133.037
Baten exclusief mutaties reserves	126.623	124.565	125.867	130.353
Geraamd saldo van baten en lasten	-668	-1.662	-2.830	-2.684
Toevoegingen reserves	-2.193	-3.586	-3.862	-4.208
Onttrekkingen reserves	3.214	3.291	3.495	3.697
Geraamd resultaat	353	-1.957	-3.197	-3.195
Incidentele lasten (exclusief reserve stortingen)	7.652	2.842	1.994	1.854
Incidentele baten (exclusief reserve onttrekkingen)	-6.454	-2.150	-1.494	-1.354
Incidentele toevoegingen reserves	682	679	785	873
Incidentele onttrekkingen reserves	-2.191	-1.607	-1.093	-1.181
Saldo van incidentele baten en lasten	-311	-236	192	192
Structureel begrotingssaldo*	42	-2.193	-3.005	-3.003

* -/- is nadeel

Voor een uitgebreide toelichting van deze posten verwijzen we u graag naar de incidentele baten en lasten in de financiële begroting.

Septembecirculaire 2026

De septembecirculaire is niet verwerkt in deze begroting, maar is wel van invloed op het meerjarig financieel beeld. We proberen voor de behandeling van de begroting in de raadsvergadering op 12 november uw raad te informeren over de gevolgen.

Plannen

De raad heeft bij de raadsbehandeling van de kadernota 2027 op 24 augustus 2026 de nieuwe beleidswensen voor kennisgeving aangenomen en het college verzocht om deze opnieuw integraal af te wegen bij de begroting 2027. Hieronder ziet u het resultaat van deze integrale afweging.

Nieuw beleid

Omschrijving	bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Structurele versterking formatie VTH		284	293	302	312
Regionale samenwerking		129	258	258	-
Aanpak ondermijning		103	107	110	113
Visie op dienstverlening 2022-2030		135	76	68	59
Grote infraopgaven		150	-	-	-
Personele capaciteit vastgoed		115	119	122	126
Werkzaamheden grondzaken		50	52	53	-
Vervangen speelvoorzieningen		-	21	32	43
Openbare verlichting		-	20	39	63
Uitbreiding Westerbork Noordwest		-	2	2	2
Nieuwjaarsbijeenkomst		2	2	2	2
Dorpsinitiatieven		90	-	-	-
Inloopvoorzieningen		85	-	-	-
Extra werkplekken beschut werk		85	157	162	165
Op Drents grond		60	-	-	-
Herinrichten functiehuis		56	6	6	7
Totaal lasten		1.344	1.113	1.156	892
Reserve sociaal domein: dorpsinitiatieven		-90	-	-	-
Reserve sociaal domein: inloopvoorzieningen		-85	-	-	-
Algemene reserve: visie op dienstverlening		-40	-	-	-
Rijksbijdrage werkplekken beschut werk		-85	-85	-85	-85
Totaal dekking		-300	-85	-85	-85
Totaal lasten minus dekking		1.044	1.028	1.071	807

Structurele versterking formatie VTH

De wettelijke VTH-taken binnen de Omgevingswet vragen om voldoende, deskundige en continu beschikbare capaciteit. Uit de analyse van de afgelopen jaren blijkt dat het team Omgeving & Veiligheid structureel onvoldoende formatie heeft om vergunningverlening, toezicht en handhaving uit te voeren binnen de geldende wettelijke termijnen en kwaliteitseisen. Daarom wordt al meerdere jaren structureel externe capaciteit ingehuurd. Formatie uitbereiding bij het team Omgeving & Veiligheid is daarom noodzakelijk.

Regionale samenwerking

In september 2025 is een verkennend gesprek geweest met Regio Zwolle. Op dit moment kijken we hoe we een concreet vervolg kunnen geven aan dit gesprek. De bedoeling is om in overleg met de (nieuwe) gemeenteraad richtinggevende keuzes te maken op het vlak van regionale samenwerking. Het genoemde bedrag is gebaseerd op de deelnemersbijdrage die Regio Zwolle tijdens het verkennend gesprek in september 2025 met ons gecommuniceerd heeft. Met een ingroei in 2027.

Aanpak ondermijning

Vanaf 2027 is structurele formatie nodig om de aanpak van ondermijning duurzaam vorm te geven. In 2026 wordt de inzet ingevuld via inhuur op basis van incidentele middelen (motie Ondermijning 27 november 2025). Vanaf 2027 heeft de gemeente de functie structureel opgenomen in de formatie van team Omgeving en Veiligheid. Hiermee versterken we blijvend onze informatiepositie, actualiseren we ons bestuurlijk instrumentarium, organiseren we integrale controles en borgen we de samenwerking met partners vanuit de Drentse Aanpak Ondermijning. Deze structurele borging is noodzakelijk om signalen te duiden, bestuurlijk te handelen en de veiligheid en weerbaarheid van de gemeente te versterken.

Visie op dienstverlening 2022-2030

Het verbeteren van onze dienstverlening is het belangrijkste doel in de Visie op Dienstverlening. Dit is essentieel voor een moderne, toegankelijke overheid en voor een efficiënt werkende organisatie. Om deze visie te realiseren zijn aanvullende middelen nodig voor onder andere MijnServices, toegankelijkheid van de gemeentelijke website en Social intranet.

Grote infraopgaven

Vanuit verschillende projecten en (woningbouw)ontwikkelingen krijgen we de komende jaren te maken met grote infrastructurele projecten/ontwikkelingen. De voorbereidingskosten voor deze infrastructurele ontwikkelingen waren niet opgenomen in de begroting. Denk hierbij aan; het opstellen van een handelingsperspectief met ProRail, NS, Provincie en gemeente voor de opwaarderen en eventuele verplaatsing van het treinstation, in combinatie met de DOMO-tunnel.

Personele capaciteit vastgoed

Er zijn twee bestuurlijke opdrachten waar uitvoering aan gegeven moet worden; Samen vaart maken in Smilde (versnelling vastgoedprojecten) en Ravijnopdracht: afstoting of verkoop Annie Londo en MFC Westerbork. Hiervoor is 1 fte extra noodzakelijk (projectleider vastgoed).

Werkzaamheden grondzaken

Om onze doelen te halen, zoals het bouwen van voldoende woningen voor verschillende doelgroepen, hebben we de juiste kennis, onderbouwing en het juiste beleid nodig. Zonder deze basis kunnen we voorwaarden niet goed vastleggen en zijn onze belangen als gemeente niet voldoende beschermd. Daarom is het pure noodzaak om externe expertise in te schakelen. Dit geldt bij het opstellen van specifiek beleid, bij ingewikkelde juridische vraagstukken en bij complexe ruimtelijke of eigendomsprocedures. Hiervoor is extra budget benodigd.

Vervangen speelvoorzieningen

Speeltoestellen moeten technische veilig zijn. Hiervoor worden ze periodiek geïnspecteerd. Bij de inspectieronde in 2025 hebben wij ook de verwachte technische levensduur laten opnemen. Hieruit blijkt dat komende 5 jaren 26% van de speeltoestellen moet worden vervangen.

Openbare verlichting

De afgelopen jaren heeft de gemeente beperkt geïnvesteerd in het onderhoud en vervanging van de openbare verlichting. Hierdoor is er uitgesteld onderhoud ontstaan. De huidige staat van het areaal laat zien dat: -21% (1823 stuks) van onze armaturen is ouder dan 25 jaar -3,2% (270 stuks) van onze

lichtmasten is ouder dan 50 jaar. Daarnaast bevat ons areaal nog circa 4.000 kwiklampen, terwijl de productie en import hiervan Europees verboden is vanwege milieueisen. Vooruitkijkend naar de komende tien jaar betekent dit dat 47% van onze armaturen en 15% van onze lichtmasten in aanmerking komen voor vervanging. Een aanzienlijk deel van de armaturen, lichtmasten en lampen heeft inmiddels de technische levensduur overschreden. Hierdoor neemt het risico op storingen, uitval van verlichting, omvallende masten en overige veiligheidsrisico's (zoals elektrische risico's) snel toe.

Uitbreiding Westerbork Noordwest

Op dit moment wordt gewerkt aan een Omgevingsprogramma Westerbork Noordwest. Het omgevingsprogramma is een heldere en samenhangende visie op de toekomstige woonwijk. Het biedt ook het kader voor een wijziging van het omgevingsplan en het eventueel verlengen van het voorkeursrecht. De planning is erop gericht is dat dit programma eind 2026 gereed is. Na vaststelling zullen vervolgstappen gezet moeten worden. De planologische procedure dient te worden opgestart en diverse onderzoeken zullen moeten worden uitgevoerd. Hiervoor is een voorbereidingskrediet benodigd. Er dient voortgang in het project te worden behouden om een versnelling in de woningbouw te realiseren.

Nieuwjaarsbijeenkomst

De nieuwjaarsbijeenkomst werd voorheen jaarlijks georganiseerd. Binnen het programma ravijn is voorgesteld om geen nieuwjaarsbijeenkomsten meer te organiseren. Dit is uiteindelijk vastgesteld in de begroting 2026. Afgelopen jaar is er daardoor voor het eerst geen nieuwjaarsbijeenkomst georganiseerd. De nieuwjaarsbijeenkomst werd echter gemist als moment om contact te hebben met onze inwoners en ondernemers.

Dorpsinitiatieven

Het gaat hierbij om lokale verbanden waar buurtbewoners naar elkaar omzien, ondersteuning bieden en samen de leefbaarheid vergroten. Het zijn burgerinitiatieven die eenzaamheid bestrijden en mensen langer zelfstandig thuis laten wonen, vaak in samenwerking met zorgprofessionals. Voorbeelden uit onze gemeente zijn: Naoberkracht 2.0 (Witteveen), Dorpskracht (Hooghalen), Goede burens (Nieuw-Balinge), Nei Naoberschap (Westerbork) en Buurtinfohuis (Bovensmilde). Dekking komt uit de reserve Sociaal domein.

Inloopvoorzieningen

Inloopvoorzieningen zijn een laagdrempelige ontmoetingsplek, waar mensen al dan niet met een psychische kwetsbaarheid elkaar kunnen ontmoeten, deel kunnen nemen aan activiteiten, een luisterend oor vinden, informatie en advies kunnen krijgen en indien nodig toe geleid kunnen worden naar zorg. De afgelopen jaren zijn de inloopvoorzieningen bekostigd vanuit het Programma Sociaal Domein 2022-2026. Midden-Drenthe kent drie inloopvoorzieningen die door Cosis zijn opgezet, in samenwerking met lokale partners en zorgpartijen: Dorpshuis Smilde, Westhoek Beilen en Annie Londo Westerbork. Deze voorzieningen willen we continueren in 2027. Dekking komt uit de reserve Sociaal domein.

Extra werkplekken beschut werk

Binnen het kader van de Participatiewet is de gemeente verantwoordelijk voor het realiseren van beschutte werkplekken voor inwoners met een arbeidsbeperking die alleen onder aangepaste omstandigheden kunnen werken. Veel gemeenten, waaronder onze gemeente, kampen met oplopende wachtlijsten doordat de landelijke taakstelling onvoldoende aansluit op de daadwerkelijke lokale behoefte. Het is bovendien zo dat de behoefte aan beschutte plekken groter is dan waar de Rijksfinanciering vanuit gaat. Het gevolg is dat deze inwoners onnodig lang afhankelijk blijven van (onbetaalde) voorzieningen zoals leerwerkplekken, dagbesteding en/of een uitkering.

Op Drents grond

Op Drentse Grond is een onafhankelijk netwerk dat samenwerking organiseert tussen landbouw, natuur, leefomgeving, voedsel/gezondheid en economie in Midden-Drenthe. Het gemeentelijk opdrachtgeverschap is essentieel om deze neutrale en verbindende rol te legitimeren en samenhang te organiseren tussen partijen en opgaven. De investering is nodig om Op Drentse Grond daadwerkelijk te starten via een meerjarige Opbouw- en ontwikkelinvestering en stapsgewijs door te groeien naar een volwassen samenwerkingsplatform.

Herinrichten functiehuis

Gemeente Midden-Drenthe sluit niet aan bij de sector en voldoet niet aan de cao wat nadelig is voor de concurrentiepositie ten opzichte van andere gemeenten. HR21 sluit beter aan op hoe moderne gemeenteorganisaties werken en zich ontwikkelen.

Keuzes College

Het college legt onderstaande keuzes voor aan de raad om tot een sluitende begroting in 2027 te komen.

Omschrijving	bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Beschermd wonen		-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
SPUK OAB		-300	-300	-300	-300
OZB		-1.058	-1.082	-1.105	-1.130
Toeristenbelasting		-200	-200	-200	-200
Forensenbelasting		-29	-29	-29	-29
Afschrijving		-50	-	-	-
Extra uitname budgetoverheveling		-500	-	-	-
Surplus		-600	-	-	-
Totaal		-4.237	-3.111	-3.134	-3.159

Beschermd wonen

Op basis van de prognose voor 2026 laat bescherm wonen een voordeel zien van € 1.500.000. Op advies van de Provincie ramen we deze post structureel en nemen we tegelijkertijd een risico op in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Deze risico nemen we op omdat het bedrag kan gaan veranderen.

SPUK Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB)

Op basis van de prognose voor 2026 laat SPUK Onderwijs Achterstanden Beleid een voordeel zien van € 300.000. Op advies van de Provincie ramen we deze post structureel en nemen we tegelijkertijd een risico op in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Deze risico nemen we op omdat het bedrag kan gaan veranderen.

OZB

De OZB is met 3,2% geïndexeerd. Daarnaast is gekozen voor een boven trendmatige indexering van 6,8%, als dekkingsmiddel voor het tekort van het huidige totaalpakket.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting is bij de kadernota 2027 opgehoogd met € 200.000. Dit is in lijn met het verhogen van het tarief met € 0,25. We zien nu ook het aantal overnachtingen toenemen en nemen daarom een extra inkomst op van € 200.000.

Forensenbelasting

De forensenbelasting is gelijk aan de OZB aangepast. Dat wil zeggen dat we naast de 3,2% indexering een boven trendmatige indexering van 6,8% hebben toegepast. Dit leidt tot een voordeel van € 29.000.

Afschrijving

Door aanpassing van de afschrijvingstermijnen voor wegen en een gewijzigde planning zien wij dat er een voordeel ontstaat in 2027. Daarmee is de ingeboekte stelpost van € 500.000 gerealiseerd.

Extra uitname budgetoverheveling

Bij de kadernota 2027 heeft de raad ingestemd met een aframing van € 500.000 van de budgetoverhevelingen. Er wordt nu voorgesteld om nogmaals € 500.000 van de budgetoverhevelingen af te ramen. De budgetoverhevelingen kent een stand van € 9.358.767 per 1 januari 2026. We voorzien geen problemen met het aframen van dit budget en zullen nog kritisch kijken naar de overgebleven middelen.

Surplus

Om de begroting sluitend te krijgen is een inzet van € 600.000 nodig uit de algemene reserve (surplus).

Lokale lasten

1. Lasten voor inwoners en bedrijven

De onroerendezaakbelasting (OZB), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing noemen we samen onze lokale lasten. Inwoners, instellingen en bedrijven moeten die belastingen en heffingen aan de gemeente betalen.

Er zijn nog meer bedragen die mensen aan de gemeente moeten betalen, bijvoorbeeld voor het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Die kosten noemen we leges. Het gaat daarbij dus om de betaling voor een dienst of product voor een inwoner, instelling of bedrijf.

Daarom tellen we deze betalingen niet mee bij de lokale lasten. De kosten van leges kunnen overigens nooit hoger zijn dan de werkelijke kosten.

2. OZB en leges

Op basis van het bestuursakkoord 2026-2030:

1. Voor alle gemeentelijke leges wordt bepaald wat een kostendekkend tarief is; het uitgangspunt is dat die tarieven ook worden toegepast; in uitzonderingsgevallen kan daarvan worden afgeweken; bijvoorbeeld bij begraven en cremieren.
2. De gemeente Midden-Drenthe streeft naar een evenwichtige ontwikkeling van de lokale lasten. Daarbij wordt verantwoord omgegaan met de financiële positie van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Uitgangspunt is dat de gemeentelijke heffingen kostendekkend zijn waar dit wettelijk is toegestaan en dat lastenverhogingen zorgvuldig worden afgewogen. De financiële uitdagingen waarvoor gemeenten staan vragen om een kritische afweging van inkomsten en uitgaven. Het verhogen van de lasten voor inwoners wordt daarbij gezien als een laatste dekkingsmiddel.

3. Afvalstoffenheffing en rioolheffing

Afvalstoffenheffing

Het op een goede en milieubewuste inzamelen van afval is de verantwoordelijkheid van de gemeente. We geven hier uitvoering aan via ons Grondstoffenbeleid, welke in 2026 zal worden herzien. Het doel is om zo weinig mogelijk restafval in te zamelen en zo veel mogelijk hoogwaardige grondstoffen over te houden, door een goede afvalscheiding te stimuleren. Dit vraagt inzet, monitoring, communicatie en het maken van goede afspraken met verwerkers van afval- en grondstoffenstromen. Het tarief voor de afvalstoffenheffing voor 2027 stijgt ten opzichte van 2026. Voor een drie-of meerpersoonshuishouden is het tarief in 2027 € 265,50.

Rioolheffing

De gemeente is verantwoordelijk voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater, de inzameling en transport van afvloeiend hemelwater en voor grondwatermaatregelen. Voor aanleg, onderzoek, onderhoud, renovatie, inspectie, beheer, vervanging en beleid hebben we voldoende capaciteit nodig. Naast de klimatologische en maatschappelijke ontwikkelingen spelen ook opgaven als KRW een steeds grotere rol. De complexiteit van het werk en de druk op de mensen die de gemeentelijke watertaken invullen neemt toe. Binnen Fluvius verband is een branchestandaard onderzoek voor de riolering uitgevoerd. De tarieven voor de rioolheffing stijgen met 3,2% indexering en 6,8% boventrendmatige verhoging ten opzichte van 2026. Het tarief aansluiting gemeentelijke riool stijgt tot € 277,53.

Programmaplan

Programma	Bestuur en Dienstverlening
Thema	Publiekszaken & dienstverlening Bestuur Veiligheid & handhaving

Programmadoelstelling

- Raad en college betrekken onze inwoners en organisaties tijdig bij het maken van plannen en beleid, zodat zij invloed hebben op de eigen leefomgeving.
- Kinderen worden via de kinderraad bekend gemaakt met lokale democratie.
- Onze dienstverlening is eigentijds, waarbij wij rekening houden met de verschillende groepen inwoners in onze gemeente.
- Wij kiezen voor persoonlijk contact en zijn goed bereikbaar. Door korte lijnen leveren wij oplossingen op maat.
- Doorlopend werken we aan het verbeteren van de dienstverlening. We leren ervan wanneer inwoners niet tevreden zijn. Klachten nemen we serieus.
- Wij zorgen in samenwerking met de Veiligheidsregio Drenthe voor een adequate crisismanagementorganisatie.
- Wij waarborgen de veiligheid van de mensen die in Midden-Drenthe wonen, werken, recreëren of anderszins verblijven.
- Wij handhaven de regelgeving en de openbare orde. Daarmee beschermen we inwoners en bedrijven zo goed mogelijk tegen aantasting van hun leefomgeving en hun persoonlijke veiligheid.
- Het goed besturen van de gemeente. Dit willen wij bereiken door inwoners te vertellen wat wij als bestuur (raad en college) doen en waar wij het gemeenschapsgeld voor gebruiken.

Ontwikkelingen

Publiekszaken & dienstverlening

Reisdocumenten en rijbewijzenpiek

Tussen 2024 en 2028 is er sprake van een paspoortpiek: een sterke toename in aanvragen voor reisdocumenten, doordat veel paspoorten uit 2014 - toen de geldigheidsduur naar 10 jaar ging - in deze periode verlopen. Vanaf 2026 is ook de rijbewijzenpiek gestart, met dezelfde oorzaak, die duurt tot 2030. De jaren 2027 en 2028 zijn daardoor extra druk.

Bestuur

In de raadsperiode 2022-2026 is voor het eerst gewerkt met een raadsprogramma. In de huidige raadsperiode is die keuze niet gemaakt. Het college werkt met een coalitieprogramma dat is samengesteld door PRO Midden-Drenthe, VVD, MiddenDrenthe Nu en CDA.

De raad werkt aan een nieuwe bestuursstijl en een daarbij aansluitende manier van vergaderen. Een zichtbare raad die over belangrijke thema's aan de voorkant in gesprek gaat met inwoners en organisaties. Op basis daarvan stelt de raad kaders die het college verder uitwerkt en uitvoert en de raad vervolgens controleert. Het werken met een kinderraad en de kinderburgemeester zijn manieren om kinderen te betrekken bij de lokale democratie. In de raadsperiode 2026-2030 wordt dit geëvalueerd. Het functioneren van de lokale politiek vraagt om integriteit en weerbaarheid van het bestuur.

De lokale politiek vergt veel inzet en tijdsinvestering. Een goede ondersteuning en informatievoorziening is daarbij van groot belang.

Veiligheid & handhaving

Teamontwikkeling

De afgelopen jaren is binnen het team Omgeving & Veiligheid gewerkt aan het versterken van de basis. In 2025 en 2026 zijn de eerste stappen gezet in het verder op orde brengen van de formatie en bezetting, het verduidelijken van taken, rollen en verantwoordelijkheden en het verbeteren van de samenwerking binnen het team. Deze ontwikkeling wordt de komende jaren voortgezet. Het team staat voor een breed en steeds complexer takenpakket op het gebied van vergunningverlening, toezicht, handhaving, openbare orde en veiligheid. Om ook in de toekomst effectief uitvoering te kunnen geven aan deze taken, wordt ingezet op een verdere professionalisering van de organisatie, de samenwerking en de uitvoering.

De komende periode wordt ingezet op het verder versterken van werkprocessen, het verbeteren van de samenwerking tussen beleid en uitvoering en het vergroten van de verbinding binnen het fysieke domein. Door opgaven integraal te benaderen en samenwerking tussen teams te stimuleren, kunnen maatschappelijke vraagstukken effectiever en efficiënter worden opgepakt.

Een belangrijk aandachtspunt vormt de verhouding tussen de beschikbare capaciteit en de omvang van de werkzaamheden. Uit onder andere het VTH-jaarverslag 2025 blijkt dat de hoeveelheid en complexiteit van de werkzaamheden toenemen, terwijl de structurele bezetting de afgelopen jaren gelijk is gebleven. Om de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen wordt op diverse onderdelen gebruikgemaakt van tijdelijke en structurele inhuur. Deze ontwikkeling vraagt om een nadere en onderbouwde analyse van de werkvoorraad, de capaciteit en de toekomstige opgaven binnen het team. In 2027 brengen wij daarom de ontwikkeling van werkzaamheden, formatie, bezetting en inhuur integraal in beeld. De resultaten worden betrokken bij de voorbereiding van de Begroting 2028, zodat de gemeenteraad een zorgvuldige afweging kan maken over de middelen die nodig zijn om wettelijke taken en bestuurlijke ambities duurzaam uit te voeren.

Daarnaast wordt ingezet op het actualiseren en verder ontwikkelen van belangrijke beleidskaders en uitvoeringsprogramma's. Hierbij gaat bijzondere aandacht uit naar de uitvoering van het Integraal Veiligheidsplan, de aanpak van ondermijnende criminaliteit, de toepassing van de Wet Bibob, de verdere ontwikkeling van het AVE-model voor personen met onbegrepen gedrag, het beleid rondom mensenhandel en prostitutie, het evenementenbeleid en de actualisatie van de Algemene Plaatselijke Verordening. Hiermee werken wij aan een veilige, leefbare en weerbare gemeente en spelen wij in op nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen en veiligheidsvraagstukken.

Ook het toezicht- en handhavingsdomein vraagt om verdere doorontwikkeling. De uitvoering van de prioriteiten uit het Integraal Veiligheidsplan vraagt om een zichtbare en effectieve aanwezigheid in de openbare ruimte. De BOA levert hierin een belangrijke bijdrage door toezicht, handhaving en signalering en draagt bij aan het vergroten van de leefbaarheid, het veiligheidsgevoel van inwoners en de aanpak van overlast en ongewenste situaties in de openbare ruimte.

Naast de interne ontwikkelingen wordt het werk van Omgeving & Veiligheid in toenemende mate beïnvloed door externe ontwikkelingen. Internationale spanningen, toenemende aandacht voor crisisbeheersing en weerbaarheid, maatschappelijke polarisatie, demonstraties en de aanpak van ondermijnende criminaliteit vragen om een professionele, wendbare en toekomstbestendige organisatie. De gemeente heeft hierin een belangrijke verantwoordelijkheid. Daarom blijven wij inzetten op samenwerking met de Veiligheidsregio, politie, omliggende gemeenten en andere partners om voorbereid te zijn op nieuwe veiligheidsvraagstukken en maatschappelijke ontwikkelingen.

Beleidsindicatoren

Indicator	Jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	Beschrijving
Verwijzingen Halt	2025	10	9	9	Per 1.000 jongeren
	2024	3	9	8	
	2023	5	8	7	
Winkeldiefstallen	2025	0,9	1,2	1,5	Per 1.000 inwoners
	2024	0,9	1,3	1,3	
	2023	0,7	1,2	1,7	
Geweldsmisdrijven	2025	2,2	3,2	3,9	Per 1.000 inwoners
	2024	2,2	3,1	3,6	
	2023	2,9	3,0	3,4	
Diefstallen uit woning	2025	1,0	1,1	1,0	Per 1.000 inwoners
	2024	1,2	1,1	1,0	
	2023	1,2	1,1	1,1	
Vernielingen en misdrijven (tegen openbare orde en gezag)	2025	2,2	4,0	4,7	Per 1.000 inwoners
	2024	2,6	4,1	4,7	
	2023	2,9	4,4	5,3	

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Verbonden partijen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

Vereniging Drentse Gemeenten (VDG)

P10

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Beleidskaders

Bestuurlijke visie "Een leven lang ruimte" (2021)
Raadsprogramma (2022-2026)
Bestuursakkoord (2022-2026)
Communicatiebeleid raad (2023)
Verordening Gemeentelijke Rekenkamer (2023)
Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Midden-Drenthe (2023)
Herziene verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning Midden-Drenthe (2023)
Verordening werkgeverscommissie Midden-Drenthe (2021)
Gedragscodex integriteit raads- en commissieleden (2021)
Verordening werkgroep Financieel overleg Midden-Drenthe (2020)
Verordening vertrouwenscommissie Midden-Drenthe (2020)
Verordening rechtspositie raads- en commissieleden gemeente Midden-Drenthe (2023)
Verordening op de raadscommissies (2018)
Reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad (2014)
Visie op Dienstverlening (2022-2030)
Integraal Veiligheidsplan 2024-2027
Beleidsregel hondenbijtincidenten Midden-Drenthe 2025
Handhavingsbeleid hard- en softdrugs (Damoclesbeleid) (2022)
Preventie- en handhavingsplan alcohol 2024-2027
Algemene Plaatselijke Verordening Gemeente Midden-Drenthe (2020)
Regionaal Beleidsplan Veiligheid Noord-Nederland 2024-2027
Regionaal Beleidsplan Drenthe tegen Mensenhandel
Beleidskader Radicalisering en Extremisme Noord-Nederland 2024

Wat mag het kosten?

Bestuur en Dienstverlening	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Baten	-746	-507	-438	-448	-309	-323
Lasten	7.829	8.424	8.035	8.555	8.719	8.804
Saldo van het programma	7.083	7.917	7.597	8.108	8.411	8.481

Wat willen we bereiken?

- 1 online loket als ingang voor onze inwoners: MijnServices. Met MijnServices zien inwoners in één oogopslag welke aanvragen er lopen, welke mogelijkheden er voor hen zijn of kunnen ze eenvoudig zelf iets toevoegen bij een aanvraag. Geen zoektocht meer langs verschillende loketten of websites. Inwoners krijgen via één digitaal loket dus inzicht, uitzicht en overzicht.
- Doorlopend onderzoek om de tevredenheid over onze dienstverlening te meten. Met de uitkomsten van dit onderzoek verhogen we het niveau van onze dienstverlening. De producten/diensten die we nu toetsen zijn de Meldingen Openbare Ruimte, de bezwaarschriftenprocedure en de klachtenprocedure. Daarnaast loopt ook de monitoring door om de tevredenheid te meten van het bezorgen reisdocumenten.
- Een Social Intranet. Een centrale plek waar medewerkers alle actuele afspraken, documenten, handleidingen en interne informatie op 1 plek kunnen vinden. Goed samenwerken en communiceren op hetzelfde platform verbeteren we met dit intranet. Op dit moment is deze kennis versnipperd over verschillende systemen en kanalen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Voor MijnServices gaan we een keuze maken voor een technische oplossing, waarbij we kijken met welke gemeenten we dit eventueel samen op kunnen pakken. Vanuit de VNG is er ook ondersteuning beschikbaar.
- Wij meten en monitoren structureel de tevredenheid van inwoners over onze dienstverlening. De resultaten benutten wij om verbeterkansen te signaleren, gerichte acties uit te voeren en de kwaliteit van onze dienstverlening verder te ontwikkelen. Zo zorgen wij voor dienstverlening die aansluit bij de verwachtingen en behoeften van onze inwoners.
- Social intranet implementeren. Hierin willen we MS Teams geïntegreerd aanbieden. Dit zorgt voor een overzichtelijke en betrouwbare informatiebron, een platform voor interne communicatie en stimuleert de goede samenwerking. Alles op één plek.

Wat mag het kosten?

Publiekszaken & dienstverlening	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Burgerzaken						
Baten	-715	-493	-424	-433	-293	-307
Lasten	1.879	2.112	2.017	2.100	2.017	2.087
Saldo van het taakveld	1.163	1.619	1.593	1.667	1.724	1.781
Totaal van het thema	1.163	1.619	1.593	1.667	1.724	1.781

Verklaring taakveld*Baten*

De opbrengsten zijn in 2027 en 2028 € 150.000 hoger dan de gemiddelde prognose in verband met een hogere afname van de producten van burgerzaken waaronder paspoorten en ID-kaarten. Zie ook lasten. In 2026 is er incidenteel een opbrengst van € 227.500 vanwege verkoop van vastgoed.

Lasten

De lasten zijn op dezelfde wijze variabel en afhankelijk van het aantal afname van producten. Daarnaast is er sprake van een jaarlijkse indexering van 3,2% vanaf 2027.

Wat willen we bereiken?

- Als raad actief in gesprek blijven met inwoners en organisaties die te maken krijgen met ingrijpende bezuinigingen. De financiële situatie waar veel gemeenten mee kampen (Ravijn) treft ook de gemeente Midden-Drenthe. Om deze keuzes goed te kunnen maken gaat de raad in gesprek met inwoners en organisaties om te horen welk effect deze bezuinigingen hebben. En om samen te kijken naar alternatieven en oplossingsrichtingen.
- Een bestuursstijl die aansluit bij de invulling van de rol van de raad van Midden-Drenthe.
- Een passende vergaderstructuur die aansluit bij die bestuursstijl.
- Inzicht in welke bestuurlijke onderwerpen wanneer op de agenda staan.
- Naast inwoners staan die te maken krijgen met de uitbreidingsplannen van oefenterrein De Haar en bij de landelijke overheid blijvende aandacht vragen voor het compensatiebod.
- Samen optrekken met de gemeenten Assen en Aa en Hunze en de provincie Drenthe als het gaat om de afhandeling van de aardbevingsschade Eleveld.
- Raadscommunicatie als middel om de raad en de inwoners zo optimaal mogelijk te informeren.
- Kinderen blijvend betrekken bij de lokale democratie. Dit doen we met de kinderraad.
- Een rekenkamer die de raad ondersteunt in de controlerende rol.
- Een accountant die de raad ondersteunt in de controlerende rol. Met daarnaast een goedkeurende accountantsverklaring.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De participatie tussen raad en inwoners aan de voorkant van het proces structureel een plek geven in onze werkwijze. Leidraad hierbij is de Participatieverordening die de raad in 2026 heeft vastgesteld.
- Raadscommunicatie verder uitbouwen, via nieuwsbrieven, aandacht op social media, de raadswebsite, interviews met raadsleden en (externe) aandacht voor activiteiten van de raad.
- De kinderraad begeleiden via de werkgroep kinderraad en hen ondersteunen bij het vergaderen, adviseren aan de raad en selecteren van een kinderburgemeester.
- Basisscholen via Democracy kennis laten maken met de lokale democratie.
- De raad actief informeren over ontwikkelingen binnen de Gemeenschappelijke Regelingen op basis van de herijkte nota verbonden partijen.
- Gebruik maken van (andere) mogelijkheden binnen het raadsinformatiesysteem om de raadsleden en inwoners optimaal te informeren. De Lange Termijn Agenda is actueel.
- De Rekenkamer begeleiden bij de werkzaamheden en gesprekken met de raad over de onderzoeksonderwerpen, die bijdragen aan de controlerende rol van de raad.
- Opstarten van de aanbesteding voor een nieuwe accountant.
- Binnen de organisatie voldoende beheers- en controlemaatregelen te hebben en door te ontwikkelen om tot een goedkeurende accountantsverklaring te komen.
- Deelnemen aan de VDG, de VNG en de P10.

Wat mag het kosten?

Bestuur	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Bestuur						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	2.674	2.811	2.366	2.589	2.668	2.495
Saldo van het taakveld	2.674	2.811	2.366	2.589	2.668	2.495
Totaal van het thema	2.674	2.811	2.366	2.589	2.668	2.495

Verklaring taakveld

Bestuur

Baten

Er zijn geen baten geraamd op dit taakveld.

Lasten

De lasten zijn in 2027 € 129.000 en in 2028 en 2029 € 258.000 opgehoogd in verband met de regionale samenwerking. Ook is er sprake van uit bereiding van het college met een vierde wethouder. Dit leidt tot € 118.000 hogere lasten vanaf 2027.

Naast hogere lasten is ook een structurele besparing van € 316.000 ingeboekt als gevolg van een wijziging op de toevoeging aan de voorziening APPA.

In 2026 is bij de bestemming van het rekeningresultaat een extra bedrag van € 466.000 gestort omdat bleek dat de voorziening niet toereikend was.

Wat willen we bereiken?

- Wij versterken de samenwerking tussen het veiligheidsdomein en het sociaal domein, zodat inwoners met complexe problematiek eerder in beeld komen en passende ondersteuning en interventies kunnen worden ingezet.
- Wij vergroten onze kennis en informatiepositie op het gebied van mensenhandel en prostitutie, zodat signalen eerder worden herkend en effectief kunnen worden aangepakt.
- Wij actualiseren het exploitatievergunningenbeleid, zodat risico's voor de openbare orde en veiligheid beter kunnen worden beheerst.
- Wij zorgen ervoor dat de gemeentelijke crisisorganisatie goed is voorbereid op crises, rampen en maatschappelijke ontwrichting, zodat slagvaardig en effectief kan worden gehandeld wanneer de situatie daarom vraagt.
- Indien de gemeenteraad structurele middelen beschikbaar stelt voor de aanpak van ondermijning, versterken wij de aanpak van ondermijnende criminaliteit door signalen integraal te analyseren en risicocasuïstiek structureel en gecoördineerd op te pakken.
- Wij vergroten de weerbaarheid van de gemeente tegen ondermijnende criminaliteit door gemeentelijke instrumenten, waaronder Bibob-toetsing, risicogericht in te zetten.
- Wij versterken de bewustwording en handelingsbekwaamheid van medewerkers, zodat signalen van ondermijning eerder worden herkend en opgepakt.
- Wij geven uitvoering aan de prioriteiten uit het Integraal Veiligheidsplan en dragen daarmee bij aan een veilige woon-, werk- en leefomgeving voor onze inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De samenwerking tussen het sociaal domein en het veiligheidsdomein wordt verder versterkt volgens de uitgangspunten van het AVE-model. Integrale casuïstiek wordt gezamenlijk opgepakt en besproken binnen de daarvoor ingerichte overlegstructuren, waaronder het Bestuurlijk Zorgoverleg.
- Met interne afdelingen en externe partners wordt lokaal beleid voor mensenhandel en prostitutie ontwikkeld en geïmplementeerd. Daarnaast investeren wij in de samenwerking met omliggende gemeenten en ketenpartners bij de aanpak van illegale prostitutie. Hierbij wordt gebruikgemaakt van de expertise van het DAO en het handhavingsteam.
- Het exploitatievergunningenbeleid wordt geactualiseerd en waar nodig aangepast aan actuele wet- en regelgeving en ontwikkelingen op het gebied van openbare orde en veiligheid.
- Om de crisisorganisatie verder te professionaliseren investeren wij in het opleiden, trainen en oefenen van crisisfunctionarissen. Daarnaast actualiseren en ontwikkelen wij draaiboeken, werkafspraken en protocollen voor uiteenlopende crisissituaties.
- Binnen het Lokaal Informatie Overleg (LIO) en het Gemeenschappelijk Signaleringsoverleg (GSO) worden signalen van interne afdelingen en externe partners periodiek bijeengebracht, geanalyseerd en waar nodig opgepakt.
- Casuïstiek wordt integraal en multidisciplinair opgepakt in samenwerking met partners zoals politie, NVWA, Douane en Arbeidsinspectie, zodat ondermijnende criminaliteit effectiever kan worden aangepakt.
- Het geactualiseerde Bibob-beleid wordt organisatiebreed geïmplementeerd. De huidige inzet wordt voortgezet. Indien de gemeenteraad structurele middelen beschikbaar stelt, wordt de

toepassing van Bibob-toetsingen verder uitgebreid en kunnen meer risicovolle aanvragen en transacties structureel worden onderzocht.

- Er worden bewustwordingssessies en trainingen georganiseerd, zodat medewerkers signalen van ondermijning beter herkennen en weten hoe en waar deze signalen gemeld kunnen worden.
- Uitvoering wordt gegeven aan het uitvoeringsprogramma van het Integraal Veiligheidsplan. Daarbij wordt de BOA gericht ingezet voor toezicht, handhaving, signalering en het vergroten van de zichtbaarheid van de gemeente in de openbare ruimte. De BOA levert hiermee een belangrijke bijdrage aan de aanpak van overlast, het versterken van de leefbaarheid en het vergroten van het veiligheidsgevoel van inwoners.

Wat mag het kosten?

Veiligheid & handhaving	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Openbare orde en veiligheid						
Baten	-23	-14	-14	-15	-16	-16
Lasten	747	832	815	833	851	882
Saldo van het taakveld	724	818	801	818	836	866
Crisisbeheersing en brandweer						
Baten	-8	0	0	0	0	0
Lasten	2.529	2.669	2.837	3.034	3.182	3.340
Saldo van het taakveld	2.521	2.669	2.837	3.034	3.182	3.340
Totaal van het thema	3.245	3.487	3.638	3.852	4.018	4.205

Verklaring taakveld

Openbare orde en veiligheid

Baten

Afwijkingen 2026 ten opzichte van 2027-2030 kleiner dan € 50.000.

Lasten

Afwijkingen 2026 ten opzichte van 2027-2030 kleiner dan € 50.000.

Crisisbeheersing en brandweer

Baten

Er zijn geen baten geraamd op dit taakveld.

Lasten

De bijdrage aan de Veiligheidsregio Drenthe is geraamd conform de begroting van de Veiligheidsregio Drenthe en leidt tot een toename van de kosten.

Thema	Ruimte en Wonen
	Milieu
	Afval
	Begraafplaatsen en crematoria
	Onderwijshuisvesting
	Grondexploitaties
	Sportaccommodaties
	Beheer gebouwen en gronden
	Duurzaamheid
	Bouwen en wonen
	Vestigingsklimaat
	Ondersteuning bedrijven
	Vrijetijdseconomie/toeristische sector
	Openbaar groen en mobiliteit

Programmadoelstelling

- Wij willen bijdragen aan een goed woonklimaat, waardoor het aantrekkelijk wordt om in onze gemeente te wonen en te werken.
- Wij willen de woningbehoefte en het woningaanbod beter op elkaar aan laten sluiten, zodat inwoners in staat zijn langer zelfstandig thuis te wonen.
- Wij willen de werkgelegenheid behouden en bevorderen.
- Wij willen de arbeidsdeelname bevorderen, zodat inwoners (jong en oud) in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien.
- Wij willen de bestaande bedrijfsinfrastructuur verbeteren en zo mogelijk uitbreiden zodat lokaal zoveel mogelijk arbeidsplaatsen beschikbaar zijn.
- Wij willen dat het vestigingsklimaat op orde is. Goede bereikbaarheid en infrastructuur zijn hierbij belangrijke faciliteiten.
- Wij willen ondernemers zodanig faciliteren bij uitbreiding, vernieuwing of nieuwbouw binnen de bestaande regelgeving dat van de ondernemerszijde weinig drempels worden ervaren.
- Wij bieden faciliteiten aan en creëren voorwaarden voor een zinvolle invulling van de vrije tijd van inwoners en bezoekers van de gemeente.
- Wij willen de openbare ruimte op zo'n manier inrichten en beheren dat sprake is van een aantrekkelijk en leefbaar woonklimaat.
- Wij willen een optimaal bereikbare gemeente zijn en de aankomende jaren zorgen voor het gewenste kwaliteitsniveau van onze wegen en bruggen.
- Wij hebben een zorgplicht voor een (milieu hygiënisch) goede kwaliteit van het woon- en leefklimaat.
- Wij zorgen voor goede onderwijshuisvesting.
- Wij faciliteren goede sportaccommodaties in de gemeente zodat elke inwoner tegen acceptabele tarieven zoveel mogelijk binnen zijn eigen woonomgeving kan sporten en bewegen.
- Wij stimuleren kinderen om buiten te spelen door uitdagende en diverse speelaanleidingen en -plekken in de openbare ruimte.
- Wij voeren de doelstellingen uit de Duurzaamheidsvisie en Voedselvisie uit.

Ontwikkelingen

Wonen

Ook in 2027 werken we verder aan het realiseren van onze woonopgave. We zetten stappen in het Wervend Perspectief op Beilen. Gelijktijdig geven we uitvoering aan de rapportage Wonen in Westerbork. Ook in Smilde en Bovensmilde gaan we aan de slag met woningbouwlocaties. De verdere uitwerking vraagt in 2027 om verschillende keuzes en besluiten van zowel het college als de gemeenteraad. In de kleine kernen ondersteunen we verschillende wooninitiatieven en leveren we een bijdrage aan de realisatie van CPO's. De ervaringen van de afgelopen periode leren dat er betere afspraken gemaakt moeten worden bij de start van CPO projecten om de verwachtingen aan de voorkant duidelijk te hebben.

't Stroomdal

In 2027 realiseren we de bouw van een IKC en vergrote gymzaal in 't Stroomdal in Beilen. Als alles volgens planning verloopt, is het IKC in de zomer van 2027 klaar. Dan zijn ook het schoolplein en de verhuizing afgerond. Ons doel is om de bouw van de gymzaal en de werkzaamheden in het gebied vanaf begin 2027 weer zoveel mogelijk tegelijk te laten lopen met de bouw van het IKC.

Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

In het kerstreces 2025 heeft Defensie besloten waar in Nederland ruimte vrijgemaakt moet worden voor haar behoeften. Samen met de inwoners maakten we een compensatiebod. In 2027 zal Defensie een gebiedsproces opstarten. We willen dat er oog is voor de maatschappelijke belangen en dat onze inwoners serieus worden genomen. Ook willen we via de Financiële Verhoudingswet de kosten voor de bovenwettelijke taken vergoed krijgen. Dit staat ook in het compensatiebod. We lobbyen samen met andere gemeenten o.a. over de uitvoering hiervan.

Gewasbeschermingsmiddelen

In Midden-Drenthe is toenemende aandacht voor het thema gewasbeschermingsmiddelen. Inwoners uiten hun zorgen over mogelijke gezondheidsrisico's, terwijl ondernemers juist behoefte hebben aan duidelijkheid en handelingsperspectief. Media-aandacht, lokale acties en ontwikkelingen in andere gemeenten – zoals spuitvrije zones – vergroten de druk op het lokaal bestuur. Tegelijkertijd speelt er een complex samenspel van regelgeving, jurisprudentie, technische innovaties en uiteenlopende verwachtingen. In principe zijn de provincie, het rijk en de Europese Unie aan zet in dit dossier. Het is wel belangrijk dat wij als gemeente de ontwikkelingen volgen en blijven onderzoeken waar wij een rol hebben. Het plan van aanpak vierwegenbenadering gewasbeschermingsmiddelen van begin 2026 biedt de basis voor de activiteiten die wij in 2027 zullen uitvoeren. De focus ligt in eerste instantie op de eerste twee wegen die in het plan omschreven staan (kennis en communicatie en juridische instrumenten toepassen).

Omgevingsvisie

In de nieuwe raadsperiode zal worden gestart met een volledige herziening van de omgevingsvisie van Midden-Drenthe. Deze herziening vormt een belangrijke stap in de beleidscyclus en biedt de mogelijkheid om alle nieuwe beleidsinzichten en maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder recent vastgesteld beleid, integraal in de visie te verwerken. De herziening sluit aan bij de uitgangspunten en technische vormgeving van de Omgevingswet en haar instrumenten, zoals de programma's en het omgevingsplan.

Economie

In toenemende mate spelen ondernemende mensen een sleutelrol in het behalen van maatschappelijke doelen. Er zijn vele transities gaande op bijvoorbeeld het gebied van digitalisering en verduurzaming. Om een krachtiger, groener, eenvoudiger en menselijker samenleving te bereiken kunnen en willen we niet zonder de samenwerking met ondernemingen. Dit vraagt van zowel de overheid als de ondernemers een actieve rol om gezamenlijk oplossingen te bedenken en door te voeren. De brede welvaarts- en welzijnsdoelen vragen steeds meer om een integrale benadering van de opgaven en nauwe betrokkenheid van verschillende stakeholders (ondernemers, onderzoeks- en onderwijsinstellingen en overheden).

Regionale samenwerking

Momenteel neemt Midden-Drenthe zeer beperkt deel aan strategische samenwerkingsverbanden in de regio. Wel oriënteren wij ons op mogelijkheden tot deelname aan regionale samenwerkingsverbanden die al bestaan of kunnen ontstaan op diverse beleidsvelden naast economie. Dit vanwege de steeds complexer wordende opgaven, maar ook omdat je samen vaak tot betere resultaten komt. Het college oriënteert zich op die regionale samenwerking en zal in 2027 verder onderzoeken of aansluiting bij een regionaal samenwerkingsverband tot de mogelijkheden behoort. Om dit proces te ondersteunen wordt er gewerkt aan een strategische ambitieagenda.

Duurzaamheid

Belangrijke onderwerpen op het gebied zijn het behalen van de RES-doelen (Regionale Energiestrategie Drenthe), de aanpak van netcongestie, de inzet op energiearmoedebestrijding en de mogelijke inzet van restwarmte van Attero. Ook zetten we in op de ontwikkeling van de lokale isolatiesubsidie, het Warmteprogramma en het Soortenmanagementplan. Soortenmanagement helpt de gemeente om beschermde dier- en plantensoorten, zoals vleermuizen en huismussen, te beschermen én tegelijkertijd duurzaamheidsmaatregelen zoals woningisolatie en renovaties mogelijk te maken. Door dit gebiedsgericht te regelen, worden biodiversiteit en de energietransitie met elkaar verbonden en kunnen verduurzamingsprojecten sneller en efficiënter worden uitgevoerd. Daarnaast werken we verder aan de uitvoering van de Voedselvisie en geven we vorm en inhoud aan het onderwerp circulaire economie.

Beleidsindicatoren

Indicator	Jaar	Midden-Drenthe	25.000-50.000 inwoners	Drenthe	Beschrijving
Functiemenging	2025	n.b.	n.b.	n.b.	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
	2024	50,8%	50,7%	51,5%	
	2023	51,4%	50,6%	51,3%	

Indicator	Jaar	Midden-Drenthe	25.000-50.000 inwoners	Drenthe	Beschrijving
Vestigingen (van bedrijven)	2025 2024 2023	n.b. 192,5 183,4	n.b. 182,6 174,2	n.b. 178,1 171,5	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.
Huishoudelijk afval	2025 2024 2023	n.b. 129 124	n.b. 116 119	n.b. 129 128	Aantal kilo's per inwoner van het niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval
Hernieuwbare elektriciteit	2025 2024 2023	n.b. 145,8% 107,4%	n.b. n.b. 61,6%	n.b. n.b. 88,8%	Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit.
Gemiddelde WOZ-waarde	2025 2024 2023	351 328 299	397 376 361	323 307 294	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Nieuw gebouwde woningen	2025 2024 2023	n.b. 3,8 9,8	n.b. 7,2 8,4	n.b. 5,7 5,8	Aantal per 1.000 woningen.
Demografische druk	2025 2024 2023	83,1% 82,6% 81,5%	80,2% 79,6% 79,1%	82,2% 81,9% 81,4%	Het aantal personen van 0-20 jaar en 65 jaar of ouder/ de personen van 20-65 jaar.
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	2025 2024 2023	860 799 758	960 n.b. 867	889 864 831	Het bedrag dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan gemeentelijke woonlasten.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	2025 2024 2023	905 844 803	1.050 n.b. 949	980 916 883	Het bedrag dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan gemeentelijke woonlasten.

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Verbonden partijen

Recreatieschap Drenthe

Zonnepark Leemdijk

Omgevingsdienst Drenthe

Beleidskaders

Accommodaties buitensport - Beleid in uitvoering
Beheersverordening begraafplaatsen Midden-Drenthe 2013
Beleid Onderhoud wegen en bruggen Midden-Drenthe op de goede weg! 2018-2028
Beleidsplan Buitensportaccommodaties 2013
Beleidsplan openbare speelruimte 2023-2031
Omgevingsplan (van rechtswege)
Bomenverordening
Duurzaamheidsvisie
Fietsplan 2035 “Op Fietse Midden-Drenthe”
(Geactualiseerde) Archeologische verwachtingen- en beleidskaart 2012, 2025
Gemeentelijk Verkeers- en Vervoers Plan 2012 -2020
Groenbeleidsplan 2016-2025
Grondstoffenbeleid 2022-2025
Koers en uitvoeringsagenda economie 2020-2024
Koersnota vrijetijdseconomie 2024-2029
Landbouwontwikkelingsvisie
Landschapsbeleidsplan 2012
Masterplan Beilen Centrum
Nota Begraafplaatsenbeleid 2020-2030
Nota bodembeheer Drentse gemeenten 2019
Nota Grondbeleid
Nota kunstgrasvelden
Nota Natuurlijke Kracht (economisch beleid)
Omgevingsvisie
Raadsprogramma en Bestuursakkoord 2022-2026 Midden-Drenthe
Riolering en Water Programma 2023-2028
Structuurvisie Midden-Drenthe 2030 'Platteland Leeft' (2012)
Uitvoeringsbesluit grafbedekkingen Midden Drenthe 2013
Uitvoeringsbesluit Graven, asbezorging en gedenkplaats
Verduurzaming openbare verlichting 2014-2023
Verordening op beheer en gebruik van de gemeentelijke begraafplaats(en)
Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten 2018
Verordening Starterslening Midden-Drenthe 2025
Verordening Verzilverlening 2025
Visie op Beilen 2030 (2013)
Voedselvisie
VTH-beleidsplan 2022-2026
Wonen in Westerbork - Voor nu en in de toekomst
Woonvisie 2023-2027

Wat mag het kosten?

Ruimte en Wonen	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Baten	-17.727	-15.530	-16.752	-18.990	-18.523	-18.945
Lasten	34.899	42.353	38.621	41.599	42.506	43.615
Saldo van het programma	17.172	26.824	21.869	22.609	23.983	24.670

Wat willen we bereiken?

De volgende doelstellingen zijn opgenomen in de Duurzaamheidsvisie en Voedselvisie:

- 1,5% energiebesparing per jaar
- 16% hernieuwbare energieopwekking
- De CO₂-uitstoot in 2030 met 49% verminderen
- De CO₂- uitstoot in 2050 met 95% verminderen
- Woningen en gebouwen van het aardgas af en met hernieuwbare bron verwarmen in 2050;
 - Tussendoel: in 2030 een kwart van de woningen en gebouwen van het aardgas af en verwarmen met hernieuwbare bronnen.
- 50% minder primaire grondstoffen in 2030
- Volledig circulaire economie in 2050
- In 2040 is Midden-Drenthe een gezonde voedselomgeving waarbij iedereen toegang heeft tot lokaal en duurzaam geproduceerd voedsel en proberen wij voedselverspilling tot een minimum te beperken

Wat gaan we daarvoor doen?

Duurzame Elektriciteit

- Invulling geven aan de doelstellingen van de Regionale Energiestrategie Drenthe (Zon-op-Land en Zon-op-Dak). Er komt geen nieuwe zon-op-land op agrarische gronden, in natuurgebieden en in beekdalen tenzij anders afgesproken is.
- Aanpak Netcongestie in samenwerking met de netbeheerders Enexis en Tennet.
- Pilot Erfmolens. Naar aanleiding van evaluatie beoordelen om de grotere erfmolens (25 m) al dan niet op te nemen in beleid.

Duurzame warmte

- Voortzetten onderzoek restwarmtenet Attero in samenwerking met gemeenten De Wolden-Hoogeveen, Assen, de provincie Drenthe en Warmtebedrijf Drenthe Overijssel.
- Vormgeven en openstellen Lokale Isolatiesubsidie. Hiervoor hebben we rijksmiddelen gekregen.
- Inzetten van energiecoaches, Drents Energieloket en fixteam Drenthe en Buurkracht.
- Verder werken aan het Soortenmanagementplan. Het plan wordt in 2028 opgeleverd.
- Opzetten wijkuitvoeringsplan Beilen in samenwerking met Buurkracht.
- Opstellen warmteprogramma.

Voedsel en Circulaire Economie

- Opzetten platform 'Op Drentse Grond' om agrifood samenwerking te versterken.
- Inzetten op het Voedsel Verbindt Programma.
- Werken aan circulariteit binnen eigen organisatie op het gebied van inkoop en civiele werken.
- Verder vormgeven Circulair Ambachtsnetwerk en het stimuleren van de deeleconomie.

Wat mag het kosten?

Duurzaamheid	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Ruimte en leefomgeving						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	1.260	2.464	1.192	1.322	1.370	1.416
Saldo van het taakveld	1.260	2.464	1.192	1.322	1.370	1.416
Totaal van het thema	1.260	2.464	1.192	1.322	1.370	1.416

Verklaring taakveld

Duurzaamheid

Baten

Er zijn geen baten geraamd op dit taakveld.

Lasten

In 2026 is € 1.288.000 incidenteel extra budget beschikbaar voor de implementatie van de Omgevingswet en € 50.000 voor procesaanpak leefbaar buitengebied. Daarnaast is vanaf 2027 sprake van een jaarlijkse indexering van 3,2%.

Wat willen we bereiken?

- We willen in de nieuwe raadsperiode een start maken met een volledige herziening van de omgevingsvisie van Midden-Drenthe.
- Wij willen toewerken naar een integraal en wettelijk verplicht gemeentedeckend omgevingsplan, door het realiseren van een eerste deelgebied en te beginnen aan het tweede deelgebied.
- We zullen programma's door het college laten vaststellen, waaronder twee verplichte programma's (warmteprogramma en volkshuisvestingsprogramma).
- Wij willen initiatieven mogelijk blijven maken met omgevingsplanwijzigingen naast het ontwikkelen van de eerste wijziging.
- Wij willen aansluiten bij de woningbehoefte van onze (toekomstige) inwoners.
- We zorgen voor meer woningen in alle dorpen, passend bij de vraag.
- We zetten in op betaalbaar en prettig wonen. Ook als er zorg nodig is.
- We hebben aandacht voor de woonkansen van bijzondere doelgroepen.
- We zetten in op leefbare kernen en buurten.
- We zetten ons in voor de wettelijke verplichtingen rondom de huisvesting van nieuwkomers doelgroepen. Hierbij gaat het om de taakstelling voor statushouders, de Spreidingswet en de huisvesting van Oekraïners. In Drents verband hebben we in de Drentse Puzzel afspraken gemaakt over de Spreidingswet en de huisvesting van Oekraïners.

Wat gaan we daarvoor doen?*Omgevingsvisie*

- In de nieuwe raadsperiode zal worden gestart met een volledige herziening van de omgevingsvisie van Midden-Drenthe. Deze herziening vormt een belangrijke stap in de beleidscyclus en biedt de mogelijkheid om alle nieuwe beleidsinzichten en maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder recent vastgesteld beleid, integraal in de visie te verwerken. De herziening sluit aan bij de uitgangspunten en technische vormgeving van de Omgevingswet en haar instrumenten, zoals de programma's en het omgevingsplan.

Omgevingsprogramma's en Omgevingsplan

- We starten met het werken in programma's als uitwerking van de Omgevingsvisie voor specifieke thema's en gebieden. Daarnaast zullen ook een paar verplichte programma's opgesteld worden, deze laten we door het college vaststellen.
- We gaan de 1e wijziging van het omgevingsplan vaststellen. Voordat we dit doen zullen we eerst participeren met belanghebbenden.
- We gaan beginnen met de 2e wijziging van het omgevingsplan: Beilen - Westerbork.
- Ondanks de werkzaamheden aan het omgevingsplan, blijven we initiatieven mogelijk maken via ruimtelijke procedures.

Uitvoering Programma wonen

- Met onze woningbouwplanning en -programmering geven we zo goed mogelijk invulling aan de woonvisie en de opgave om voor 1.720 woningen plancapaciteit te realiseren tot 2030. Via de ontwikkeling van woningbouwplannen en herstructureringsprojecten spelen we in op de woningbehoefte en de gewenste ontwikkeling van de woningvoorraad. Ook in 2027 blijven de bekende knelpunten zoals stikstof, spuitzonering, netcongestie en de beperkte aanlegcapaciteit

van nutsvoorzieningen een risico in de haalbaarheid en voortgang van projecten. We verwachten in 2027 ca. 100 woningen op te leveren, waarvan een deel vervanging is.

- In het kader van de nieuwe Wet Versterking regie Volkshuisvesting, leveren we een volkshuisvestingsprogramma op, evenals de verplichte urgentieregeling, die we in Drents verband uitwerken.

Ruimtelijke (woningbouw)projecten

- We gaan (verder) aan de slag met woningbouwlocaties in Bovensmilde en Smilde.
- We werken verder aan verschillende woningbouwprojecten binnen de kern Beilen. Voor een mogelijke uitbreiding werken we aan plannen bij Alting en Smalbroek.
- Wij geven uitvoering aan de rapportage 'Wonen in Westerbork; Voor nu en in de toekomst'. Voor de mogelijke uitbreidingslocatie aan de noordwestkant zijn, als onderdeel van het op te stellen Omgevingsprogramma, haalbaarheidsonderzoeken uitgevoerd. Op basis hiervan moet duidelijk worden of de resultaten voldoende aanknopingspunten bieden om door te gaan naar de volgende stap: het opstellen van een omgevingsprogramma.
Naast uitbreiding kijken we in Westerbork ook naar inbreidingslocaties. We gaan verder met het Badhuisterrein als woningbouwlocatie.
- In onze kleine kernen ondersteunen we verschillende wooninitiatieven en leveren we een actieve bijdrage aan de realisatie van CPO's.

Huisvesting nieuwkomers

- We staan onder verscherpt toezicht vanuit de Spreidingswet voor de huisvesting van 50 alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV). Onze doelstelling is om in samenwerking met het COA 3 kleinere locaties in te richten voor de huisvesting van deze doelgroep.
- Samen met de woningcorporaties Actium en Woonservice zetten we ons in om voldoende woning te realiseren voor statushouders.
- Daarnaast hebben we binnen de Drentse puzzel met de andere Drentse gemeenten de afspraak om 535 Oekraïense ontheemden te huisvesten. Hier ligt nog een opgave van ongeveer 165. We bereiden ons daarnaast voor op een verschuiving van tijdelijke huisvesting naar reguliere huisvesting voor deze doelgroep. Deze verschuiving gaat waarschijnlijk in 2028 plaatsvinden. Dit houdt in dat er passende woonruimte gecreëerd moet worden voor een langere opvangperiode.
- We stellen een handelingsrichtlijn op voor de huisvesting van nieuwkomers. Deze bespreken we met de gemeenteraad.

Wat mag het kosten?

Bouwen en wonen	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Wonen en bouwen						
Baten	-1.860	-1.184	-1.094	-1.422	-1.553	-1.691
Lasten	3.604	5.566	4.239	4.518	5.193	5.279
Saldo van het taakveld	1.744	4.382	3.145	3.097	3.641	3.588
Verkeer en vervoer						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	0	6	0	0	0	0
Saldo van het taakveld	0	6	0	0	0	0
Totaal van het thema	1.744	4.388	3.145	3.097	3.641	3.588

Verklaring taakveld

Wonen en bouwen

Baten

De verkoop van een woning aan de Hoofdweg in Smilde geeft een meeropbrengst van € 290.000 in 2026. Vanaf 2027 stijgen jaarlijks de opbrengsten leges.

Lasten

In 2026 zijn er diverse incidentele bedragen begroot; masterplan Orvelte € 56.000, Programma Wonen € 300.000, sturing en prioritering Ruimtelijk Beleid en Projecten € 120.000, extra middelen om de Wet versterking volkshuisvesting uit te voeren € 165.000, middelen om de woningbouwopgave te ondersteunen via een Realisatiestimulans € 595.000. Daarnaast zijn er voor het integrale toezicht en handhaving in 2026 diverse incidentele budgetten voor in totaal € 164.000; Wet Kwaliteitsborg bouw (€ 44.000), kosten handhaving vakantieparken (€ 50.000), ondersteuning VTH taken (€ 38.000).

Vanaf 2027 worden de lasten jaarlijks geïndexeerd met 3,2%.

Vanaf 2029 zijn de kapitaallasten van de te realiseren IKC de Eshorst, IKC Prinses Margriet en de Groene Borg Westerbork begroot.

Verkeer en vervoer

Baten

Afwijkingen 2026 ten opzichte van 2027-2030 kleiner dan € 50.000. Zie ook verkeer en vervoer onder het thema openbaar groen.

Lasten

Afwijkingen 2026 ten opzichte van 2027-2030 kleiner dan € 50.000. Zie ook verkeer en vervoer onder het thema openbaar groen.

Wat willen we bereiken?

- De Koers en Uitvoeringsagenda Economie 2020-2024 willen we verlengen tot en met 2030. Met alle ondernemers(-verbanden) en betrokken stakeholders zijn we voortdurend in gesprek over de manieren waarop we gezamenlijk uitvoering kunnen geven aan deze koers en agenda. Zo voorzien we de koers continu van een actuele uitvoeringsagenda. Dit mede in verband met de beperktere beschikbaarheid van gemeentelijke middelen. Daarnaast willen we meer inzetten op het onderhouden van bedrijfscontacten.
- Op basis van afstemming met omliggende gemeenten door een onafhankelijke partij en zo concreet mogelijke plannen werden in 2025 de programmeringsafspraken voorbereid tussen provincie en gemeente Midden-Drenthe over nog te ontwikkelen bedrijventerreinen. Het ontwikkelplan Ossebroeken fase 2 maakt daar onderdeel van uit. Ondertussen is het onderzoeksrapport over actuele vraag en aanbod van werklocaties vastgesteld. Hieruit blijkt dat op basis van het scenario van hoge economische groei er in Midden-Drenthe in de komende 10 jaren grofweg een netto-vraag zal zijn van 15 hectaren te Beilen, 3 hectaren te Westerbork en 3 hectaren te Smilde. Naar aanleiding van de conclusies uit het onderzoek zijn we gestart met een verkenning naar mogelijke uitbreidingen van bedrijventerreinen voor Smilde, Beilen en Westerbork. De voortgang zal worden geagendeerd in het eerste kwartaal van 2027. Wij streven ernaar om de uitbreidingen te laten aansluiten bij die behoeften voor de komende 10 jaren. De uitkomsten van deze verkenning nemen wij vervolgens mee in de eerstvolgende actualisatie van de programmeringsafspraken met de provincie. Daarnaast zullen wij bij de eerstvolgende actualisatie van onze gemeentelijke Omgevingsvisie rekening houden met de uitkomsten van dit onderzoek en de verkenning naar uitbreidingsmogelijkheden. De gemeentelijke capaciteit om uitbreidingen te faciliteren is zeer beperkt. Daarom ligt de focus nu nog op realisatie van bedrijventerrein Ossebroeken fase 2 en de uitvoering van vooronderzoeken voor de verdere uitbreidingen.
- We blijven in 2027 inzetten op een sterk ondernemersklimaat. Daarvoor is voldoende kwalitatieve en kwantitatieve ruimte nodig voor een gezonde bedrijvendynamiek en realisatie van ontwikkelingsmogelijkheden. Dit vraagt een goed en divers aanbod van verschillende typen werklocaties die passen bij de wensen en eisen van onze ondernemingen.
- Goede (digitale) bereikbaarheid/infrastructuur ten behoeve van zowel werklocaties als dorpscentra blijft een belangrijke vestigingsfactor ondanks de trend van werken op afstand en de sterk groeiende platformeconomie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Samen met ondernemers en ondernemersverenigingen in gesprek over zaken die we kunnen verbeteren.
- Om nieuwe vestigingen mogelijk te maken zorgen we voor voldoende ruimte. Om bestaande vestigingen te behouden denken wij met de bedrijven mee waar dat mogelijk is.
- We werken aan een uitbreiding van Bedrijventerrein Ossebroeken fase 2. De uitgifte van kavels kan naar verwachting eind 2027 van start gaan. Ook werken we in 2027 aan de uitvoering van vooronderzoeken voor de verdere uitbreidingen.
- Op Dambroeken is nog 1 kavel beschikbaar. De verwachting is dat deze kavel nog in 2026 verkocht zal worden aan de huidige kandidaat.
- In de Omgevingsvisie Midden-Drenthe staat dat we het beleid voor vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen integraler en stimulerender willen maken. Leegstaande bebouwing brengt risico's met zich mee, maar er zitten ook allerlei kansen in. Samen met onze stakeholders willen we komen tot een stimulerender beleid. Ook leent dit onderwerp zich ervoor om te kijken naar koppelkansen met andere opgaven, zoals woningbouw, natuur, verduurzaming, klimaatadaptatie, stikstof, gezondheid en veiligheid.
- De bedrijventerreinen Ossebroeken en De Noesten nemen tot en met 2027 deel aan het provinciaal programma Toekomstbestendige bedrijventerreinen.
- Samen met de ondernemersverbanden onderzoeken we de toegevoegde waarde van de landelijke aanpak onder de titel: "Werklandschap van de Toekomst".
- Op en in de directe omgeving van de Circulaire Hotspot ETP Wijster zijn fysieke vestigingsmogelijkheden met een kavelomvang vanaf 1 ha. De milieugebruiksruimte, (on)mogelijkheden en (toekomst-)ambities verkennen we in 2027 verder samen met provincie en eigenaar Attero.
- Parkmanagement Ossebroeken fase I en II
We willen ervoor zorgen dat de beide bedrijventerreinen Ossebroeken fase I en II qua uitvoeringskracht en uitstraling goed in elkaar verweven worden. Mede door introductie van Parkmanagement op zowel het bestaande als het nieuwe terrein en meerdere verbindingen tussen beide terreinen zoals het realiseren van collectieve inkoop, energievoorzieningen, aanpak netcongestie, mobiliteitsoplossingen en shared spaces.
- Kaveluitgiftesysteem bedrijfskavels
In het gemeentelijk grondbeleid is momenteel nog de bepaling opgenomen dat bij de uitgifte van bedrijfskavels het principe geldt: "Wie het eerst komt, wie het eerst maalt". Dat willen we met ingang van de kaveltoewijzing van Ossebroeken fase II wijzigen in een flexibeler uitgiftesysteem op basis van objectieve en eerlijke criteria binnen de wettelijke bepalingen. De mate en wijze van herbenutting van de eventueel vrijkomende locaties speelt daarbij ook een belangrijke rol.

Wat mag het kosten?

Vestigingsklimaat	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Fysieke bedrijfsinfrastructuur						
Baten	-6	-221	-181	-186	-2	-2
Lasten	6	271	181	186	2	2
Saldo van het taakveld	0	50	0	0	0	0
Totaal van het thema	0	50	0	0	0	0

Verklaring taakveld

Vestigingsklimaat

Baten

Dit betreft de baten voor grondexploitaties. Na 2028 zijn er geen grondexploitaties meer begroot.

Lasten

In 2026 is er een incidenteel budget van € 50.000 beschikbaar gesteld voor een onderzoek naar verkenning uitbreiding bedrijventerreinen in Smilde, Beilen en Westerbork. Na 2028 zijn er geen grondexploitaties meer begroot.

Wat willen we bereiken?

- "Ik ben Drents ondernemer" 3.0 is in 2025 van start gegaan. Alle stakeholders, waaronder gemeenten, zijn steeds nauw betrokken bij deze doorontwikkeling en zullen dat ook in 2027 blijven doen.
- In samenwerking met ondernemers werken we op vele vlakken aan de transitie naar een meer circulaire economie zodat de gemeentelijke duurzaamheidsdoelen worden nagestreefd.
- Er is ruimte voor ondernemers om goed te kunnen ondernemen.
- Zo goed mogelijk uitvoering geven aan de Koers- en Uitvoeringsagenda Economie. Mede op basis van de trends en ontwikkelingen en de wensen van de ondernemers is gekozen voor zes thema's waar de gemeente en ondernemers zich de komende jaren op gaan richten. De thema's brengen focus aan in onze activiteiten.

De thema's zijn:

1. Circulaire economie en duurzaamheid
2. Arbeidsmarkt en onderwijs
3. Dienstverlening voor bedrijven
4. Bedrijventerreinen
5. Detailhandel
6. Starters

Wat gaan we daarvoor doen?

- We voeren jaarlijks overleg met alle ondernemersorganisaties. Dat gaat o.a. over de gemeentelijke dienstverlening en verbeterpunten daarin.
- Startende ondernemers helpen met verschillende vraagstukken.
- We bouwen aan een goed relatiebeheer door een proactieve houding naar ondernemers en door diverse bedrijfsbezoeken vanuit het bestuur en de ambtelijke organisatie.
- We netwerken met diverse stakeholders en andere overheden.
- We vertegenwoordigen de gemeente op (digitale) evenementen.
- We houden de vestigingsvoorwaarden op peil en verbeteren deze zo mogelijk.
- Samen met de ondernemersverbanden onderzoeken we de toegevoegde waarde van een samenwerking per cluster/regio binnen de landelijke MKB Actie Agenda en of dat zou kunnen werken voor onze ondernemingen en ons.
- We willen terughoudend zijn met lokale regels voor ondernemers. Daarom introduceren we het gebruik van het instrument MKB Toets om tot effectieve, uitvoerbare regels en maatregelen te komen voor het MKB om onnodige regeldruk te voorkomen.

Wat mag het kosten?

Ondersteuning bedrijven	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen						
Baten	-141	-103	-104	-105	-106	-107
Lasten	440	454	248	272	280	288
Saldo van het taakveld	300	351	145	167	175	181
Totaal van het thema	300	351	145	167	175	181

Verklaring taakveld

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Baten

Afwijkingen 2026 ten opzichte van 2027-2030 zijn kleiner dan € 50.000.

Lasten

In 2026 is € 201.000 incidenteel beschikbaar gesteld voor de uitvoering van gemeentelijke werkzaamheden die voortvloeien uit de begeleiding van veehouders die deelnemen aan de Landelijke Beëindigingsregeling Veehouderijlocaties (LBV).

Wat willen we bereiken?

Recreatie en toerisme:

Deze doelstellingen komen voort uit de koersnota Vrijetijdseconomie 2024-2029:

- De groei van de werkgelegenheid in de toeristische sector bevorderen.
- Ruimte bieden voor nieuwe bedrijven en groei van bestaande recreatiebedrijven. Hierin focussen we niet op kwantiteit van meer bedden, maar op unieke verblijfslocaties.
- Ruimte bieden voor nieuwe en groei van bestaande dagrecreatieve recreatiebedrijven. Er zijn weinig dagrecreatieve voorzieningen. In verschillende onderzoeken is ook gebleken dat Midden-Drenthe heel laag scoort op inkomsten uit dagrecreatie. Wanneer er meer dagrecreatie opent, zal dit ook bijdragen aan de andere doelen.
- Een juiste promotie van Midden-Drenthe, met de unieke kenmerken en centrale ligging van de gemeente, midden tussen alle dagattracties.
- Proactieve rol bij nieuwe initiatieven of veranderingen van bestaande bedrijven is een pre om deze doelen te halen. Deze rol bestaat uit het meedenken en meebuigen bij initiatieven die vernieuwend zijn en passen bij de markt.
- Focus op kwaliteit en minder op kwantiteit. Wij willen streven naar een verbetering van de locaties, zodat het hoogwaardige verblijfsaccommodaties, campings, groepsaccommodaties en andere recreatieve nachtverblijven worden.
- Tussenevaluatie Koersnota Vrijetijdseconomie 2024-2029 met mogelijk eerste inzichten in de voortzetting van het beleid.
- In overleg met het Recreatieschap inzetten op een blijvend gemeentelijk dekkend netwerk van wandel-, fiets-, hippische- en MTB-routes en waar nodig verbeteringen doorvoeren.
- Verdere implementatie van de aanbevelingen uit het adviesrapport Grip op Gezonde Recreatieve Groei van mei 2025.

Vitale vakantieparken:

- In 2027 werken we verder aan toekomstbestendige vakantieparken.
 - We voorkomen zoveel mogelijk nieuwe permanente illegale bewoning en bereiden ons voor op de te verwachten landelijke regels voor permanente bewoning van recreatiewoningen. Per vakantiepark stellen we samen met het park een toekomstbeeld op en dat werken we uit in een gemeentebreed programma.
 - We zetten in op het voorkomen van verdere verloedering en criminaliteit op parken.
 - We versterken vitale parken en de lokale Vrijetijdseconomie, onder andere door de gebiedsontwikkeling in het recreatiecluster van Hoogersmilde.
 - We werken naar afronding van de transformatie naar woonfunctie van bungalowpark Thrianta en eventuele nazorg bij het inmiddels getransformeerde bungalowpark De Hullen.
 - We begeleiden De Veldhuizen en De Heerlickheyt verder in het onderzoek naar haalbaarheid van transformatie naar woonfunctie.
- Dit sluit aan bij de Koersnotitie Toekomst vakantieparken Midden-Drenthe en Vitale Vakantieparken Drenthe.

Evenementen:

- In 2026 zijn er al veel stappen gezet in de verbetering van de aanvraag en informatievoorziening. In 2027 willen we bereiken dat de informatievoorziening volledig is en aansluit bij het beleid.
- In het eerste kwartaal van 2027 zal het beleidsstuk en visie op evenementen aan de gemeenteraad worden voorgelegd.
- Het beleidsstuk en visie laten omzetten tot bruikbare documenten voor de Omgevingswet.
- Het beleidsstuk en visie binnen de omgevingsplannen te laten landen. De vorm hiervoor is op dit moment nog onbekend.

Wat gaan we daarvoor doen?

Recreatie en toerisme:

- In 2025 is er een afwegingskader initiatieven verblijf- en dagrecreatie vastgesteld door de gemeenteraad. Met dit kader kunnen we recreatieve ontwikkelingen die passen bij de Drentse ambities doorgang bieden, waar dat normaal niet mogelijk was.
- Initiatieven voor dagrecreatie geven we extra aandacht en proberen wij te begeleiden, zodat ze niet stranden. Hierbij hebben we extra aandacht voor de benodigde vergunningsprocessen.

Vitale vakantieparken:

- Het plan van aanpak voor onder andere het programma Vitale Vakantieparken
- De druk op permanente bewoning op vakantieparken neemt toe door woningtekorten en veranderende regelgeving. In 2027 zetten we stappen om dit te beheersen en de sector te versterken.
- We starten met een actieve aanpak om nieuwe permanente bewoning te voorkomen, door nieuwe bewoners sneller in beeld te brengen, met hen in gesprek te gaan en waar nodig te handhaven met inzet van toezicht en juridische capaciteit.
- We bereiden ons voor op nieuwe landelijke regels door processen in te richten voor vergunningverlening aan bestaande bewoners en vooraf duidelijkheid te bieden over de situatie na afloop daarvan.
- We stellen voor alle vakantieparken een toekomstbeeld op en werken dat samen met de parken uit in een gemeentebreed programma met keuzes per park en de benodigde aanpassingen in beleid en regelgeving. Voor minimaal 2 kwetsbare parken werken we de plannen uit tot concrete uitvoeringsplannen en starten we met de uitvoering in 2027.
- Door verbetering van de samenwerking tussen beleid, zorg en handhaving wordt verloedering tegengegaan. Op parken met problemen starten we een gezamenlijke aanpak met meerdere teams.
- We blijven samenwerken met Vitale Vakantieparken Drenthe.
- We zetten de gebiedsontwikkeling van het recreatiecluster Hoogersmilde voort. De eerste termijn van het project loopt tot juni 2027. In het eerste kwartaal van 2027 evalueren we de resultaten tot dat moment en besluiten we over voortzetting, inclusief de werkwijze en voorwaarden.
- De druk op permanente bewoning op vakantieparken neemt toe door woningtekorten en veranderende regelgeving. In 2027 zetten we stappen om dit te beheersen en de sector te versterken.

Evenementen:

- De websitepagina verbeteren op het gebied van informatievoorziening rondom het aanvragen van evenementen.
- Een check van de vragenlijst op het nodig hebben van vergunning, voorbeelden van in te dienen documenten, informatie over Sport Drenthe plaatsen.
- Opnieuw een evenementen-café organiseren. Hier is in het verleden zeer positief op gereageerd en deze wens vanuit organisaties uitvoeren.
- We stellen evenementenbeleid op voor de hele gemeente.
- Het nieuwe beleid toepassen in de wet en regelgeving van de gemeente, waaronder de omgevingsplannen.

Wat mag het kosten?

Vrijtijdseconomie/toeristische sector	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Economische promotie						
Baten	-1.680	-1.683	-2.113	-2.114	-2.114	-2.115
Lasten	713	631	653	695	725	764
Saldo van het taakveld	-967	-1.052	-1.460	-1.419	-1.389	-1.350
Totaal van het thema	-967	-1.052	-1.460	-1.419	-1.389	-1.350

Verklaring taakveld

Vrijtijdseconomie/ toeristische sector

Baten

Vanaf 2027 is er sprake van hogere baten voor de toeristenbelasting. Dit omdat het tarief wordt verhoogd met € 0,25 en omdat er meer overnachtingen worden verwacht. De forensenbelasting neemt toe met 3,2% indexering en 6,8% boventrendmatige stijging. Deze stijging is gelijk aan de stijging van de OZB.

Lasten

Er is sprake van een jaarlijkse indexering van 3,2% vanaf 2027.

Wat willen we bereiken?

Verkeer en vervoer

- Onze belangrijkste taak is om de openbare ruimte op een dusdanige manier in te richten en te beheren zodat iedereen in onze gemeente verblijft in een veilige, bereikbare en leefbare omgeving.

Openbaar Groen

- Wij dragen zorg voor een aantrekkelijke en schone leefomgeving.
Wij gaan ons meer inzetten op het behouden en versterken van de biodiversiteit in de openbare ruimte. Dit doen we door het uitbreiden van het areaal extensief te beheren gras.
Door gericht beheer, zoals gefaseerd maaien, kunnen vlinders en andere nuttige insecten zich beter handhaven.
Bij eentonig houtwallen en singels planten we inheemse bomen en struiken aan die een toegevoegde waarde hebben voor het landschap en natuur. In het openbaar groen is er meer ruimte voor eetbare gewassen voor mens en dier. Het versterken van de biodiversiteit biedt ook kansen voor onderdelen van de lokale klimaatadaptatiestrategie zoals hittestress, droogte en wateroverlast.
- In 2027 vindt de overdracht stedelijk water plaats. Dit houdt in dat vele vijverpartijen en watergangen qua beheer en onderhoud worden overgedragen naar het waterschap Drents Overijsselse Delta. Om te voldoen aan de overdracht zal de gemeente nog € 300.000 moeten investeren in de zgn. restopgave.

Wat gaan we daarvoor doen?

Verkeer en vervoer

Voor een veilige, bereikbare en leefbare openbare ruimte voeren wij in 2027 de volgende werkzaamheden uit:

- Herinrichting Suermonsweg Smilde (binnen de bebouwde kom);
- Herinrichting Noord-Zuidroute Beilen (doorlopend van 2026 naar 2027);
- Aanleg van een veilige schoolomgeving bij het nieuwgebouwde IKC Stroomdal;
- Voorbereiding van de infrastructurele maatregelen die noodzakelijk zijn voor grootschalige woningbouwinitiatieven;
- Strategisch en planmatig onderhoud aan onze wegen en paden;
- Blijvend investeren in gedragsbeïnvloeding door Permanente VerkeersEducatie in samenwerking met de provincie Drenthe en de andere Drentse gemeenten.
- We zetten een lobby in gang voor de aanleg van de DOMO-tunnel en een extra op- en afrit op de N381 tussen Beilen en Westerbork.

Openbaar Groen

Om de openbare ruimte veilig en aantrekkelijk te houden voeren wij de volgende werkzaamheden uit:

- Het plannen en voorbereiden van onderhoud en beheer.
- Het toezicht houden op verstrekte opdrachten en het gebruik van de openbare ruimte.
- Het oplossen van meldingen over de openbare ruimte.

- Om gladde wegen en paden te voorkomen voeren wij strooiwerkzaamheden, straatreiniging en onkruidbeheersing uit op verharding.
- Door het op ruimen van zwerfafval en legen van afvalbakken gaan wij plaagdieren tegen.
- Door de beheersing van eikenprocessierupsen verminderen wij klachten bij onze inwoners en bezoekers.
- Door het inspecteren en onderhouden van onze 47.0000 bomen zorgen wij voor veilig begaanbare wegen en paden.
- Door het verzorgen en uitbreiden van bomen voorkomen we hittestress en dragen wij bij aan een gezonde omgeving.
- Het beheren van 87 hectare houtsingels langs wegen.
- Door het maaien en beheren van bermen dragen we bij aan de biodiversiteit, het behoud van onze wegen en veiligheid van de weggebruikers.
- Door het beheren van onze plantsoenen en paden stimuleren wij mensen om daar gebruik van te maken.
- Door het onderhoud aan speelaanleidingen en -toestellen zorgen wij dat kinderen veilig kunnen spelen en worden gestimuleerd om buiten te bewegen.
- Om de biodiversiteit te stimuleren gaan wij het areaal extensief beheerd gras uitbreiden.
- Bij renovaties hebben wij aandacht voor eetbaar groen en gewassen voor mens en dier.
- Voor de overdracht stedelijk water moet nog een restopgave worden opgepakt in 2027. Dit betekent concreet dat er een opgave ligt, zoals bv. de herprofilering van een watergang, aanleg van een knijpconstructie en uitvoeren van noodzakelijk onderhoud aan stuwputten in inlaatwerken.

Wat mag het kosten?

Openbaar groen en mobiliteit	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Openbaar groen en (openlucht) recreatie						
Baten	-4	-3	-3	-3	-3	-3
Lasten	3.403	3.678	3.702	3.920	4.058	4.220
Saldo van het taakveld	3.399	3.674	3.699	3.917	4.055	4.216
Verkeer en vervoer						
Baten	-507	-292	-251	-256	-262	-269
Lasten	6.949	8.357	7.372	8.244	8.616	8.932
Saldo van het taakveld	6.442	8.066	7.121	7.988	8.354	8.663
Totaal van het thema	9.841	11.740	10.820	11.905	12.409	12.879

Verklaring taakveld

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Baten

Afwijkingen 2026 ten opzichte van 2027-2030 kleiner dan € 50.000.

Lasten

In 2026 is incidenteel € 50.000 begroot voor het opstellen van een groen beleidsplan. In 2027 nemen de lasten voor verschillende onderdelen toe als gevolg van hogere lasten voor de buitendienst. Vanaf 2028 is rekening gehouden met het vervangen van speelvoorzieningen. In 2028 leidt dit tot € 21.000 hogere lasten en dit loopt op naar € 42.000 in 2030.

Verkeer en vervoer

Baten

In 2026 is incidenteel rekening gehouden met € 120.000 extra baten als gevolg van hogere vergoedingen van nutsbedrijven.

In 2027 is de opbrengst voor zwerfafval structureel verhoogd met circa € 70.000.

Lasten

Voor het Integraal verkeersplan Suermonsweg is in 2026 € 425.000 incidenteel begroot en voor het zelfbeheer dorpenoverleg is incidenteel € 200.000 begroot.

In 2026 is incidenteel € 145.500 begroot voor de tijdelijke huisvesting en sloop van Gea de Ridderschool.

De toename in de lasten vanaf 2027 wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere kapitaallasten voor groot onderhoud wegverhardingen.

Wat willen we bereiken?

- Als gemeente zijn wij opdrachtgever van de Omgevingsdienst Drenthe (OD Drenthe). Zij zetten zich in voor een schoon en veilig Drenthe. Onderdeel daarvan is het voorkomen en bestrijden van verontreiniging in lucht, bodem en water.
- De Omgevingswet brengt nog steeds veranderingen met zich mee voor de OD Drenthe, bijvoorbeeld voor de werkprocessen, maar het zorgt ook voor veranderingen in de gevraagde inzet vanuit de deelnemers. Een integrale benadering van omgevingsplannen en omgevingsvisies is van belang om zo efficiënt te kunnen werken.
- Verdere implementatie en uitvoering van het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel (IBP VTH).
- Voor riolering blijven we voldoen aan wettelijke en lokale zorgplichten met een doelmatige inzet van middelen. Het inzicht en overzicht behouden in de staat en het functioneren van ons rioleringsstelsel en de waterketen, zodat we onderbouwde keuzes blijven maken. Door proactief in te spelen op ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, proberen we wateroverlast, schade en onverwachte kosten zoveel mogelijk beperken.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Om de opgaven vanuit de Omgevingswet integraal te benaderen werken we samen binnen het Omgevingsplatform Drenthe (OPD). Hier wordt onder andere afgestemd over uniforme (keten) afspraken in Drenthe.
- Om de doelen uit de Kader Richtlijn Water te halen stelt de provincie Drenthe een plan van aanpak op.
- De OD Drenthe werkt met een jaarprogramma 2027 voor onze gemeente waarin de milieuwerkzaamheden verder uitgewerkt worden. Het grootste deel van de werkzaamheden is vraag gestuurd.
- In 2027 wordt verder uitvoering gegeven aan de Uitvoerings- en handhavingsstrategie Drenthe 2026-2029. Hierbij wordt risico- en informatie gestuurd gewerkt, zodat beschikbare capaciteit wordt ingezet op activiteiten en bedrijven met de grootste risico's voor de leefomgeving. De focus ligt hierbij onder meer op thema's als lucht-, bodem- en waterkwaliteit, zeer zorgwekkende stoffen, indirecte lozingen en de aanpak van milieucriminaliteit en ondermijning. Tevens wordt gewerkt aan een verdere verbetering van de monitoring en verantwoording van de uitvoeringsresultaten.
- Voor riolering beheren en onderhouden we het systeem volgens schema door het reinigen en inspecteren van het stelsel, zodat we de staat en het functioneren goed in beeld houden en risico's te beperken. Uitvoering van beheer en onderhoud zoveel mogelijk te laten integreren of laten aansluiten bij andere opgaven en programma's zoals wegenonderhoud en/of vervanging.
- Voor 2027 actualiseren en verbeteren van areaal-, toestands- en prestatiegegevens.

Wat mag het kosten?

Milieu	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Riolering						
Baten	-4.493	-4.438	-4.893	-4.893	-4.893	-4.893
Lasten	3.355	3.439	3.578	3.636	3.692	3.746
Saldo van het taakveld	-1.137	-998	-1.315	-1.256	-1.201	-1.147
Milieubeheer						
Baten	-912	-565	-130	-1.348	-1.348	-1.348
Lasten	3.872	4.246	3.720	4.053	4.136	4.226
Saldo van het taakveld	2.960	3.681	3.590	2.705	2.788	2.879
Economische ontwikkeling						
Baten	0	-350	0	0	0	0
Lasten	0	350	0	0	0	0
Saldo van het taakveld	0	0	0	0	0	0
Totaal van het thema	1.822	2.683	2.276	1.449	1.587	1.732

Verklaring taakveld

Riolering

Baten

De belastingopbrengsten rioolheffing stijgen in 2027 met € 347.000. In 2030 zullen de opbrengsten met nog eens € 66.000 stijgen om aan wettelijke regelgeving te voldoen. Negatieve reserves zijn niet toegestaan.

Lasten

Hogere lasten voor onderhoud riolering in 2027. Diverse budgetten worden jaarlijks geïndexeerd met 3,2% vanaf 2027.

Milieubeheer

Baten

De baten nemen vanaf 2028 met € 455.000 af. Diverse personeelskosten worden gedekt tot 2028 gedekt door de CDOKE-middelen (klimaatgelden).

Lasten

In 2026 zijn er incidentele duurzaamheidsbudgetten voor de aanpak energiearmoede (€ 67.000), de aanpak duurzame warmte van de gemeente, waaronder verkenning warmtenet (€ 75.000) en ondersteuning lokale energiehulp (€ 48.000).

De bijdrage aan de Omgevingsdienst Drenthe stijgt in 2027 met € 172.000 en jaarlijks door inflatie.

Daarnaast is sprake van een jaarlijkse indexering van 3,2% vanaf 2027.

Economische ontwikkeling

Baten

In 2026 is incidenteel een opbrengst van € 350.000 geraamd als verwachte compensatie voor kosten die samenhangen met het defensiegebied de Haar.

Lasten

In 2026 is incidenteel een bedrag van € 350.000 begroot voor te maken kosten samenhangen met de ontwikkelingen rond het defensiegebied de Haar.

Wat willen we bereiken?

- Onze inwoners produceren steeds minder restafval en meer herbruikbare grondstoffen. We streven naar maximaal 100kg restafval per inwoner per jaar.
- Inwoners zijn zich bewust van het afval dat ze produceren en zijn goed geïnformeerd. Hiervoor informeren we inwoners gericht minimaal 1x per kwartaal.
- We gebruiken duurzame inzamel- en verwerkingsmogelijkheden voor de ingezamelde afval- en grondstoffen. Dit tegen verantwoorde kosten en dus een verantwoorde afvalstoffenheffing voor onze burgers.
- In 2027 werken we verder aan verbetering van de kwaliteit van het ingezamelde PMD, teneinde een goede vergoeding hiervoor te krijgen.
- We werken aan minder zwerfafval in de openbare ruimte, samen met onze inwoners.
- De kwaliteit van onze dienstverlening op gebied van afvalinzameling wordt beter gemonitord en aangestuurd.
- We geven invulling aan het in 2026 herziene grondstoffenbeleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We sturen op minder restafval en hogere kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen. We voeren daartoe steek- en sorteerproeven uit en experimenteren met verbeterde inzameltechnieken, zoals wegen van PMD-containers tijdens de inzameling.
- Er worden inkoopprocedures uitgevoerd, samen met andere Drentse gemeenten, om de ingezamelde grondstoffen zo goed mogelijk te laten verwerken.
- Het nieuwe grondstoffenbeleid wordt geconcretiseerd in een duidelijke en haalbare planning.
- We oriënteren ons op verbeterde en/of alternatieve inzamelmethodieken voor onze grondstoffen, waarbij politieke en bestuurlijke draagkracht randvoorwaardelijk is. Landelijke en technische trends en ontwikkelingen zijn hierbij belangrijk.
- We zoeken naar mogelijkheden om het zwerfafval verder te verminderen en om hierbij onze inwoners beter te betrekken.
- Omdat de inwoners een belangrijke rol spelen bij zowel afvalinzameling als zwerfafval, blijven we hen middels verschillende kanalen informeren. Waar nodig worden gerichte communicatieacties ingezet.
- We volgen de ontwikkelingen m.b.t. verbrandingsheffing, CO₂-heffing en polymerenheffing, die nog steeds onzeker zijn, maar wel direct van invloed zijn op de verwerkingskosten van restafval en dus ook de afvalstoffenheffing.
- We zorgen dat ondergrondse verzamelssystemen voor restafval toegankelijk worden met milieupassen. Hierdoor wordt ook ledigen op basis van vullingsgraad mogelijk.

Wat mag het kosten?

Afval	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Afval						
Baten	-4.278	-4.202	-4.343	-4.834	-5.017	-5.368
Lasten	3.302	3.088	3.196	3.611	3.743	4.018
Saldo van het taakveld	-977	-1.115	-1.148	-1.223	-1.274	-1.350
Totaal van het thema	-977	-1.115	-1.148	-1.223	-1.274	-1.350

Verklaring taakveld

Afval

Baten

De baten afvalstoffenheffing stijgen met € 136.000 door de tariefstijging van 5% in 2027. Komende jaren zal de heffing verder stijgen om de stijgen de kosten te dekken.

Lasten

Door hogere kosten voor verwijderen zwerfvuil en inzamelen van oud papier, nieuwe contracten voor ophalen afval en verwerking van afval en de invoering stijgen de kosten voor afval. Daarnaast brengen de invoering van de CO2heffing ook meerkosten met zich mee.

Wat willen we bereiken?

- De mogelijkheid bieden aan nabestaanden om overledenen met een binding aan Midden-Drenthe te begraven of de as bij te zetten/ verstrooien op gemeentelijke begraafplaatsen.
- Een zorgvuldige dienstverlening voor nabestaanden en bezoekers.
- Het zorg dragen voor beheer, onderhoud en toezicht van de begraafplaatsen in de gemeente. Wij doen dit zorgvuldig en efficiënt. Het doel hierbij is de lijkbezorgingsleges niet onnodig te laten stijgen en de voorzieningen op de begraafplaatsen voor iedereen bereikbaar te houden.
- Het beheren van de grafadministratie van de gemeentelijke begraafplaatsen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Toezicht houden op het beheer en onderhoud van onze 12 gemeentelijke begraafplaatsen en de twee joodse begraafplaatsen die eigendom zijn van het Nederlands Israëlitisch Kerkgenootschap en waarvoor wij een onderhoudsverplichting hebben.
- Wij verzorgen delven en het dichten van een graf en houden (op afstand) toezicht tijdens een uitvaart.
- Wij zorgen dat urnen worden bijgeplaatst in een voorziening of graf.
- Gemiddeld zijn er 105 uitvaarten en bijzettingen per jaar.
- Zorgdragen voor voldoende capaciteit op de gemeentelijke begraafplaatsen voor het begraven van overledenen en het bijzetten of verstrooien van as.
- Wij zijn het aanspreekpunt voor aannemers, leveranciers, uitvaartleiders, nabestaanden en belanghebbenden.

Wat mag het kosten?

Begraafplaatsen en crematoria	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Begraafplaatsen en crematoria						
Baten	-339	-400	-448	-461	-477	-498
Lasten	963	998	1.020	1.050	1.082	1.118
Saldo van het taakveld	624	598	572	589	605	620
Totaal van het thema	624	598	572	589	605	620

Verklaring taakveld**Begraafplaatsen en crematoria***Baten*

Het aantal begrafenissen en as-bijzettingen neemt af. Er wordt gekozen voor grafrechten met kortere looptijden. De gemiddelde verlenging van een grafrecht is tegenwoordig 8,3 jaar.

Lasten

De arealen van de groenbestekken zijn herzien en taakgericht toegerekend. Hierdoor zijn de onderhoudskosten van de begraafplaatsen licht gestegen. In het openbaar groen zijn deze juist gedaald.

Wat willen we bereiken?

- Dat alle gebouwen van het basisonderwijs voor 2040 klaar zijn voor de toekomst, zodat kinderen elkaar gezond en veilig kunnen ontmoeten, bewegen en met elkaar spelen en leren.
- In toekomstbestendige schoolgebouwen kijken we naar mogelijke combinaties van maatschappelijke voorzieningen en samenwerking binnen opvang en goed kwalitatief onderwijs.
- Alle schoolgebouwen in Midden-Drenthe zijn op termijn duurzame en frisse scholen die op alle vlakken voldoen aan de meest recente eisen. Dit doen we door het realiseren van onder andere (ver)nieuwbouwprojecten en tijdig inspelen op actualiteiten en ontwikkelingen.
- Met duurzame en frisse scholen wordt het brede onderwijsaanbod behouden. Jongeren kunnen langer binnen de gemeente vervolgonderwijs volgen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- In toekomstbestendige onderwijslocaties investeren we de komende jaren in verduurzaming dan wel (ver)nieuwbouw volgens het Integraal Huisvestingsplan Basisonderwijs 2021-2040.
- In 2027 wordt nog gewerkt aan de uitvoering van onze eerste investeringsagenda 2021-2025.
- In 2027 volgt vergelijkbaar met het Integraal Accommodatiebeleid een actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan Basisonderwijs en een voorstel voor de investeringsagenda 2028-2032. Ook brengen we in beeld welke gevolgen uitgesteld nieuwbouw heeft voor de onderhoudssituatie van de bestaande gebouwen.
- Vanuit de eigen expertise meedenken, -werken en uitvoering geven aan (ver)nieuwbouwplannen, verzoeken en adviezen over onderwijshuisvesting. Hierbij is het "Integraal Huisvestingsplan Basisonderwijs 2021-2040, Investeren in kwaliteit" het kader.
- Smilde: In Smilde
- Hooghalen: In de tweede helft van 2026 is definitiefase voor de (ver)nieuwbouw van de IKC de Bosvlinder opgestart, zodat er eind 2026 een programma van eisen ligt en besluitvorming voor (ver)nieuwbouw door de gemeente kan plaatsvinden.
In 2027 zal de ontwerpfase en aanbestedingsfase plaatsvinden. Naar verwachting kan de bouw starten vanaf Q3-2028, zodat de vernieuwde school na de zomer van 2029 in gebruik genomen kan worden.
- Beilen: Op de locatie van het oude schoolgebouw van IKC G.A. de Ridder realiseren we in 2027 een nieuw onderwijsgebouw voor de IKC G.A. de Ridder en CKC Beatrix inclusief een vergrootte gymzaal achter zwembad De Peppel. Oplevering van het schoolgebouw inclusief buitenterrein is volgens planning zomer 2027.

Wat mag het kosten?

Onderwijshuisvesting	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Onderwijshuisvesting						
Baten	-45	-46	-155	-266	-270	-274
Lasten	1.720	3.362	3.109	3.528	3.515	3.496
Saldo van het taakveld	1.674	3.317	2.954	3.262	3.246	3.222
Wonen en bouwen						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0	0
Saldo van het taakveld	0	0	0	0	0	0
Totaal van het thema	1.674	3.317	2.954	3.261	3.245	3.222

Verklaring taakveld

Onderwijshuisvesting

Baten

In 2027 verwachten we € 50.000 meer baten voor de verhuur van ruimten voor kinderopvang. Dit bedrag is vanaf 2028 € 100.000. Ook verwachten we meer baten vanaf 2027 door huuropbrengsten van het Stroomdal. De bedragen hiervoor variëren van € 58.000 in 2027 tot € 122.000 in 2030.

Lasten

In 2026 is een incidenteel budget van € 250.000 begroot voor onder andere de tijdelijke huisvesting van IKC de Bosvlinder.

In 2027 zijn de kapitaallasten € 226.000 lager voor openbare huisvesting scholen en vanaf 2028 nemen deze tot met € 306.000 als gevolg van de investering in de nieuwbouw ICK het Stroomdal. Daarnaast is in 2026 het onderhoud voor gymzaal de Bosrand € 197.000 lager. Deze post is vanaf 2027 opgenomen in de begroting.

Wat willen we bereiken?

Wij nemen de regie op de volkshuisvesting en het vestigingsklimaat binnen Midden-Drenthe. Wij sturen op een evenwichtige en toekomstbestendige ontwikkeling van zowel de woningvoorraad als de bedrijventerreinen. Daarbij zetten wij in op voldoende, passende en betaalbare woningen en op kwalitatief goede en toegankelijke ruimte voor bedrijven en ondernemers. Zo creëren wij aantrekkelijke vestigingsmogelijkheden voor inwoners en bedrijven, zodat iedereen - nu en in de toekomst - prettig kan wonen, werken en ondernemen in onze gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wij werken aan een aantrekkelijk en evenwichtig vestigingsklimaat in de gemeente Midden-Drenthe. Dit betekent dat wij zorgen voor goede mogelijkheden om te wonen en te werken. We maken ruimte voor nieuwe plannen passend bij de vraag en de gemeente.

Op plekken waar de gemeente geen eigenaar van de grond is, geven wij bedrijven, ontwikkelaars en inwoners de ruimte om zelf woningen te bouwen. Daarbij vinden wij het belangrijk dat er duidelijke afspraken worden gemaakt.

In deze afspraken staat wie waarvoor verantwoordelijk is en welke kosten er zijn. Zo zorgen we voor duidelijkheid, eerlijkheid en een goede samenwerking.

Wat mag het kosten?

Grondexploitaties	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)						
Baten	-1.855	-1.168	-2.115	-2.150	-1.494	-1.354
Lasten	1.421	1.259	2.444	2.412	1.836	1.776
Saldo van het taakveld	-433	91	329	261	342	422
Totaal van het thema	-433	91	329	261	342	422

Verklaring taakveld

Grondexploitaties

Baten

Bij de jaarrekening 2025 zijn de grondexploitaties meerjarig geactualiseerd. De nieuwe inzichten in baten zijn in het meerjarig perspectief verwerkt.

Lasten

Bij de jaarrekening 2025 zijn de grondexploitaties meerjarig geactualiseerd. De nieuwe inzichten in kosten zijn in het meerjarig perspectief verwerkt.

Wat willen we bereiken?

- Inwoners kunnen tegen acceptabele tarieven en zo dicht mogelijk bij huis gebruikmaken van vitale en toekomstbestendige sportaccommodaties.
- De binnensportaccommodaties sluiten aan bij de behoeften van inwoners, onderwijs en sportverenigingen.
- De binnensportaccommodaties zijn veilig en hygiënisch.
- Sportverenigingen beschikken over goed onderhouden en toekomstbestendige buitensportaccommodaties.
- De exploitatie van sportaccommodaties is toekomstbestendig en financieel beheersbaar.
- Er is duidelijkheid over de toekomst van de Drenthetal, inclusief de locatie en de benodigde investering.

Wat gaan we daarvoor doen?**Gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties (Sporthallen, gymzalen en zwembaden)**

- We werken de businesscase voor de Drenthetal verder uit en bereiden de besluitvorming voor over de toekomst, de locatie en de benodigde investeringen. Een nadere toelichting is opgenomen in de paragraaf *Beheer gebouwen en gronden*.
- We voeren het reguliere onderhoud en schoonmaak aan de binnensportaccommodaties uit, zodat deze veilig, hygiënisch, toegankelijk en functioneel blijven voor gebruikers.
- We herzien de pachtconstructies voor de kantines in de Drenthetal, Borkerkoel en Smeltehal, zodat deze beter aansluiten bij maatschappelijke ontwikkelingen en een toekomstbestendige exploitatie.
- We realiseren een nieuwe gymzaal in het Stroomdalgebied en stemmen de planning zoveel mogelijk af op de ingebruikname van de nieuwe school.
- We leggen voorstellen voor besluitvorming voor over de toekomstige exploitatie van zwembad De Boskamp in Westerbork. Daarbij wegen we de kwaliteit van de voorziening, de maatschappelijke waarde en de financiële gevolgen van verschillende exploitatievormen af.

Buitensportaccommodaties

- We geven uitvoering aan het nieuwe beleid voor de buitensportaccommodaties. Dit beleid sluit aan bij de uitgangspunten van de gemeentelijke koersnotitie Dorpshuizen, waarbij eigenaarschap zoveel mogelijk bij de gebruikers wordt gelegd.
- We maken afspraken over de rolverdeling tussen de gemeente, verenigingen en stichtingen bij de exploitatie en het onderhoud van buitensportaccommodaties.
- Op basis van een nulmeting van de sportaccommodaties stellen we meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) op, zodat inzicht ontstaat in de toekomstige onderhoudsopgaven van de buitensportaccommodaties.
- De garantietermijn van het kunstgrasveld op Sportpark Noord-West in Beilen is verstreken. Om een periode van intensief onderhoud en bijkomende kosten te voorkomen, leggen wij de raad een voorstel tot vervanging van de topklaag voor.
- We actualiseren erfpachtovereenkomsten zodat deze aansluiten bij de huidige situatie en de gemaakte beleidskeuzes.

Wat mag het kosten?

Sportaccommodaties	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Sportaccommodaties						
Baten	-1.015	-876	-923	-953	-985	-1.024
Lasten	3.294	4.185	3.966	4.154	4.258	4.335
Saldo van het taakveld	2.279	3.309	3.043	3.201	3.273	3.311
Totaal van het thema	2.279	3.309	3.043	3.201	3.273	3.311

Verklaring taakveld

Sportaccommodaties

Baten

De baten zijn vanaf 2027 jaarlijks met 3,2% geïndexeerd.

Lasten

Diverse budgetten worden jaarlijks geïndexeerd met 3,2% vanaf 2027. De lasten van de gymzalen zijn in 2027 geraamd op taakveld onderwijshuisvesting.

Wat willen we bereiken?

- Het maatschappelijk vastgoed in Midden-Drenthe is in 2040 energieneutraal.
- We nemen afscheid van een object als deze geen maatschappelijk belang (meer) dient, niet nodig is voor het uitvoeren van wettelijke verplichtingen en niet nodig is voor toekomstige ontwikkelingen.
- Bij investeringen kijken we naar de behoeften van onze inwoners en verenigingen, streven we naar een efficiënt gebruik van het vastgoed en hebben we oog voor synergie. Daarbij benutten we actief de kansen die zich voordoen en spelen we in op mogelijkheden waar deze zich aandienen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Bij de verduurzaming van accommodaties sluiten we zoveel mogelijk aan op noodzakelijke en logische momenten binnen het (groot) onderhoud (MJOP) van het pand. Daarbij zoeken we actief naar natuurlijke momenten om maatregelen efficiënt en doelmatig te realiseren.
- Bij toekomstbestendig maatschappelijk vastgoed investeren we de komende jaren volgens het Integraal Accommodatiebeleid 2021-2040 (in verduurzaming dan wel (ver)nieuwbouw). Inhoudelijk is het Integraal Accommodatiebeleid nog actueel.
- In 2027 wordt nog gewerkt aan de uitvoering van onze eerste investeringsagenda 2021-2025. In 2027 komt er een actualisatie van het Integraal Accommodatiebeleid (vergelijkbaar met het Integraal Huisvestingsplan Basisonderwijs) en komt er een voorstel voor de investeringsagenda 2027-2031.
- In 2027 willen we toewerken naar één beheerplan vastgoed, waarin alle documenten zijn samengevoegd (zowel onderhoud als verduurzaming, vernieuwbouw en nieuwbouw).
- Voor maatschappelijk vastgoed waarbij investeringen in (ver)nieuwbouw of verduurzaming worden overwogen, werken we met onderbouwde businesscases. Hierin brengen we de belangrijkste maatschappelijke effecten, kosten, baten en risico's in beeld en maken we een zorgvuldige afweging. Belanghebbenden, gebruikers, exploitanten en/of eigenaren worden hierbij actief betrokken.
- Dorpshuizen, aula's en enkele sportcomplexen vallen onder het maatschappelijk vastgoed. De verduurzaming van deze gebouwen zien we als een gezamenlijke opgave met de eigenaar en/of exploitant, waarbij het initiatief zo veel mogelijk bij de gebruikers ligt. Met de vaststelling van de *Prioritering en financiering verduurzaming dorpshuizen* is invulling gegeven aan een eerlijk speelveld en een duidelijke aanpak voor verduurzaming. Tot en met 2027 is jaarlijks € 200.000 beschikbaar voor verduurzamingsinitiatieven van dorpshuizen. Twee keer per jaar worden de bijdragen, op basis van ingediende aanvragen, vastgesteld.
- Door financiële onzekerheden heeft BSVV nog geen keuze gemaakt voor de bouw van een eigen voorziening. Daarom wordt de verwachting, om met concrete plannen over de mogelijke invulling van vrijkomende ruimten te komen, opgeschoven naar 2027.
- De plannen voor een toekomstbestendige Drenthetal worden verder uitgewerkt. Op basis van het uitgevoerde scenario-onderzoek bereiden we besluitvorming voor over renovatie of nieuwbouw, waarbij de maatschappelijke meerwaarde, financiële haalbaarheid en gebruiksbehoefte integraal worden afgewogen.
Voor alle scenario's uit het onderzoek geldt dat het bedrag uit de investeringsagenda van ons Integraal Accommodatie Beleid niet toereikend zal zijn en een aanvullend krediet noodzakelijk is om de planontwikkeling tot uitvoering te kunnen brengen.

- Op dit moment worden de plannen voor de renovatie van het gemeentehuis verder uitgewerkt en loopt de aanbesteding, met afronding voorzien in het vierde kwartaal. Daarnaast wordt gewerkt aan de tijdelijke huisvesting tijdens de renovatie, waarbij wordt ingezet op een praktische en efficiënte invulling om kosten te beperken.

Wat mag het kosten?

Beheer gebouwen en gronden	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Beheer overige gebouwen en gronden						
Baten	-591	0	0	0	0	0
Lasten	596	0	0	0	0	0
Saldo van het taakveld	5	0	0	0	0	0
Totaal van het thema	5	0	0	0	0	0

Verklaring taakveld

Beheer gebouwen en gronden

Baten

Er zijn geen baten op dit taakveld.

Lasten

Er zijn geen lasten op dit taakveld.

Mens en samenleving

Programma Mens en samenleving

Thema	Onderwijs en leerlingenzaken Sport Cultuur (Volks)Gezondheid Werk en inkomen WMO Jeugd Participatie Dorpen
-------	--

Programmadoelstelling

Visie sociaal domein

Op 29 januari 2026 heeft de gemeenteraad de Visie sociaal domein vastgesteld. Uitgangspunt van deze visie is dat we samen willen bouwen aan een sterke en veerkrachtige samenleving. Een plek waar mensen met elkaar verbonden zijn, elkaar helpen en zoveel mogelijk zelf kunnen doen. Voor wie dat (tijdelijk) niet lukt, is er een stevig vangnet van hulp en ondersteuning.

Dat doen we door in te zetten op vroegsignalering, preventie, laagdrempelige hulp en het versterken van de sociale basis in dorpen en netwerken. Een sterke en veerkrachtige samenleving is een gezamenlijke opgave. We geven meer ruimte aan initiatieven uit dorpen en buurten en sluiten aan bij wat inwoners zelf organiseren. We faciliteren waar dat nodig is.

Thema's visie sociaal domein

We werken aan vier thema's die onderling verbinding met elkaar hebben.

- Meedoen
Ambitie: Inwoners doen mee aan het maatschappelijk leven.
- Samenleven
Ambitie: Inwoners helpen elkaar, voelen zich thuis en zetten zich actief in voor een sociale en vitale gemeenschap.
- Gezondheid
Ambitie: Inwoners leven gezond en veerkrachtig.
- Opgroeien
Ambitie: Jeugdigen groeien gezond, veilig en kansrijk op.

Ontwikkelingen

Visie Sociaal Domein

Na vaststelling van de Visie Sociaal Domein heeft het college begin maart 2026 een implementatieplan vastgesteld en gedeeld met raad. De visie beschrijft de lange termijn doelen. Uiterlijk in het tweede kwartaal van 2027 bieden we de raad een nota Sociaal Domein 2027-2031 ter besluitvorming aan. Deze nota beschrijft de veranderdoelen die ons dichterbij de gewenste maatschappelijke effecten brengen. Daarnaast beschrijft de nota de financiële kaders en kaders voor

monitoring. Na vaststelling van deze nota, stelt het college een uitvoeringsprogramma vast. Dit programma beschrijft de activiteiten die we uitvoeren om de gewenste verandering te bereiken. Om de raads- en commissieleden mee te nemen in deze verandering houden we in elk geval twee keer per jaar een raadsinformatiebijeenkomst.

Wijzigingen Wet maatschappelijke ondersteuning

Daarnaast bereiden we ons voor op een wijziging in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo). Daarbij wordt de vaste eigen bijdrage vervangen door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage. Dat betekent dat het inkomen en vermogen van mensen bepaalt hoeveel eigen bijdrage een inwoner moet betalen voor de ondersteuning die zij krijgen via de Wmo. Nu nog betaalt iedereen hetzelfde bedrag. De verwachte inwerkingtreding is uitgesteld naar 1 januari 2028.

Verder kijkt het kabinet naar de mogelijkheid om mensen die daartoe in staat zijn zelf te laten betalen voor hun huishoudelijke hulp. De landelijke coalitiepartijen willen de huishoudelijke hulp als Wmo-maatwerkvoorziening per 1 januari 2029 schrappen. Voor inwoners die niet zelf hulp kunnen regelen, blijft de gemeente verantwoordelijk.

We werken de kansrijke ombuigingsmaatregelen uit de Rapportage kostenonderzoek Wmo gemeente Midden-Drenthe (BDO) verder uit. Waar nodig en wenselijk komen we met raadsvoorstellen of stellen we onze interne procedures bij.

Nieuwe akkoorden AZWA en HLO

De zorg staat onder druk door vergrijzing, personeelstekorten en groeiende complexiteit van zorgvragen. Daarom zijn er twee nieuwe akkoorden gesloten: het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO). Beide akkoorden versterken de beweging naar passende zorg, regionale samenwerking én meer inzet op preventie en ondersteuning dichtbij inwoners. Gemeenten krijgen hierin een zwaardere rol.

Het AZWA bouwt voort op het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). In 2027 krijgen de gemeenten financiering voor verschillende basisfunctionaliteiten en een basisinfrastructuur. De komende jaren volgt financiering op een aantal ontwikkelagenda's.

Het HLO heeft als doel om de druk op ouderenzorg te verminderen. Daarvoor krijgen gemeenten verantwoordelijkheden op het gebied van o.a. het versterken van de sociale basis en mantelzorgondersteuning.

Jeugdhulpregio Drenthe

Vanuit de Hervormingsagenda Jeugd heeft het Rijk de opdracht gegeven om een Jeugdhulpregio op te zetten. Daarin werken we samen in Drents verband om te komen tot gezamenlijke inkoop- en contractmanagement voor de jeugdhulpcontracten. De jeugdhulpregio gaat vanaf 1 januari 2027 van start. De vorming van deze samenwerking heeft gevolgen voor de samenwerking binnen de NMD. Op het moment van schrijven is nog niet bekend hoe deze samenwerking verder gaat. Streven is om vanaf 1 januari 2027 een nieuwe samenwerkingsvorm te hebben voor inkoop en contractmanagement voor de Wmo.

Herijking subsidies

Met de herijking van het subsidiestelsel is gewerkt aan een toekomstbestendige subsidieverstrekking die zowel doelmatig als rechtmatig kan worden uitgevoerd. Inwoners en organisaties zullen dit

merken door een transparanter overzicht van beschikbare subsidiemogelijkheden, meer rechtszekerheid en aangepaste aanvraagprocedures.

Vaste subsidieontvangers zullen de wijzigingen als eerste ervaren. Subsidies zijn nu in de eerste plaats gekoppeld aan het maatschappelijk doel en niet meer aan een specifieke organisatie. Er moet namelijk ruimte worden geboden voor mededinging. Om die reden zal in veel gevallen worden gewerkt met subsidieregelingen. Hierin staat helder omschreven onder welke voorwaarden, voor welke activiteiten en op welke wijze subsidie kan worden aangevraagd. Ook kan binnen een subsidieregeling een subsidieplafond worden vastgesteld. Hiermee kan beter op de subsidiekosten worden gestuurd.

Adviesraad Sociaal Domein

De Adviesraad Sociaal domein is twee jaar geleden ontstaan uit een samenvoeging van de Adviesraad Minimabeleid en de Wmo-raad. Zij adviseren het college bij nieuw beleid en signaleren knelpunten in het sociaal domein. De rol van de ASD krijgt steeds meer vorm en wordt in 2027 verder uitgewerkt. Er is inmiddels een nieuwe voorzitter benoemd en ook zijn er een aantal nieuwe leden gestart.

Beleidsindicatoren

Indicator	Jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	Beschrijving
Absoluut verzuim	2025	2,3	6,7	5,2	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen van 5-18 jaar.
	2024	1,1	5,7	5,4	
	2023	1,4	6,0	4,5	
Relatief verzuim	2025	25	25	31	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen van 5-18 jaar.
	2024	22	26	28	
	2023	17	23	26	
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	2025	2,1%	2,1%	2,5%	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van 12-23.
	2024	2,3%	2%	2,4%	
	2023	1,9%	2%	2,5%	
Niet-sporters	2025	n.b.	n.b.	n.b.	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder.
	2024	49,4%	44,7%	48,9%	
	2023	n.b.	n.b.	n.b.	
Banen	2025	746,6	749,8	796,5	Het aantal banen per 1.000 inwoners van 15-64 jaar.
	2024	602,0	619,6	652,4	
	2023	751,7	738,4	783,4	
Jongeren met een delict voor de rechter	2025	n.b.	n.b.	n.b.	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
	2024	n.b.	n.b.	n.b.	
	2023	1%	1%	1%	
Werkloze jongeren	2025	n.b.	n.b.	n.b.	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan
	2024	2%	2%	2%	

Indicator	Jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	Beschrijving
	2023	2%	1%	2%	ingeschreven bij het UWV en tegelijkertijd geen baan hebben volgens de polisadministratie.
Kinderen in uitkeringsgezin	2025	n.b.	n.b.	n.b.	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
	2024	4%	4%	5%	
	2023	4%	4%	5%	
Netto arbeidsparticipatie	2025	71,9%	73,6%	70,8%	Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking.
	2024	72,2%	73,5%	70,9%	
	2023	72,4%	72,4%	71,1%	
Personen met een bijstandsuitkering	2025	176,4	189,3	248,7	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand en de Participatiewet.
	2024	212,7	232,1	305,1	
	2023	203	230,3	305	
Lopende re-integratievoorzieningen	2025	78,5	222,1	260,1	Het aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
	2024	92,4	207,1	235,7	
	2023	101,3	198	285,6	
Jongeren met jeugdhulp	2025	14,2%	13,9%	14,2%	Percentage van alle jongeren tot 18 jaar met hulp en zorg zoals bedoeld in de Jeugdwet.
	2024	14,4%	13,9%	14,2%	
	2023	13,9%	13,9%	14%	
Jongeren met jeugdbescherming	2025	1,2%	1%	1%	Percentage van alle jongeren tot 18 jaar.
	2024	1,2%	1%	1,1%	
	2023	1,1%	1,1%	1,1%	
Jongeren met jeugdreclassering	2025	0,3%	0,3%	0,5%	Percentage van alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar.
	2024	0,3%	0,3%	0,5%	
	2023	0,3%	0,3%	0,4%	
	2022	0,3%	0,3%	0,4%	
Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo	2025	530	716	817	Per 10.000 inwoners.
	2024	540	711	815	
	2023	530	685	755	

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Verbonden partijen

SamenDrenthe (GGD)

Publiek Vervoer

Stark

Samenwerkingsorganisatie Noord- en Midden-Drenthe (NMD)

Jeugdhulpregio Drenthe

Beleidskaders

- Visie sociaal domein
- Verordening minimaregelingen 2026 gemeente Midden-Drenthe
- Re-integratieverordening Participatiewet 2023 gemeente Midden-Drenthe
- Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2022 gemeente Midden-Drenthe
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Midden-Drenthe 2017
- Verordening minimaregelingen 2026 gemeente Midden-Drenthe
- Verordening Jeugdhulp Midden - Drenthe 2025
- Verordening Adviesraad sociaal domein gemeente Midden-Drenthe 2023
- Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Midden-Drenthe 2024
- Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Midden-Drenthe 2024
- Verordening Platform inclusie gemeente Midden-Drenthe 2023
- Verordening beschikkingstermijn schuldhulpverlening 2021 Gemeente Midden-Drenthe
- Verordening individuele inkomenstoeslag februari 2015 gemeente Midden-Drenthe
- Verordening tegenprestatie Participatiewet, IOAW en IOAZ 2015 gemeente Midden-Drenthe
- Verordening persoonsgebonden budget begeleid werken Wet sociale werkvoorziening
- Verordening overleg lokaal onderwijsbeleid gemeente Middenveld
- Verordening Wet inburgering gemeente Midden-Drenthe
- Verordening Inrichting Antidiscriminatievoorziening Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen
- Verordening plaatsingsvolgorde Wet sociale werkvoorziening
- Participatieverordening Midden-Drenthe 2026
- Algemene subsidieverordening gemeente Midden-Drenthe 2026
- Visie Bibliotheekwerk 2023-2030
- Visie Versterken basisvaardigheden 2025-2030
- Beleidsnota bewegen, leefstijl en gezondheid 2023-2026 "Met elkaar blijven bewegen naar een gezonde toekomst"
- Actieplan Structureel versterken armoedeaanpak 2024-2028
- Samen voor elkaar, wmo nota 2021-2026
- Visie Koersen, de herontwikkeling van het jeugddomein in Midden-Drenthe (2025)
- Dorpenbeleid Midden-Drenthe - samenwerken vanuit vertrouwen 2020-2026

Wat mag het kosten?

Mens en samenleving	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Baten	-19.488	-16.746	-16.801	-13.061	-13.688	-13.718
Lasten	60.334	64.208	63.011	59.028	58.459	60.940
Saldo van het programma	40.846	47.461	46.210	45.966	44.770	47.223

Wat willen we bereiken?

Binnen Onderwijs en leerlingenzaken werken we aan de volgende maatschappelijke effecten uit de Visie sociaal domein.

- Thema Meedoen
 - Maatschappelijke effect: Inwoners hebben de mogelijkheden om zich te ontwikkelen
 - Doel: Volwassen inwoners kunnen actief meedoen in de maatschappij, omdat zij voldoende basisvaardigheden hebben (lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden).
 - Doel: Nieuwkomers krijgen tijdig toegang tot kwalitatief goede en passende (taal)lessen en participatievoorzieningen, zodat zij snel en effectief kunnen meedoen in de samenleving.
- Thema Opgroeien
 - Maatschappelijk effect: Jeugdigen hebben de mogelijkheden om zich te ontwikkelen
 - Doel: Kinderen kunnen zonder (ontwikkel)achterstand beginnen aan de basisschool.
 - Doel: Een doorgaande leerlijn van de voorschoolse educatie naar het primair onderwijs.
 - Doel: We stoppen de stijging van het aantal thuiszitters en aantal jongeren dat zonder startkwalificatie van school komt.
 - Doel: Leerlingenvervoer is beschikbaar voor kinderen die niet zelfstandig naar school kunnen reizen, bijvoorbeeld door een lichamelijke of verstandelijke beperking, ziekte of gedragsproblemen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zetten ons Onderwijskansenbeleid verder voort. Daarbij zetten we in op goede voorschoolse educatie voor peuters van 2,5 tot 4 jaar.
- We borgen bestaande goedwerkende onderwijs-zorg-arrangementen en ontwikkelen nieuwe arrangementen voor jongeren die dreigen uit te vallen in het onderwijs.
- We werken aan het versterken van de basisvaardigheden bij onze inwoners vanuit het gezamenlijke plan met lokale partners.
- We stimuleren alle nieuwkomers om zoveel mogelijk te oefenen met de taal, niet alleen op de taalschool, maar ook op de Taal Oefen Werkplaats en in de praktijk.
- Wij werken aan een integrale uitvoeringsagenda rondom nieuwkomers met het oog op veranderende wetgeving in 2028.
- Het leerlingenvervoer wordt ingekocht en georganiseerd. Per 1 augustus 2027 start een nieuwe contractperiode. De voorbereiding en implementatie, met de winnende partij van de aanbesteding leerlingenvervoer, start begin 2027.

Wat mag het kosten?

Onderwijs en leerlingenzaken	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken						
Baten	-610	-320	-297	-297	-297	-298
Lasten	1.907	2.109	2.107	2.157	2.211	2.275
Saldo van het taakveld	1.297	1.789	1.810	1.860	1.914	1.977
Totaal van het thema	1.297	1.789	1.810	1.860	1.914	1.977

Verklaring taakveld

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Baten

Afwijkingen 2026 ten opzichte van 2027-2030 kleiner dan € 50.000.

Lasten

Er is sprake van een jaarlijkse indexering van 3,2% vanaf 2027.

Wat willen we bereiken?

Binnen Sport werken we aan de volgende maatschappelijke effecten uit de Visie sociaal domein:

- Thema Samenleven
 - Maatschappelijk effect: Inwoners voelen zich verbonden en gelijkwaardig
 - Doel: Sportieve activiteiten en evenementen dragen naast reguliere verenigingsactiviteiten bij aan de leefbaarheid, sociale samenhang en gezondheid in onze gemeente. We streven naar een gevarieerd, toegankelijk en betaalbaar aanbod voor alle inwoners.
- Thema Gezondheid
 - Maatschappelijk effect: Inwoners ervaren een goede gezondheid
 - Doel: Sport en bewegen dragen bij aan de gezondheid, vitaliteit en het welzijn van onze inwoners. Daarom streven we naar vitale en toekomstbestendige sportverenigingen en sportaanbieders.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We ondersteunen sportverenigingen door het verstrekken van subsidies en met begeleiding door professionals.
- Met het nieuwe beleid voor de exploitatie van buitensportaccommodaties ondersteunen we verenigingen met een exploitatievergoeding die aansluit bij de kosten van de primaire sportbeoefening door hun leden.
- Samen met onderwijsinstellingen en verenigingen initiëren en organiseren we kennismakingslessen en naschools sport- en beweegaanbod. In de paragraaf Volksgezondheid wordt hier nader op ingegaan.
- Met de inzet van Team Lekker Leven (vakleerkrachten, buurtsportcoaches en leefstijlcoaches) ondersteunen we onderwijsinstellingen, sportaanbieders en inwoners bij de organisatie van en deelname aan sport- en beweegactiviteiten. Daarnaast bieden we ondersteuning bij beleidsvraagstukken en wet- en regelgeving.
- Het raadsbesluit over de toekomst van zwembad De Smelte wordt uitgevoerd. Samen met inwoners wordt gekeken wat de consequenties zijn en hoe hiermee kan worden omgegaan.

Wat mag het kosten?

Sport	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Sportbeleid en activering						
Baten	-824	0	0	0	0	0
Lasten	654	239	224	229	223	231
Saldo van het taakveld	-169	239	224	229	223	231
Totaal van het thema	-169	239	224	229	223	231

Verklaring taakveld

Sportbeleid en activering

Baten

Er zijn geen baten geraamd op dit taakveld.

Lasten

Afwijkingen 2026 ten opzichte van 2027-2030 kleiner dan € 50.000.

Wat willen we bereiken?

In 2027 zetten we het culturele beleid voort in aansluiting op de visie sociaal domein, met aandacht voor culturele participatie, talentontwikkeling en cultuur als kracht bij maatschappelijke opgaven.

Binnen Cultuur werken we aan de volgende maatschappelijke effecten uit de Visie sociaal domein:

- Thema Meedoen
 - Maatschappelijk effect: Inwoners hebben de mogelijkheden om zich te ontwikkelen
 - Doel: Vanaf 1 januari 2027 treedt de zorgplicht van de gewijzigde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen in werking. Gemeenten krijgen de wettelijke taak om te zorgen voor een volwaardige bibliotheekvoorziening.
- Thema Samenleven
 - Maatschappelijk effect: Inwoners voelen zich verbonden en gelijkwaardig
 - Doel: We zetten in op het behoud van de culturele basisinfrastructuur.
 - Doel: Voorbereiding op de wijziging van de mediawet die per 1 januari 2028 in zal gaan. Dat betekent dat Lokale omroep Midden-Drenthe verder onderdeel gaat uitmaken van streekomroep MAAT.
- Thema Opgroeien
 - Maatschappelijk effect: Jeugdigen hebben de mogelijkheden om zich te ontwikkelen
 - Doel: In samenwerking met primair- en voortgezet onderwijs werken we met cultuureducatie aan gelijke kansen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Met subsidieregelingen dragen we bij aan partijen die vanuit cultuur bijdragen aan de doelstellingen van de visie sociaal domein.
- Wij zetten in op samenwerkingsprojecten met het primair en voortgezet onderwijs.
- We stellen, in samenwerking met de bibliotheek, een meerjarenplan op. Daarin beschrijven we hoe we invulling geven aan de wettelijke zorgplicht voor bibliotheekwerk vanaf januari 2027. Het beschrijft de bereikbaarheid, samenwerkende partijen en de bijdragen van de bibliotheek aan de lokale maatschappelijke opgaven.
- We bieden ondersteuning aan Lokale Omroep Midden-Drenthe en blijven geïnformeerd over de ontwikkelingen streekomroep MAAT.

Wat mag het kosten?

Cultuur	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie						
Baten	-18	0	0	0	0	0
Lasten	293	265	285	298	312	327
Saldo van het taakveld	274	265	285	298	312	327

Cultuur	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Musea						
Baten	-4	0	0	0	0	0
Lasten	152	202	149	164	171	179
Saldo van het taakveld	148	202	149	164	171	179
Media						
Baten	-298	-142	-142	-142	-142	-142
Lasten	1.061	976	999	1.024	1.076	1.132
Saldo van het taakveld	762	834	857	882	935	990
Totaal van het thema	1.185	1.300	1.291	1.345	1.418	1.496

Verklaring taakveld

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Baten

Er zijn geen baten geraamd op dit taakveld.

Lasten

Er is sprake van een jaarlijkse indexering van 3,2% vanaf 2027.

Musea

Baten

Er zijn geen baten geraamd op dit taakveld.

Lasten

Het budget is in 2026 € 55.000 hoger doordat er via de meicirculaire 2026 geld beschikbaar is gesteld voor erfgoed.

Media

Baten

Afwijkingen 2026 ten opzichte van 2027-2030 kleiner dan € 50.000.

Lasten

Er is sprake van een jaarlijkse indexering van 3,2% vanaf 2027.

Wat willen we bereiken?

Binnen (Volks)gezondheid werken we aan de volgende maatschappelijke effecten uit de Visie sociaal domein:

- Thema Gezondheid
 - Maatschappelijk effect: Inwoners ervaren een goede gezondheid
 - Maatschappelijk effect: Inwoners kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen
 - Maatschappelijk effect: Inwoners leven in een gezonde leefomgeving

Dat doen we vanuit het beleid bewegen en leefstijl 2024-2027. Hierin zijn effecten benoemd die we op de langere termijn met het beleid willen bereiken.

Maatschappelijke effecten

Effect ten aanzien van de beleving van inwoners

- Inwoners ervaren een goede gezondheid

Overige effecten

- Iedereen hoort erbij en kan ook meedoen
- Inwoners hebben een fysiek veilige en gezonde leefomgeving
- Het aantal inwoners met overgewicht en obesitas neemt af
- Overall is toegang tot gezond eten en drinken
- In Midden-Drenthe kun je een leven lang bewegen
- Iedere inwoner kan sporten en bewegen
- De omgeving van kinderen is beweegvriendelijk
- De omgeving van kinderen en jongeren is vrij van middelen (alcohol, tabak en drugs)

Doelen

Deze effecten willen we bereiken door de volgende concrete doelen op de kortere termijn na te streven:

- We informeren, adviseren en geven voorlichting aan inwoners over een gezonde leefstijl
- We stimuleren de ontwikkeling van gezondheidsvaardigheden van inwoners
- We stimuleren sporten en bewegen en ontmoeten
- We ondersteunen sportverenigingen om de basis op orde te hebben en toekomstgericht te handelen
- We stimuleren dat kinderen van jongs af aan motorisch vaardig zijn
- We ontmoedigen het gebruik van middelen

Indicatoren

Aan deze doelen, zijn concrete indicatoren gekoppeld die staan in het herijkte beleid bewegen en leefstijl 2024-2027. We meten de voortgang op de wat langere termijn via de gezondheidsmonitoren van de GGD Drenthe.

Verder wordt de gemeenteraad jaarlijks geïnformeerd over hoe het team Lekker Leven heeft gewerkt aan bovenstaande doelstellingen. Bij deze verantwoording wordt ook het project impuls bewegingsonderwijs meegenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Team Lekker Leven

- Team Lekker Leven helpt inwoners van gemeente Midden-Drenthe bij een gezonde leefstijl, meer beweging en een gezonde leefomgeving. Het team werkt op vraag en naar behoefte, maar ook vanuit de opgaven die er liggen op het gebied van gezond gewicht, middelengebruik, bewegen, gezonde leefomgeving en mentale gezondheid.
- Het team kent onder andere adviseurs bewegen en leefstijl (buurtsportcoaches), welke betaald wordt uit de Rijksbijdrage op basis van de BRC-regeling (Brede Regeling Combinatiefuncties). Deze regeling is sinds 2023 opgenomen in de SPUK/GALA middelen als een van de 15 programma's, maar zal vanaf 2027 een aparte, losse regeling zijn met een structureel karakter. Momenteel is het nog onduidelijk wat de nieuwe regeling inhoudt. In de tweede helft van juli 2026 wordt er meer inzichtelijkheid verwacht in de financiën. Pas rond oktober/november 2026 komt er meer bekendheid over de inhoudelijke kaders. Gezien de benodigde voorbereidingen wordt er daarom voor nu eerst uitgegaan van de huidige voorwaarden.
- Het team is sinds 2020 gekoppeld aan het project "impuls bewegingsonderwijs", waarbij vakleerkrachten bewegingsonderwijs worden ingezet op de basisscholen en ook naschoolse activiteiten verzorgen. Dit project is momenteel geformaliseerd tot en met schooljaar 2026-2027, maar zal met nog een schooljaar worden verlengd. Via de kadernota 2027 is de raad gevraagd om het budget voor het project te verhogen, omdat er per abuis sinds 2024 geen rekening is gehouden met jaarlijkse indexering van de kosten (door o.a. cao-verhogingen). De begrotingsbedragen zijn dus sinds 2024 structureel te laag. Door de huidige indexeringsaanvraag kan dit worden rechtgetrokken.
Er zal worden onderzocht of het project een structurele plek kan krijgen.

Subsidieregeling AED's

- Er is een subsidieregeling AED's opgesteld voor alle stichtingen en verenigingen in gemeente Midden-Drenthe. Hierdoor wordt er een bijdrage geleverd aan het onderhouden en in stand houden van een dekkend netwerk van AED's die 24 uur per dag 7 dagen in de week beschikbaar zijn.

Begrotingssubsidie Slachtofferhulp

- Naar aanleiding van het project Herijking Subsidies is er per 2027 een begrotingssubsidie opgesteld voor stichting Slachtofferhulp.
- De Stichting Slachtofferhulp vervult een essentiële rol in het ondersteunen van slachtoffers van misdrijven en ingrijpende gebeurtenissen. Deze taak sluit direct aan bij de verantwoordelijkheid van de overheid en draagt tegelijkertijd bij aan de gemeentelijke opdracht om inwoners passende maatschappelijke ondersteuning te bieden en de sociale veerkracht te versterken.
- Stichting Slachtofferhulp vraagt jaarlijks subsidie aan gemeenten om te voorkomen dat zij haar doelgroep niet langer kosteloos kan helpen. Het gevraagde subsidiebedrag is gebaseerd op het aantal inwoners per gemeente. Voor 2027 heeft gemeente Midden-Drenthe een subsidieaanvraag ontvangen voor het bedrag van € 14.051 (34.021 inwoners x € 0,413). Gemeente Midden-Drenthe ondersteunt de stichting al jaren, maar om onduidelijke redenen is het subsidiebedrag jaarlijks hetzelfde, namelijk € 7.772. Het is wenselijk om het subsidiebedrag voor 2027 te verhogen naar € 14.051, gezien de beoogde kosteloze ondersteuning richting slachtoffers.

Wat mag het kosten?

(Volks)Gezondheid	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Volksgezondheid						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	1.965	2.063	2.158	2.238	2.181	2.249
Saldo van het taakveld	1.965	2.063	2.158	2.238	2.181	2.249
Totaal van het thema	1.965	2.063	2.158	2.238	2.181	2.249

Verklaring taakveld

Volksgezondheid

Baten

Er zijn geen baten geraamd op dit taakveld.

Lasten

Er is sprake van een jaarlijkse indexering van 5,24% vanaf 2027.

Wat willen we bereiken?

Binnen Werk en inkomen werken we aan de volgende maatschappelijke effecten uit de Visie sociaal domein:

- Thema Meedoen
 - Maatschappelijk effect: Inwoners voorzien in hun levensonderhoud
 - Doel: We willen een sociaal sterk Midden-Drenthe zijn, waarin zoveel mogelijk inwoners bestaanszekerheid ervaren.
 - Doel: We voorkomen en verminderen schulden en signaleren financiële problemen in een vroeg stadium, zodat inwoners grip hebben op hun financiën en waar mogelijk geen problematische schulden.
 - Doel: Inwoners kunnen meedoen in de samenleving, ongeacht inkomen.
 - Doel: We bereiken alle inwoners met een laag inkomen, ook degene die minder digitaal vaardig zijn.
 - Doel: Inwoners die recht hebben op minimaregelingen zijn hiervan op de hoogte en worden gestimuleerd om hier gebruik van te maken.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We beoordelen de verordeningen en beleidsregels, en actualiseren deze waar nodig.
- We hebben in december 2024 het 'Actieplan structureel versterken armoedeaanpak 2024-2028' vastgesteld. We continueren onze inzet om dit actieplan uit te voeren. Met onder andere doelen op armoede, communicatie en de Participatiewet.
- We ondersteunen inwoners bij het krijgen en behouden van grip op hun financiën, onder andere door vroegsignalering van schulden en het bieden van laagdrempelige ondersteuning.
- We bereiden ons voor op de Wet proactieve dienstverlening. Daarbij benaderen we inwoners binnen de geldende kaders actief om hen te wijzen op regelingen en ondersteuning waar zij mogelijk recht op hebben.
- We zorgen voor toegankelijke en passende hulp bij financiële problemen, met aandacht voor maatwerk en duurzame oplossingen.
- We zorgen dat informatie over minimaregelingen begrijpelijk en toegankelijk is, ook voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn.
- We bevorderen dat inwoners mee kunnen doen in de samenleving door het vergroten van het bereik van minimaregelingen, uitkering en andere vormen van financiële ondersteuning.
- We ondersteunen het Jeugdfonds Sport & Cultuur zodat kinderen uit gezinnen met een laag inkomen kunnen deelnemen aan sport en culturele activiteiten.
- We werken samen met partners in het sociaal domein om inwoners in beeld te krijgen en te ondersteunen.
- De ontwikkelingen binnen de Participatiewet In Balans blijven we monitoren. We spelen in op wijzigingen die hieruit voortkomen en van invloed zijn op de inwoners van de gemeente Midden-Drenthe.
- De referteperiode voor de individuele inkomenstoeslag wordt bijgesteld van 3 naar 2 jaar.

Wat mag het kosten?

Werk en inkomen	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Inkomensregelingen						
Baten	-9.575	-9.109	-9.585	-10.056	-10.587	-11.153
Lasten	11.441	12.421	12.803	13.353	14.024	14.725
Saldo van het taakveld	1.866	3.312	3.219	3.297	3.436	3.572
Totaal van het thema	1.866	3.312	3.219	3.297	3.436	3.572

Verklaring taakveld

Inkomensregelingen

Baten

We verwachten een hogere bijdrage vanuit het Rijk voor de BUIG-gelden, voornamelijk door indexering.

Lasten

Er is sprake van een jaarlijkse indexering van 5,24% vanaf 2027.

Wat willen we bereiken?

Binnen de WMO werken we aan de volgende maatschappelijke effecten uit de Visie sociaal domein:

Thema Meedoen

- Maatschappelijk effect: Inwoners hebben de mogelijkheden om zich te ontwikkelen
 - Doel: Inwoners zijn zo zelfredzaam mogelijk en nemen, naar vermogen, actief deel aan het maatschappelijke leven. Hierbij stimuleren we eigen regie, het benutten van het (eigen) sociaal netwerk en deelname aan vrijwilligerswerk of waar mogelijk andere vormen van participatie.
 - Doel: Kwetsbare inwoners ontvangen tijdig passende ondersteuning, zodat zij kunnen blijven meedoen in de samenleving.
 - Doel: Inwoners ervaren het Wmo team als toegankelijk, klantgericht en deskundig. Zij kunnen rekenen op duidelijke informatie, een zorgvuldige beoordeling van hun ondersteuningsvraag en een respectvolle behandeling.
 - Doel: We streven naar een optimale balans tussen preventie, algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen, zodat ondersteuning effectief wordt ingezet en zwaardere zorg zoveel mogelijk wordt voorkomen.
- Maatschappelijk effect: Inwoners hebben een zingevende daginvulling
 - Doel: Maatwerkvoorzieningen worden tijdig, passend en doelmatig ingezet. De ondersteuning sluit aan bij de behoeften van de inwoner (maatwerk) en draagt aantoonbaar bij aan het vergroten van zelfredzaamheid, participatie en maatschappelijke ondersteuning.
- Maatschappelijk effect: Inwoners zijn zich bewust van hun huidige levensfase en zijn voorbereid op de toekomst
 - Doel: Inwoners kunnen zo lang mogelijk zelfstandig in hun eigen leefomgeving blijven wonen. Waar nodig bieden we ondersteuning die aansluit bij de persoonlijke situatie en mogelijkheden van de betreffende inwoner.

Versterken integrale samenwerking

- Doel: De kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van de Wmo blijven behouden. Door doelmatig te werken, samen te werken met ketenpartners en te sturen op resultaten zorgen we ervoor dat ondersteuning ook in de toekomst beschikbaar blijft voor onze inwoners die deze nodig hebben.
- Doel: Samen met inwoners, zorgaanbieders en maatschappelijke ketenpartners werken we aan een inclusieve samenleving, waarin iedereen de mogelijkheid heeft om naar vermogen mee te kunnen doen en zich ondersteund voelt wanneer dat nodig is.

We gaan de aanbevelingen vanuit het BDO-rapport uitvoeren en waar nodig opnemen in onze dagelijkse werkzaamheden. De aanbevelingen zijn:

1. Herindicatie op basis van HHM-normenkader;
2. Aanscherping toegang tot Wmo
3. Afbouw bij herindicaties
4. Herijking uitvoeringskaders en begrenzing maatwerk
5. Versterking voorliggend veld
6. Regie op verzilvering van arrangementen

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zetten in op het versterken van de eigen kracht van inwoners. Daarbij kunnen de bestaande inloopvoorzieningen binnen onze gemeente een belangrijke rol spelen. Deze voorzieningen bieden inwoners laagdrempelige mogelijkheden voor ontmoeting, informatie, daginvulling en ondersteuning, waardoor problemen vaak eerder worden gesignaleerd en zwaardere ondersteuning kan worden voorkomen.
- Ondersteuning moet toegankelijk en dichtbij beschikbaar zijn. We zorgen ervoor dat inwoners eenvoudig de weg kunnen vinden naar informatie, advies en passende hulp in hun eigen leefomgeving.
- We behouden en versterken de huidige inloopvoorzieningen als belangrijke schakel binnen de sociale basis. Daarbij onderzoeken we de mogelijkheden om deze voorzieningen nog beter aan te laten sluiten op de behoeften van inwoners.
- We volgen de effecten van regionale aanbestedingen op kwaliteit, toegankelijkheid en kosten van ondersteuning, zodat we waar nodig kunnen bijsturen.
- Door processen te verbeteren en administratieve lasten te beperken, zorgen we voor een doelmatige inzet van middelen en een snelle, passende dienstverlening aan inwoners.
- We volgen de effecten van de nieuwe in te voeren (wettelijke) regelingen en zorgen voor duidelijke communicatie, zodat inwoners weten welke ondersteuning beschikbaar is en welke financiële gevolgen hieraan verbonden zijn.
- Mantelzorgers en vrijwilligers spelen een belangrijke rol in het ondersteunen van inwoners. Ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers, zodat zij hun belangrijke bijdrage aan de zelfredzaamheid van inwoners kunnen blijven leveren.
- Gezien de toenemende vraag naar ondersteuning en de financiële uitdagingen binnen het sociaal domein zetten we in op waar mogelijk doelmatige inzet van Wmo middelen. We willen daarbij meer en intensiever samenwerken met maatschappelijke organisaties, medeoverheden, ondernemers en inwoners. We zetten in op het behouden van een kwalitatief goede en betaalbare Wmo, zodat ondersteuning ook in de toekomst beschikbaar blijft voor inwoners die deze nodig hebben. Door integraal samen te werken kunnen we verschillende benaderingen en ervaringen koppelen. Zo ontwikkelen we meer gerichte, volledige en inclusieve oplossingen.
- Bestaande indicaties huishoudelijke hulp opnieuw beoordelen volgens het strengere HHM-kader.
- Strenger toetsen op noodzaak van ondersteuning, vooral bij huishoudelijke hulp.
- Meer richtlijnen en kaders voor consultants om indicaties beter te sturen.
- Meer inzet op welzijn, vrijwilligerswerk en algemene voorzieningen om Wmo-instroom te beperken.
- Meer controle op daadwerkelijk geleverde ondersteuning en declaraties.

Wat mag het kosten?

WMO	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Overige maatwerkarrangementen (WMO)						
Baten	-14	-9	-9	-10	-10	-10
Lasten	17	14	14	14	15	16
Saldo van het taakveld	3	5	4	5	5	5
Hulpmiddelen en diensten (WMO)						
Baten	-363	-299	-314	-332	-353	-383
Lasten	2.270	2.537	2.640	2.133	2.256	2.388
Saldo van het taakveld	1.907	2.239	2.326	1.801	1.902	2.005
Begeleiding (WMO)						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	3.720	3.064	3.003	2.526	2.679	2.838
Saldo van het taakveld	3.720	3.064	3.003	2.526	2.679	2.838
Dagbesteding (WMO)						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	1.068	961	1.002	1.052	1.103	1.156
Saldo van het taakveld	1.068	961	1.002	1.052	1.103	1.156
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	52	48	50	53	55	58
Saldo van het taakveld	52	48	50	53	55	58
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO						
Baten	-1.434	0	0	0	0	0
Lasten	1.889	2.453	1.659	1.437	1.493	1.557
Saldo van het taakveld	455	2.453	1.659	1.437	1.493	1.557
Huishoudelijke hulp (WMO)						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	5.524	5.694	5.359	5.462	3.861	4.257
Saldo van het taakveld	5.524	5.694	5.359	5.462	3.861	4.257
Beschermd wonen (WMO)						
Baten	0	-805	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
Lasten	0	0	0	0	0	0
Saldo van het taakveld	0	-805	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
PGB WMO						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	400	423	447	468
Saldo van het taakveld	0	0	400	423	447	468
Totaal van het thema	12.728	13.659	12.303	11.259	10.044	10.844

Verklaring taakveld

Overige maatwerkarrangementen (WMO)

Baten

Afwijkingen 2026 ten opzichte van 2027-2030 kleiner dan € 50.000.

Lasten

Afwijkingen 2026 ten opzichte van 2027-2030 kleiner dan € 50.000.

Hulpmiddelen en diensten (WMO)

Baten

Er is sprake van een jaarlijkse indexering van 5,24% vanaf 2027.

Lasten

De daling vanaf 2028 komt door een ombuiging binnen de WMO.

Begeleiding (WMO)

Baten

Er zijn geen baten op dit taakveld.

Lasten

De daling vanaf 2028 komt door een ombuiging binnen de WMO.

Dagbesteding (WMO)

Baten

Er zijn geen baten op dit taakveld.

Lasten

Er is sprake van een jaarlijkse indexering van 5,24% vanaf 2027.

Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)

Baten

Er zijn geen baten op dit taakveld.

Lasten

Afwijkingen 2026 ten opzichte van 2027-2030 kleiner dan € 50.000.

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO

Baten

Er zijn geen baten op dit taakveld.

Lasten

De daling in 2027 komt doordat het programma sociaal domein in 2026 wordt afgerond.

Huishoudelijke hulp (WMO)*Baten*

Er zijn geen baten op dit taakveld.

Lasten

De daling vanaf 2027 komt door een ombuiging binnen de WMO. De verdere daling vanaf 2029 komt doordat het Rijk van plan is de huishoudelijke hulp uit de WMO te halen (meicirculaire 2026).

PGB (WMO)*Baten*

Er zijn geen baten op dit taakveld.

Lasten

De verhoging komt door een administratieve wijziging waardoor de lasten op het juiste taakveld staan.

Beschermd wonen (WMO)*Baten*

Het overschot op beschermd wonen wordt vanaf 2027 meerjarig en reëel begroot, waar dit eerder voorzichtiger werd begroot. De toezichthouder heeft aangegeven dat dit meerjarig begroot mag worden.

Lasten

Er zijn geen lasten op dit taakveld.

Wat willen we bereiken?

Binnen Jeugd werken we aan de volgende maatschappelijke effecten uit de Visie sociaal domein:

Thema Gezondheid

- Maatschappelijk effect: Inwoners kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen
 - Doel: We willen dat kinderen en jongeren zich goed voelen en met gedachten en gevoelens om kunnen gaan. Daarom werken we aan het vergroten van mentale weerbaarheid.
- Maatschappelijk effect: Inwoners voelen zich veilig
 - Doel: We werken aan het vergroten van het vertrouwen van jeugdigen en ouders/opvoeders in de jeugd- en gezinsbeschermingsketen.

Thema Opgroeien

- Maatschappelijk effect: Jeugdigen en ouders/opvoeders zijn veerkrachtig en hebben een krachtig netwerk om zich heen
 - Doel: Opgroeien gaat met proberen en leren. Door nieuwe dingen te doen en soms fouten te maken, worden kinderen en jongeren sterker en krijgen ze meer vertrouwen in zichzelf. We investeren daarom als gemeente in een sterke basis voor opvoeden waarin kinderen en jongeren veilig kunnen leren.
 - Doel: We werken aan het op tijd herkennen van signalen bij kinderen en jongeren en zetten in op het voorkomen dat problemen ontstaan of groter worden.
 - Doel: We zorgen voor een toegankelijke, laagdrempelige plek die dichtbij gezinnen is waar kinderen, jongeren en ouders makkelijk terecht kunnen met vragen over opvoeden en opgroeien.
 - Doel: We werken aan een kansrijke start voor alle kinderen. Kinderen en jongeren groeien op in een stabiele omgeving en een zo thuis mogelijke gezinssituatie.
 - Doel: Jeugdigen en hun gezinnen ontvangen zware jeugdhulp als dat echt nodig is.
 - Doel: Professionals weten wanneer ze kwetsbare jeugdigen en hun gezinnen moeten verwijzen naar professionele jeugdhulp.
- Maatschappelijk effect: Ouders/opvoeders ervaren de ruimte en het vertrouwen om jeugdigen te begeleiden bij het opgroeien
 - Doel: We willen dat kinderen en jongeren gezond en veilig opgroeien tot zelfstandige volwassenen die om kunnen gaan met tegenslagen. Om dit te bereiken helpen we kinderen en jongeren en hun ouders/opvoeders om sterker te worden en meer steun uit hun omgeving te krijgen. We willen ook dat opvoeders kinderen en jongeren zo goed mogelijk ondersteunen bij het opgroeien.
 - Doel: Lichte opgroei- of opvoedvragen lossen we zoveel mogelijk op in het dagelijks leven. Als dat niet lukt zorgen we dat passende hulp op tijd beschikbaar is.

We blijven werken aan de opgaven uit de Visie Koersen: De herontwikkeling van het jeugddomein in Midden-Drenthe. Deze opgaven zijn het werken met een gebiedsagenda middels een lokaal team. Leren en ontwikkelen staan hierin centraal en er is uniformiteit in methodiek. Elke partner gaat terug

naar zijn expertisegebied en het voorliggend veld wordt versterkt. Hulp op en om School en de POH-jeugd zijn geïntegreerd binnen Welzijn Midden-Drenthe. Er is een samenwerking met kinderopvang en onderwijs. Waar aanvullende zorg nodig is kan dit middels maatwerkvoorzieningen. Team Jeugd voert zijn taken uit zoals vastgelegd in de Jeugdwet.

Daarnaast werken we aan de opgaven uit de Hervormingsagenda Jeugd.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Ouders kunnen laagdrempelig terecht bij de gezinsbegeleiders of het consultatiebureau, waardoor vragen over opvoeding en ontwikkeling snel kunnen worden besproken.
- We werken samen met het onderwijs en de kinderopvang aan een aanpak die de sociale en pedagogische basis versterkt.
- We versterken in 2027 de preventieve aanpak Kansrijke start voor kinderen tussen de -9 maanden en 2 jaar.
- Samen met Welzijn onderzoeken we hoe de positie van de POH in het voorliggende veld kan worden versterkt en hoe de onderlinge werkwijze beter kan worden afgestemd. De afspraken leggen we vast in een samenwerkingsovereenkomst.
- Samen met Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe vergroten we de inzet van het voorliggend veld verder ter voorkoming van meer gespecialiseerde (jeugd)hulp. Daarbij onderzoeken we ook de noodzaak voor nieuwe (collectieve) voorzieningen.
- We signaleren jeugdigen met problemen in een vroeg stadium door inzet van vroegsignalering.
- We versterken de onderwijszorgnetwerken waar de (zorgelijke) signalen binnenkomen van een gebied zodat hier passend gevolg aan kan worden gegeven.
- We versterken de afspraken met externe verwijzers en monitoren de zorgindicaties op onnodige inzet van langdurige intensieve jeugdzorg.
- We evalueren de inzet van lichte jeugdhulp en onderzoeken of we deze zorg kunnen opnemen in het voorliggende veld.
- We voeren in 2027 de verdere acties uit van de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028. We pakken de knelpunten in de jeugdzorg aan om het stelsel financieel houdbaar te maken. Een deel van deze opgaven is al verwerkt in de Regiovisie Gespecialiseerde Jeugdhulp Drenthe 2026 – 2030. De lokale opgaven staan genoemd in 'Koersen'. We meten de voortgang van de opgaven aan de hand van de monitor 'Hervormingsagenda' en stellen zo nodig onze acties bij.
- We werken samen met andere gemeenten in de regio en in Drie Noord verband aan de inkoop van (specialistische) jeugdhulp.
- We werken samen met de andere Drentse gemeenten aan de wettelijke verplichtingen voor de oprichting van een Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulpregio Drenthe.
- Er vindt samenwerking plaats met de regio om de toekomstige rol van Team Jeugd binnen de nieuwe netwerkorganisatie in de jeugd- en gezinsbeschermingsketen verder te verkennen en vorm te geven (vanuit het Toekomstscenario van de kind- en jeugdbeschermingsketen).

Wat mag het kosten?

Jeugd	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	124	124	124	124
Saldo van het taakveld	0	0	124	124	124	124
PGB Jeugd						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	542	569	598	628
Saldo van het taakveld	0	0	542	569	598	628
Jeugdhulp ambulant lokaal						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	114	183	124	131	138	147
Saldo van het taakveld	114	183	124	131	138	147
Jeugdhulp met verblijf lokaal						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	186	100	85	69	73	77
Saldo van het taakveld	186	100	85	69	73	77
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	403	392	349	366	384	403
Saldo van het taakveld	403	392	349	366	384	403
Jeugdhulp ambulant regionaal						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	10.342	12.646	12.986	12.651	11.842	12.442
Saldo van het taakveld	10.342	12.646	12.986	12.651	11.842	12.442
Jeugdhulp met verblijf regionaal						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	4.243	3.241	2.083	2.206	2.334	2.450
Saldo van het taakveld	4.243	3.241	2.083	2.206	2.334	2.450
Jeugdreclassering						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	446	462	479	503	529	555
Saldo van het taakveld	446	462	479	503	529	555
Jeugdbescherming						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	641	433	449	472	496	521
Saldo van het taakveld	641	433	449	472	496	521
Totaal van het thema	16.376	17.458	17.220	17.091	16.518	17.346

Verklaring taakveld

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd

Baten

Er zijn geen baten op dit taakveld.

Lasten

De stijging vanaf 2027 komt door een administratieve wijziging zodat de lasten op het juiste taakveld staan.

PGB Jeugd

Baten

Er zijn geen baten op dit taakveld.

Lasten

De stijging vanaf 2027 komt door een administratieve wijziging zodat de lasten op het juiste taakveld staan.

Jeugdhulp ambulant lokaal

Baten

Er zijn geen baten op dit taakveld.

Lasten

De daling vanaf 2027 komt door een administratieve wijziging zodat de lasten op het juiste taakveld (toegang en eerstelijnsvoorzieningen jeugd) staan.

Jeugdhulp met verblijf lokaal

Baten

Er zijn geen baten op dit taakveld.

Lasten

Afwijkingen 2026 ten opzichte van 2027-2030 kleiner dan € 50.000.

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal

Baten

Er zijn geen baten op dit taakveld.

Lasten

De daling vanaf 2027 komt door een administratieve wijziging zodat de lasten op het juiste taakveld (toegang en eerstelijnsvoorzieningen jeugd) staan.

Jeugdhulp ambulant regionaal

Baten

Er zijn geen baten op dit taakveld.

Lasten

Er is sprake van een jaarlijkse indexering van 5,24% vanaf 2027. De daling vanaf 2028 komt doordat de verwachting is dat er meer grip komt op de kosten van de jeugdzorg.

Jeugdhulp met verblijf regionaal

Baten

Er zijn geen baten op dit taakveld.

Lasten

Er is sprake van een jaarlijkse indexering van 5,24% vanaf 2027.

Jeugdreclassering

Baten

Er zijn geen baten geraamd op dit taakveld.

Lasten

Er is sprake van een jaarlijkse indexering van 5,24% vanaf 2027.

Jeugdbescherming

Baten

Er zijn geen baten geraamd op dit taakveld.

Lasten

Er is sprake van een jaarlijkse indexering van 5,24% vanaf 2027.

Wat willen we bereiken?

Binnen Participatie werken we aan de volgende maatschappelijke effecten uit de Visie sociaal domein:

Thema Meedoen

- Maatschappelijk effect: Inwoners hebben de mogelijkheden om zich te ontwikkelen
 - Doel: We helpen de inwoners op maat. We bieden individuele ondersteuning. Dit betekent niet per se dat alle activiteiten op individueel niveau plaatsvinden.
 - Doel: De Participatiewet in balans is ingevoerd per 2026. De wetswijzigingen op het gebied van participatie gaan gelden vanaf 2027. Dit brengt ook verandering mee voor het re-integratiebeleid. We willen bereiken dat het beleid in 2027 in lijn komt met deze wet/het wetsvoorstel. Invoering vindt gefaseerd plaats.
 - Doel: We blijven inzetten op verbinding met andere externe partners, waaronder ook onze partners binnen de Arbeidsmarktregio. Dit gebeurt onder meer via het Ontwikkelfonds Drenthe en de doorontwikkeling van het Werkcentrum.
 - Doel: We willen bereiken dat nieuwkomers sneller toegang krijgen tot passende ondersteuning en dat ze perspectief ontwikkelen op een zelfstandig bestaan. Daarbij sluiten we aan bij landelijke ontwikkelingen, zoals de voorgenomen herziening van de Participatiewet en het wetsvoorstel 'Van school naar duurzaam werk'. Tegelijkertijd anticiperen we lokaal op knelpunten die we de afgelopen jaren hebben ervaren, zoals oplopende wachttijden binnen de Z-route en de noodzaak tot tijdelijke overname van begeleidingstrajecten.
- Maatschappelijk effect: Inwoners hebben een zingevende daginvulling
 - Doel: We blijven de mogelijkheden voor regulier werk bevorderen, in de krappe arbeidsmarkt.
 - Doel: Voor doelgroepen waar opleiding of werk (nog) niet haalbaar is, zetten we in op maatschappelijke participatie.

Thema Samenleven

- Inwoners voelen zich verbonden en gelijkwaardig
 - Doel: We zetten in op het duurzaam laten landen van nieuwkomers in onze gemeente. We streven naar een samenleving waarin iedere nieuwkomer, of het nu gaat om statushouders, Oekraïense ontheemden of alleenstaande minderjarige vreemdelingen, zich gezien en ondersteund voelt. Dit vraagt om een integrale aanpak waarbij taalverwerving, maatschappelijke begeleiding, participatie en huisvesting nauw met elkaar verbonden zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We richten ons op het actieve betrokkenheid vanuit de gemeente bij werkgevers en inwoners bij het zoeken naar passende arbeid en/of deelname aan het maatschappelijk leven. Gelet op de landelijke ontwikkelingen in wetgeving wordt hierbij gekeken naar wat de individuele werkgever en/of inwoner nodig heeft. We doen dit samen met al onze partners.
- We blijven intensiveren en de verbinding zoeken om een optimale samenwerking te hebben binnen de gemeentelijke afdelingen én met externe partijen.
- Binnen de Arbeidsmarktregio streven we naar uniformiteit van het instrumentarium, zodat we zowel werkgevers als (potentiële) werknemers optimaal kunnen bedienen. Dit onder andere door de verdere doorontwikkeling van het Werkcentrum Drenthe, koppeling van matchingsgegevens en een actualisatie van de Re-integratieverordening.
- De uitvoering nieuwkomers vraagt om duidelijke sturing, goede monitoring en samenwerking binnen en buiten de organisatie. We versterken daarom onze ketenaanpak met onder meer welzijnsorganisaties, taalaanbieders, COA, Elker en Nidos. Daarbij is er expliciet aandacht voor de situatie van Oekraïense ontheemden, AMV's en gezinsherenigers, omdat de ondersteuning voor deze groepen sterk kan verschillen. Inzetten op participatie betekent voor sommigen een directe route richting werk, maar voor anderen eerst taal, ontmoeting of vrijwilligerswerk als opstap.
- In 2027 zetten we onze koers voort op basis van actuele inzichten, beleidsactualisaties en afstemming met onze partners binnen de regio. We streven naar een sluitende aanpak die aansluit bij de Wet inburgering, maar ook ruimte biedt voor maatwerk en het inspelen op onvoorziene situaties.
- De aanbesteding voor de onderwijsroute inburgering zal in 2027/2028 aflopen en opnieuw vanuit de arbeidsmarktregio aanbesteed gaan worden.
- De richtlijn tijdelijke bescherming voor de Oekraïense ontheemden zal naar verwachting eindigen in 2028. 2027 zal dan een overgangsjaar worden.

Wat mag het kosten?

Participatie	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Arbeidsparticipatie						
Baten	-40	0	-85	-85	-85	-85
Lasten	1.459	2.054	2.273	2.457	2.582	2.695
Saldo van het taakveld	1.419	2.054	2.188	2.372	2.497	2.610
WSW en beschut werk						
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	176	176	173	141	108	158
Saldo van het taakveld	176	176	173	141	108	158
Totaal van het thema	1.595	2.231	2.361	2.512	2.605	2.768

Verklaring taakveld

Arbeidsparticipatie

Baten

De stijging komt door financiering vanuit het Rijk voor een hogere taakstelling voor beschutte werkplekken.

Lasten

De stijging komt door een hogere taakstelling vanuit het Rijk voor beschutte werkplekken.

WSW en beschut werk

Baten

Er zijn geen baten geraamd op dit taakveld.

Lasten

De daling vanaf 2027 komt door een lagere bijdrage aan de GR Stark. In 2030 stijgt de bijdrage naar verwachting weer.

Wat willen we bereiken?

Binnen Dorpen werken we aan de volgende maatschappelijke effecten uit de Visie sociaal domein:

Thema Samenleven

- Maatschappelijk effect: Inwoners voelen zich verbonden en gelijkwaardig
 - Doel: Met het dorpenbeleid willen we duidelijkheid geven over de positie van de gemeente ten opzichte van de dorpen.
 - Doel: We ondersteunen initiatieven van inwoners, individueel of collectief, financieel en/of met menskracht. Dit alles ter versterking van de (al bestaande) naoberschap.
 - Doel: De initiatieven voor nieuwe dorpshuizen in Smilde, Witteveen en Westerbork worden verder uitgewerkt. In Spier wordt een dorpshuis gerealiseerd, er is een omgevingsvergunning afgegeven maar hiertegen zijn bezwaren ingediend, het vervolg is in afwachting van de procedure.
- Maatschappelijk effect: Inwoners zetten zich in voor de samenleving en elkaar
 - Doel: Uiteindelijk is het van belang dat alle dorpen en kernen (wijken) een eigen dorpsvisie hebben, het initiatief daarvoor ligt bij de dorpen. Daar waar een dorpsvisie is vastgesteld is het goed om na te gaan of deze nog actueel en realistisch is. Zo nodig wordt dit door het dorp i.s.m. Welzijnswerk en de dorpscontactambtenaren geactualiseerd. De komende periode gaan we inventariseren wat er nodig is, welke dorpsvisies toe zijn aan actualisatie en waar dit te beleggen.
 - Doel: Bovensmilde is bezig met een dorpsvisie en er wordt vanuit het dorp nagedacht over het opstellen van een dorpsbelangenvereniging. De dorpsscan van Bovensmilde is inmiddels afgerond en wordt nu meegenomen in de totstandkoming van de dorpsvisie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Wat betreft het nieuw op te stellen dorpenbeleid gaan we gelet op de Visie op het sociaal domein onderzoeken hoe dit vorm te geven in relatie tot de uitvoeringsplannen die zullen volgen op de Nota sociaal domein.
- De dorpscontactambtenaren zorgen voor een laagdrempelige verbinding tussen de dorpen en de gemeente, ze zijn een spin in het web. Ze onderhouden contact met dorpsbelangenorganisaties en inwoners en signaleren de noodzaak van transparantie en vroegtijdige communicatie vanuit de gemeente. Daarnaast hebben ze een belangrijke rol in dorpsparticipatie en dragen ze zorg voor goede relaties met dorpsbelangenorganisaties en inwoners.
- De gemeente (dorpscontactambtenaren) en Welzijnswerk ondersteunen en geven advies waar dat nodig of gewenst is om te komen tot dorpsvisies.
- We blijven de sociale samenhang & leefbaarheid van dorpen en buurten bevorderen. Daarvoor verstrekken we dorpengelden, geven informatie over het aanvragen van subsidies bij verschillende instanties en geven advies en ondersteuning bij inwonersinitiatieven.
- We organiseren UP2you en DOEK in 2027.
- In het najaar bepalen we de vormgeving van volgend jaar, we onderzoeken hoe dit binnen de herijkte subsidieverordening uitgevoerd kan worden.
- MOEK en DOEK worden op dit moment om en om jaarlijks georganiseerd, er wordt gekeken of MOEK en DOEK gecombineerd kunnen worden in een gezamenlijke prijsvraag.

Wat mag het kosten?

Dorpen	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Samenkracht en burgerparticipatie						
Baten	-6.305	-6.063	-4.870	-640	-714	-147
Lasten	10.309	11.474	10.495	6.775	7.144	6.887
Saldo van het taakveld	4.004	5.411	5.625	6.135	6.431	6.740
Totaal van het thema	4.004	5.411	5.625	6.135	6.431	6.740

Verklaring taakveld

Samenkracht en burgerparticipatie

Baten

Vanaf 2027 wijzigt de bekostigingssystematiek voor de opvang van Oekraïners. In plaats van een normbedrag per opvangplek krijgen we vanuit het Rijk de werkelijk kosten vergoed. Dit resulteert in lagere baten. Vanaf 2028 zijn deze baten niet begroot vanwege het tijdelijke karakter.

Voor de jaren 2027 t/m 2029 zijn de baten voor de specifieke uitkering Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) begroot.

Lasten

In 2026 is een incidenteel bedrag van € 609.000 beschikbaar voor de verbouw van de Koekoekshof in Elp (opvang Oekraïners). De verbouw is in 2025 al gedaan, dus dit wordt ook gecorrigeerd in de bestuursrapportage 2026.

In 2026 is een incidenteel bedrag van € 795.000 beschikbaar voor de transformatie van vakantieparken (Vitale Vakantie Parken).

Voor de jaren 2027 t/m 2029 zijn de lasten voor de specifieke uitkering Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) begroot.

De baten voor de opvang van Oekraïners zijn vanwege de nieuwe bekostigingssystematiek neutraal met de lasten begroot.

Programma	Algemene Middelen
Thema	Bedrijfsvoering

Programmadoelstelling

Binnen het programma Algemene middelen sturen wij op een solide en duurzaam financieel beleid, gericht op evenwicht tussen structurele baten en lasten. Wij waarborgen een doelmatige bedrijfsvoering en een financieel gezonde positie, zodat de gemeente haar maatschappelijke opgaven kan blijven uitvoeren.

Ontwikkelingen

De financiële positie van gemeenten staat de komende jaren onder druk, onder andere als gevolg van onzekerheden in de ontwikkeling van het gemeentefonds en landelijke beleidswijzigingen. Voor Midden-Drenthe betekent dit dat het herstel van het financiële evenwicht (het zogenoemde financiële ravijn) onverminderd aandacht vraagt.

In 2027 en verder blijft inzet nodig op het beheersen van uitgaven en het maken van keuzes binnen de beschikbare middelen. Dit vraagt om een integrale afweging tussen ambities, wettelijke taken en financiële haalbaarheid, in nauwe samenwerking tussen raad en college.

Beleidsindicatoren

Indicator	Jaar		Beschrijving
Formatie	2026 (begroot)	8,8	Fte per 1.000 inwoners
	2025 (realisatie)	9,5	
	2024 (realisatie)	9,0	
Bezetting	2026 (begroot)	8,8	Fte per 1.000 inwoners
	2025 (realisatie)	9,5	
	2024 (realisatie)	9,0	
Apparaatskosten	2026 (begroot)	289	Apparaatskosten/inwoners gemeente
	2025 (realisatie)	602	
	2024 (realisatie)	572	
Externe inhuur	2025 (realisatie)	28,1%	Totale kosten inhuur externen/ (totale loonsom/totale kosten inhuur externen)
	2024 (realisatie)	25,3%	
	2023 (realisatie)	18,3%	
Overhead	2025 (realisatie)	14,9%	Overhead/totale kosten
	2024 (realisatie)	16,5%	
	2023 (realisatie)	15,0 %	

Verbonden partijen

Binnen dit programma wordt samengewerkt met diverse verbonden partijen die bijdragen aan de uitvoering van financiële en organisatorische taken. Voorbeelden hiervan zijn:

- Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Vereniging Drentse Gemeenten (VDG)
- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)
- Enexis
- Waterleidingmaatschappij Drenthe
- P10 (netwerk van plattelandsgemeenten)

Deze samenwerkingsverbanden dragen bij aan kennisdeling, financiële stabiliteit en de uitvoering van publieke taken op regionaal en landelijk niveau.

Beleidskaders

Het programma Algemene middelen is gebaseerd op de volgende kaders:

- Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) als wettelijke basis voor de begroting
- De financiële verordening van de gemeente Midden-Drenthe
- Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement
- Nota Reserves en Voorzieningen
- Overige relevante financiële en controleverordeningen

Daarnaast vormen het coalitieakkoord, de kadernota 2027 en de uitkomsten van de meicirculaire 2026 belangrijke input voor de verdere invulling van dit programma.

Wat mag het kosten?

Algemene Middelen	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Baten	-123.887	-116.523	-95.845	-95.357	-96.843	-101.065
Lasten	40.522	16.235	20.168	18.674	19.679	20.691
Saldo van het programma	-83.364	-100.287	-75.677	-76.683	-77.164	-80.374

Wat willen we bereiken?

Het programma Algemene Middelen draagt bij aan de manier waarop het college werkt aan structureel houdbare gemeentefinanciën. De basis voor houdbare gemeentefinanciën is gelegen in een meerjarenbegroting. Die structureel en reëel in evenwicht is. Houdbare gemeentefinanciën vergen echter meer dan dat. Zo wil de gemeente in geval van financiële tegenslag voldoende middelen hebben om de eerste klappen op te vangen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Zorgdragen dat de hiervoor geldende indicatoren en kengetallen blijven binnen de geldende wettelijke normen en bestuurlijke kaders en de actuele streefwaarden zoals bepaald door de toezichthouder, de Provincie Drenthe.
- Hierover verantwoording afleggen in de achtereenvolgende P&C-producten.
 - Begroting
 - Kadernota inclusief voorjaarsnota
 - Bestuursrapportage (najaarsnota)
 - Jaarrekening

Hoe meten we dit?

De gemeente maakt gebruik van financiële kengetallen voor de sturing op en de verantwoording over de financiële positie. De volgende kengetallen en indicatoren zijn verplicht:

- Weerstandsvermogen
- Structurele exploitatieruimte
- Solvabiliteitsrisico
- EMU-saldo (vorderingssaldo)
- Kasgeldlimiet
- Renterisiconorm
- Schatkistbankieren
- Netto schuldquote

Wat mag het kosten?

Financiën	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Overhead						
Baten	-455	-419	-434	-454	-469	-482
Lasten	19.410	18.473	18.648	18.430	19.847	20.385
Saldo van het taakveld	18.955	18.054	18.215	17.976	19.378	19.902
Totaal van het thema	18.955	18.054	18.215	17.976	19.378	19.902

Verklaring taakveld

Overhead

Baten

Afwijkingen 2026 ten opzichte van 2027-2030 kleiner dan € 50.000.

Lasten

In 2026 is er voor accommodatiebeleid € 532.000 aan incidentele budgetten beschikbaar. Deze middelen zijn bestemd voor onderzoek gebouwen beleid (€ 47.000), verduurzaming aula's (€ 30.000), actualisatie IHP/IAB (€ 25.000), bijdrage verduurzaming dorpshuizen (€ 230.000) en nieuwbouw dorpshuis Spier (€ 200.000).

In 2027 is incidenteel € 148.000 opgenomen voor thuiswerkfaciliteiten en vanaf 2028 is dit € 28.000 structureel.

De kapitaallasten voor gemeentelijke gebouwen nemen in 2027 toe met € 540.000 (voorbereidingskrediet 2025, waarvoor in 2027 voor het eerste de volledige kapitaallasten zijn opgenomen). Vanaf 2029 nemen de kapitaallasten verder toe met circa € 660.000 als gevolg van de renovatie van het gemeentehuis (€ 321.000 voor technische installaties, € 263.000 voor bouwkosten en € 76.000 voor inrichting).

Wat willen we bereiken?

In 2027 werken we aan een wendbare, betrouwbare en toekomstgerichte organisatie. We versterken onze medewerkers, verbeteren processen en informatievoorziening en zorgen voor duidelijke sturing, zodat de organisatie beter kan inspelen op maatschappelijke opgaven en bestuurlijke prioriteiten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderstaande onderdelen zijn de belangrijkste pijlers om tot doelstelling tot een wendbare, betrouwbare en toekomstgerichte organisatie te komen

Medewerkers en organisatieontwikkeling

We willen een aantrekkelijke werkgever zijn waar medewerkers met plezier werken, zich ontwikkelen en verantwoordelijkheid nemen. Daarom investeren we in strategisch personeelsbeleid, leiderschap, onboarding, cultuur, interne mobiliteit en flexibele inzetbaarheid.

Sturing, processen en informatie

We willen processen, informatievoorziening en managementinformatie beter laten aansluiten op de bestuurlijke en organisatorische opgaven. Hiervoor verbeteren we werkprocessen, versterken we datagedreven werken en benutten we instrumenten zoals de Marap en begrotingsgesprekken.

Bestuurlijke prioriteiten en uitvoerbaarheid

We willen bestuurlijke ambities realistisch verbinden aan capaciteit, middelen en planning. Daarom werken we aan een volledige Lange Termijn Agenda, versterken we projectmatig werken en bereiden we een organisatiebod voor het nieuwe bestuur voor.

Financiële en digitale wendbaarheid

We willen financieel wendbaar en digitaal vaardig blijven. We maken beter inzichtelijk waar keuzes nodig zijn, versterken financieel inzicht en benutten kansen op het gebied van data, AI, robotisering en procesautomatisering.

Samenwerking en crisisbestendigheid

We willen bedrijfsvoering schaalbaar, dienstverlenend en crisisbestendig organiseren. We verkennen samenwerking of zetten deze samenwerking in gang op onder meer belastingen, ICT, inkoop en juridische ondersteuning en richten processen zo in dat de organisatie flexibel kan inspelen op veranderingen.

Wat mag het kosten?

Bedrijfsvoering	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedragen x € 1.000	rekening	na wijz.				
Treasury						
Baten	-1.076	-2.045	-2.045	-2.045	-2.045	-2.045
Lasten	524	-1.427	-1.909	-1.969	-2.001	-2.011
Saldo van het taakveld	-552	-3.472	-3.954	-4.014	-4.046	-4.056
OZB woningen						
Baten	-5.576	-6.096	-6.928	-7.081	-7.238	-7.398
Lasten	691	1.294	1.325	1.375	1.423	1.472
Saldo van het taakveld	-4.885	-4.802	-5.603	-5.706	-5.815	-5.926
OZB niet-woningen						
Baten	-3.735	-4.195	-4.771	-4.876	-4.983	-5.093
Lasten	111	27	28	29	30	31
Saldo van het taakveld	-3.624	-4.168	-4.743	-4.847	-4.953	-5.062
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds						
Baten	-76.139	-75.878	-78.469	-77.625	-78.629	-82.366
Lasten	0	0	0	0	0	0
Saldo van het taakveld	-76.139	-75.878	-78.469	-77.625	-78.629	-82.366
Overige baten en lasten						
Baten	-144	15	15	16	17	17
Lasten	0	-1.960	-468	-820	-286	-199
Saldo van het taakveld	-144	-1.945	-452	-804	-269	-182
Vennootschapsbelasting (VpB)						
Baten	-45	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0	0
Saldo van het taakveld	-45	0	0	0	0	0
Mutaties reserves						
Baten	-28.675	-25.474	-3.214	-3.291	-3.495	-3.697
Lasten	34.447	16.308	2.193	3.586	3.862	4.208
Saldo van het taakveld	5.772	-9.166	-1.021	295	367	511
Resultaat van de rekening van baten en lasten						
Baten	-8.498	-2.850	0	0	0	0
Lasten	4.750	1.993	353	-1.957	-3.197	-3.195
Saldo van het taakveld	-3.748	-857	353	-1.957	-3.197	-3.195
Totaal thema	-83.364	-100.287	-93.890	-94.659	-96.542	-100.276

Treasury

Baten

De geraamde treasurybaten tonen een stabiel saldo. Dit wijst op stabiele renteopbrengst en geen gewijzigde rentetoerekening ten opzichte van 2026.

Lasten

De treasurylasten geven een positief saldo conform ook de begrote cijfers 2026.

Onder andere de bespaarde rente vanuit de berekende kapitaalslasten komen samen op dit taakveld als tegenhanger van de berekende rentelasten op de overige taakvelden c.q. programma's.

OZB woningen

Baten

De OZB wordt in 2027 met 3,2% geïndexeerd en kent een boventrendmatige stijging van 6,8%, naast de areaal mutatie die er al in zat.

Lasten

Er is sprake van een jaarlijkse indexering van 3,2% vanaf 2027.

OZB niet-woningen

Baten

De OZB wordt in 2027 met 3,2% geïndexeerd en kent een boventrendmatige stijging van 6,8%, naast de areaal mutatie die er al in zat.

Lasten

Afwijkingen 2026 ten opzichte van 2027-2030 kleiner dan € 50.000.

Algemene uitkering

Baten

De belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente vormt de algemene uitkering. De cijfers voor 2027 zijn gebaseerd op meicirculaire 2026.

Lasten

Op dit taakveld zitten geen lasten.

Overige baten en lasten

Baten

Afwijkingen 2026 ten opzichte van 2027-2030 kleiner dan € 50.000.

Lasten

Voor de jaren 2028-2030 staat er nog een stelpost voor systematiek reserve/ kapitaallasten waaraan nog uitvoering moet worden gegeven. Deze post is opgenomen in de kadernota 2027. Het formele besluit om de reserve(s) op te heffen moet nog worden genomen. Verder is in deze reeks rekening gehouden met een post voor energiebeheer.

Vennootschapsbelasting (VpB)

Baten

Geen baten op dit taakveld.

Lasten

Geen lasten op dit taakveld.

Mutaties reserves

Baten

Tussen 2026 en 2027 is het verschil in reservemutaties € 22 miljoen. Dit komt door budgetoverheveling van 2025 naar 2026 (wat via de reserve verloopt) van € 6,8 miljoen. Daarnaast is er € 1,9 miljoen ingezet (surplus) om de begroting 2026 sluitend te maken. Het besluit om een aantal reserves op te heffen en toe te voegen aan de Algemene reserve levert een mutatie op van € 10 miljoen. Voor de overige mutaties verwijzen wij u graag naar de staat van reserves en voorzieningen.

Lasten

Tussen 2026 en 2027 is het verschil in reservemutaties € 13 miljoen. Dit komt omdat er voor € 1,7 miljoen aan resultaatbestemming is overgeheveld vanuit 2025 naar 2026. Het besluit om een aantal reserves op te heffen en toe te voegen aan de Algemene reserve levert een mutatie op van € 10 miljoen. Voor de overige mutaties verwijzen wij u graag naar de staat van reserves en voorzieningen.

Resultaat van de rekening van baten en lasten

Baten

Hier komt het saldo van alle taakvelden tot uiting en leidt tot het begrotingsresultaat. Zie hiervoor ook het onderdeel financiën in de inleiding.

Lasten

Hier komt het saldo van alle taakvelden tot uiting en leidt tot het begrotingsresultaat. Zie hiervoor ook het onderdeel financiën in de inleiding.

Paragrafen

Lokale Heffingen

Lokale heffingen is een verzamelterm voor een aantal belastingen en rechten. De lokale heffingen vormen een aanzienlijk deel van de inkomsten van de gemeente en maken dus een wezenlijk onderdeel uit van het te voeren gemeentelijk beleid.

Voor de tarieven voor 2027 gelden de volgende uitgangspunten:

- tariefstijging van 3,2% indexering + 6,8% boven trendmatige stijging voor OZB
- tariefstijging van 3,2% indexering + 6,8% boven trendmatige stijging voor forensenbelasting
- tarieven toeristenbelasting; hoog tarief € 2,00 per persoon per overnachting, laag tarief € 1,70 per persoon per overnachting
- tariefstijging van 3,2% indexering voor overige belastingen, leges en verhuur van sportaccommodaties;
- tarieven afvalstoffenheffing zijn gebaseerd op het laatst vastgestelde 'Afvalstoffenbeleidsplan'; de tarieven zijn 100% kostendeekkend, de kwijschelding is erin verwerkt. De tarieven stijgen met 5,0%;
- tarieven rioolheffing is gebaseerd op het laatst vastgestelde 'Watertakenplan'; het tarief is 100% kostendeekkend, de kwijschelding is erin verwerkt. Om het Watertakenplan te kunnen uitvoeren stijgt het tarief voor 2027 met 3,2% indexering + 6,8% boven trendmatige stijging.

In tabellen staan voor de verschillende heffingen de tarieven en de opbrengsten vermeld. Daarnaast staat in deze paragraaf informatie over kwijschelding, over belastingdruk en kostendekking en wordt ingegaan op ontwikkelingen.

Opbrengsten belastingen, rechten en leges

Belastingsoorten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Onroerende-zaakbelastingen	9.283	10.234	11.642
• woonruimten	5.560	6.041	6.871
• niet-woonruimten	3.723	4.193	4.771
Afvalstoffenheffing	3.231	3.486	3.620
Rioolheffing	4.219	4.438	4.893
Forensenbelasting	317	290	319
Toeristenbelasting	1.362	1.362	1.777
APV en alcoholwet			14
Bedrijven Investeringszone (BIZ)	71	80	72

Legesinkomsten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bouwleges	1.367	589	807
Rijbewijzen*	91	67	92
Huwelijksrechten	11	24	27
Naturalisatie	0	0	15
Overige leges burgerzaken	0	0	5
Bewijs opneming BRP	0	8	8
Eigen verklaring	15	20	21
Paspoorten*	133	13	179
Identiteitskaarten*	84	23	51
Verklaring omtrent gedrag	1	7	24
Begrafenisrechten	339	408	448
TOTAAL	2.041	1.159	1.677

* in 2026 zijn deze bedragen in de begroting gepresenteerd exclusief de opbrengst rijksbijdrage.

Tarieven en WOZ-waarden

Soort belasting/heffing	Tarief 2025	Tarief 2026	Tarief 2027
Onroerendezaakbelastingen (OZB)			
Woningen:			
· Eigenaar	0,104%	0,107%	0,119%
Niet woningen:			
· Eigenaar	0,274%	0,292%	0,312%
· Gebruiker	0,219%	0,234%	0,257%
Afvalstoffenheffing			
· Eenpersoonshuishoudens	€ 193,55	€ 205,15	€ 215,40
· Tweepersoonshuishoudens	€ 215,55	€ 228,50	€ 239,90
· Drie- of meer persoonshuishoudens en voor recreatiewoningen	€ 238,55	€ 252,85	€ 265,50
· Extra groene container	€ 106,75	€ 113,00	€ 118,65
Rioolheffing (per aansluiting)	€ 246,85	€ 252,30	€ 277,53
Rioolheffing p/m3 (> 500m3)	€ 0,38	€ 0,39	€ 0,43
Rioolheffing IBA	€ 191,99	€ 196,20	€ 215,82
Toeristenbelasting (per overnachting)			
Mobiele kampeeronderkomens en vergunde groepsaccommodaties	€ 1,45	€ 1,45	€ 1,70
Overige verblijven	€ 1,75	€ 1,75	€ 2,00
Overgangstarief (overnachtingen 2025 geboekt in 2024)	€ 1,55		
Forensenbelasting			
tot € 69.000,-	€ 491,00	€ 507,50	€ 558,25
van € 69.000 tot € 105.000	€ 603,00	€ 623,50	€ 685,85
van € 105.000 tot € 141.000	€ 635,00	€ 656,50	€ 722,15
van € 141.000 tot € 175.000	€ 650,00	€ 671,00	€ 738,10
van € 175.000 tot € 210.000	€ 734,00	€ 759,00	€ 834,90
van € 210.000 of meer	€ 926,00	€ 957,50	€ 1.053,25

Waarschuwing toekomstige tariefdruk

Hoewel de voorgestelde tarieven voor 2027 naar huidig inzicht toereikend zijn, bestaat een reëel risico dat in latere jaren aanvullende tariefverhogingen noodzakelijk zijn. De gemeente wordt geconfronteerd met onzekerheden rondom prijsontwikkelingen, energieprijzen, aannemerskosten, renteontwikkelingen en toekomstige investeringen. Deze factoren kunnen leiden tot hogere lasten dan momenteel voorzien.

Kwijtschelding

Belastingplichtigen met een laag inkomen kunnen kwijtschelding vragen van de onroerendezaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Dit geldt ook voor kleine, soms startende, zelfstandige ondernemers. De aanvragen worden wat betreft inkomen, vermogen en gezinssituatie getoetst aan door het rijk vastgestelde normen.

Onderstaande tabellen geven inzicht in het aantal (gehonoreerde) kwijtscheldingsverzoeken en de bedragen die daarmee gemoeid zijn.

Kwijtschelding

	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Aantal verzoeken	512	500	500
Aantal gehonoreerd	329	480	480
% gehonoreerd	64,3%	93,8%	93,8%

Kosten gehonoreerde kwijtscheldingsverzoeken

(bedragen x € 1.000) per jaar	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
OZB	0	1	0
Rioolheffing	78	82	101
Afvalstoffenheffing	67	95	87
Totaal	145	178	188

Belastingdruk

Belastingdruk (x € 1.000)			
Opbrengst onroerendezaakbelastingen	11.642		
af: opbrengst niet-woonruimten	-4.771		
		6.871	
Opbrengst rioolheffing	4.893		
af: opbrengst niet-woonruimten	-573		
		4.320	
Opbrengst afvalstoffenheffingen	3.620		
		3.620	
Totaalopbrengst particuliere huishoudingen			14.811

De totale geraamde belastingopbrengst van particuliere huishoudens in 2027 bedraagt € 14,8 miljoen. Het geraamde aantal woonruimten per 1 januari 2027 is 16.827. De gemiddelde belastingdruk per woonruimte van een koopwoning bedraagt dan € 883 (2026: € 825). Deze indicatoren zijn berekend volgens een eigen - bestendig toegepaste - methode. Door verschillen in definities, en daardoor in gehanteerde tarieven en hoeveelheden, wijken deze indicatoren af van de beleidsindicatoren in het programma Bestuur en ondersteuning.

Het aantal inwoners per 1 januari 2027 wordt geschat op 34.356. De belastingdruk per inwoner komt dan op € 432 (2026: € 396).

Kostenonderbouwing afvalstoffenheffing

De tarieven van de afvalstoffenheffing stijgen ten opzichte van 2026 met 5,0%.

Het scheidingspercentage in Midden-Drenthe is momenteel 73% en er wordt 156 kilo restafval per inwoner ingezameld.

Onderbouwing toegerekende kosten

0.4 Taakveld overhead

De kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces.

7.3 Taakveld afval

De kosten die gemaakt worden voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Op dit taakveld worden ook de kosten van heffing en invordering van de afvalstoffenheffing verantwoord.

1.2 Taakveld openbare orde en veiligheid

De kosten van de inzet van een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) voor toezicht en handhaving.

2.1 Taakveld verkeer en vervoer

De kosten van het schoonmaken en (toezien op) schoonhouden van de openbare ruimte van veeg- en zwerfafval.

6.3 Taakveld inkomensregelingen

De toegerekende kosten betreffen de kosten van kwijtschelding afvalstoffenheffing.

Toerekenbare BTW

De toegerekende kosten betreffen de geraamde btw op de exploitatie.

In onderstaande tabel wordt per taakveld weergegeven welk percentage van de afgeronde totale lasten of baten van het taakveld wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing.

Taakveld (Bedragen x € 1.000)	Toegerekende kosten
Lasten	
0.4 overhead	245
7.3 afval	3.268
1.2 openbare orde en veiligheid	5
2.1 verkeer en vervoer	287
6.3 inkomensregelingen	87
Toerekenbare BTW	551
Totale lasten	4.443

Taakveld (Bedragen x € 1.000)	Toegerekende kosten
Baten	
7.3 afval	675
2.1 verkeer en vervoer	105
Totale baten	780
Saldo	3.663

Totaaloverzicht baten en lasten afvalstoffenheffing (Bedragen x € 1.000)	
De toegerekende lasten	3.663
Opbrengsten aansluitingen afvalstoffenheffing	3.620
Verschil	-43

Verloop egalisatiereserve tarief afvalstoffenheffing (Bedragen x € 1.000)	
Verwachte stand op 1 januari 2027	1.049
Ottrekking	-43
Stand op 31 december 2027	1.006

De mate van kostendekkendheid is 99%.

Meerjarig perspectief

Bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Lasten	3.663	4.148	4.324	4.668
Baten afvalstoffenheffing	3.620	3.982	4.181	4.390
Totaal	-43	-166	-143	-278
Tariefstijging	5%	10%	5%	5%

Kostenonderbouwing rioolheffing

Het tarief voor de rioolheffing stijgt in 2027 met 10,0% tot € 277,53 per aansluiting.

Onderbouwing toegerekende kosten

0.4 Taakveld overhead

De kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces.

7.2 Taakveld riolering

De kosten die behoren tot de gemeentelijke taken ten aanzien van afvalwater en de waterhuishouding. Op dit taakveld worden ook de kosten van heffing en invordering van de riolering verantwoord.

2.1 Taakveld verkeer en vervoer

De kosten van het schoonmaken en (toezien op) schoonhouden van de openbare ruimte van veeg- en zwerfafval.

6.3 Taakveld inkomensregelingen

De kosten van kwijtschelding afvalstoffenheffing.

Toerekenbare BTW

De kosten betreffen de geraamde btw op de exploitatie.

In onderstaande tabel wordt per taakveld weergegeven welk percentage van de afgeronde totale lasten of baten van het taakveld wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing.

Taakveld (Bedragen x € 1.000)	Toegerekende kosten
0.4 Taakveld overhead	338
7.2 Taakveld riolering	2.600
2.1 Taakveld verkeer en vervoer	215
6.3 Taakveld inkomensregelingen	209
Toegerekende BTW	517
Totale lasten	3.879

Daarnaast wordt € 1,015 miljoen gedoteerd aan de voorziening riolering voor het uitvoeren van vervanginvesteringen.

Totaaloverzicht baten en lasten rioolheffing (Bedragen x € 1.000)	
Toegerekende lasten	4.894
Toegerekende baten	4.893
Resultaat	-1

Verloop voorziening riolering (Bedragen x € 1.000)	
Verwachte stand op 1 januari 2027	1.950
Dotatie	1.015
Onttrekking	-1.015
Stand op 31 december 2027	1.950

Verloop reserve riolering (Bedragen x € 1.000)	
Verwachte stand op 1 januari 2027	1
Onttrekking	-1
Stand op 31 december 2027	0

De mate van kostendekkendheid is 100%.

Meerjarig perspectief

Bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Lasten	4.894	4.941	5.037	5.126
Baten	4.893	4.893	4.893	4.893
Resultaat*	-1	-48	-144	-233

**Om de reserve rioolheffing positief te laten zijn wordt het resultaat 2028-2030 wordt vanuit de algemene reserve aangevuld met de genoemde bedragen.*

Kostprijsberekening omgevingsvergunningen

Leges omgevingsvergunningen zijn rechten die worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, onderdelen a en b van de Gemeentewet. Dit artikel luidt:

Rechten kunnen worden geheven ter zake van:

- het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen of van voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen die bij de gemeente in beheer of in onderhoud zijn;
- het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Er is sprake van dienstverlening, van gebruik van gemeentebezit en in sommige gevallen van een combinatie van beide.

Binnen het legesstelsel voor aanvragen om een omgevingsvergunning voor bouwactiviteiten wordt gewerkt met een percentage over de bouwkosten.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Integrale toezicht en hand- having	Welstand	Vergun- ning- verlening	Team Omgeving en Veiligheid	Totaal
Directe kosten	539	18	939	-	1.497
Toegerekende overhead	326	-	588	-	914
Totale kosten	866	18	1.527	-	2.411
Percentage t.l.v. omgevingsvergunningen	50%	100%	70%	100%	63%
Kosten tlv omgevingsvergunningen					
Directe kosten	270	18	657	-	945
Toegerekende overhead	163	-	412	-	575
BTW	7	4	3	-	15
Totale kosten omgevingsvergunningen	440	22	1.072	-	1.535

Integrale toezicht en handhaving; kosten toezicht en handhaving behalve lasten die betrekking hebben op dienstverlening en handhaving.

Welstand; dit zijn advieskosten voor welstand

Vergunningverlening; kosten die directe betrekking hebben op vergunningverlening. De lasten die betrekking hebben op dienstverlening worden niet doorgerekend.

Team Omgeving en Veiligheid; door de werkdruk kunnen specifiek personeel tijdelijk worden ingehuurd voor werkzaamheden omgevingsvergunning.

Er is een dekkingsgraad van 53%.

Aan de producten integraaltoezicht en vergunningverlening wordt overhead afzonderlijk toegerekend. Deze is verantwoord op het taakveld overhead. Op basis van een bedrag per toegerekende uur binnendienst: € 47,34 wordt de overhead toegerekend aan het bovengenoemd producten. Het niet toerekenen van de overheadkosten zou een ongewenst begrotingstekort veroorzaken.

In de begroting 2027 bedraagt het saldo van bovenstaande producten € 2.411.000. Hiervan kan € 1.534.000 worden toegerekend aan de kostprijsberekening omgevingsvergunning.

In de begroting 2027 zijn € 818.000 aan baten geraamd.

Kostprijsberekening begraafrechten

Lijkbezorgingsrechten zijn rechten die worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, onderdelen a en b van de Gemeentewet. Dit artikel luidt:

Rechten kunnen worden geheven ter zake van:

- het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen of van voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen die bij de gemeente in beheer of in onderhoud zijn;
- het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Er is sprake van dienstverlening, van gebruik van gemeentebezit en in sommige gevallen van een combinatie van beide.

Kostenbegroting lijkbezorging

	Begraaf- rechten	Grafdelven	Onderhoud graven	Begraaf- plaatsen algemeen	Totaal
Directe kosten	61	64	21	634	780
Toegerekende overhead	71	15	10	76	172
Totale kosten	133	79	31	709	952
Percentage tlv lijkbezorging	20%	100%	20%	68%	62,3%
Kosten tlv lijkbezorging					
Directe kosten	12	64	4	430	511
Toegerekende overhead	14	15	2	51	83
Btw	-	3	-	53	56
Totale kosten lijkbezorging	27	81	6	535	649

Begraafrechten: betreft alleen uren afdeling dienstverlening, de doorberekende kosten bestaan onder meer uit het versturen van nota's, brieven en verlengingen.

Grafdelven: deze kosten worden gemaakt op het moment dat er een graf ontstaat.

Onderhoud graven: dit betreffen de kosten die worden gemaakt door de buitendienstmedewerkers.

Begraafplaatsen algemeen: een gedeelte heeft betrekking op graven voor onbepaalde tijd. Hiernaast worden de kosten van de oorlogsgraven buiten beschouwing gelaten en de uren binnendienst voor 34% toegerekend.

Aan de producten wordt overhead vanuit het taakveld overhead afzonderlijk toegerekend op basis van een bedrag per toegerekende uur binnendienst: € 47,34 en buitendienst: € 18,48.

In de begroting 2027 bedragen de lasten voor lijkbezorging € 952.000. Hiervan kan € 649.000 worden toegerekend aan de kostprijsberekening lijkbezorgingsrechten.

In de begroting zijn € 447.800 aan baten geraamd wat resulteert in een dekkingsgraad van 69,0%.

Ontwikkelingen

Op basis van coalitieakkoord 2026 - 2030

- Voor alle gemeentelijke leges wordt bepaald wat een kostendekkend tarief is; het uitgangspunt is dat die tarieven ook worden toegepast; in uitzonderingsgevallen kan daarvan worden afgeweken; bijvoorbeeld bij begraven en cremieren.
- De gemeente Midden-Drenthe streeft naar een evenwichtige ontwikkeling van de lokale lasten. Daarbij wordt verantwoord omgegaan met de financiële positie van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Uitgangspunt is dat de gemeentelijke heffingen kostendekkend zijn waar dit wettelijk is toegestaan en dat lastenverhogingen zorgvuldig worden afgewogen. De financiële uitdagingen waarvoor gemeenten staan vragen om een kritische afweging van inkomsten en uitgaven. Het verhogen van de lasten voor inwoners wordt daarbij gezien als een laatste dekkingsmiddel.
- Het aantal bezwaren WOZ-waarden door no-cure-no-pay bedrijven (ncnp) zijn voorgaande jaren vrij hoog. Sinds 2026 is een trendbreuk zichtbaar. Het ligt in de lijn der verwachting dat het aantal bezwaren WOZ-waarden door no-cure-no-pay-bedrijven (ncnp) nemen verder afnemen.
- Wetswijzigingen:
De mogelijkheid om bezwaar- en beroep in te stellen tegen een beschikking uitstel van betaling en tegen een beschikking kwijtschelding: datum invoering staat gepland voor 2027;

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De gemeente bevindt zich in een dynamische omgeving. Om ambities te formuleren, beleid te maken en uit te voeren worden keuzes gemaakt en risico's afgewogen. De regeldruk neemt toe, het takenpakket wordt uitgebreid en we hebben te maken met verschillende verwachtingen van inwoners. Wat we als gemeente doen is zichtbaar voor iedereen. De kans op reputatie- en financiële schade neemt toe.

Daarom moeten we als gemeente de risico's die er zijn beheersen.

De mate waarin de gemeente in staat is om de bestaande risico's op te vangen wordt uitgedrukt in het ratio weerstandsvermogen. Dit is de verhouding tussen de financiële middelen die de gemeente vrij kan maken om de nadelige gevolgen van deze risico's op te vangen (beschikbare weerstandscapaciteit) en de risico's die de gemeente loopt (benodigde weerstandscapaciteit).

$$\text{Weerstandsvermogen of ratio weerstandscapaciteit} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Voor beoordeling van de uitkomst van de ratio wordt middels onderstaande tabel een waardering gekoppeld:

Ratio weerstandsvermogen	Waardering
> 2	Uitstekend
1,5 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,5	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

In de nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing staat dat de doelstelling van de gemeente een ratio tussen 1 en 2 is. De gemeente heeft dan voldoende weerstandscapaciteit om mogelijke risico's af te dekken.

Vaststellen weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit buffers in het eigen vermogen. Risico's kunnen zich incidenteel voordoen, bijvoorbeeld een negatief exploitatieresultaat. Deze risico's moeten worden opgevangen door een vrij aanwendbare reserve. De vrij aanwendbare reserves vormen de incidentele weerstandscapaciteit.

Als de financiële impact van risico's structureel is, moet dit worden opgevangen door de structurele weerstandscapaciteit. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit, de stelpost onvoorziene uitgaven en de structurele bestedingsruimte.

In onderstaande tabel staat de beschikbare weerstandscapaciteit opgenomen.

Weerstandscapaciteit (x 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
<i>Exploitatie (structurele weerstandscapaciteit)</i>			
Onbenutte belastingcapaciteit	586	1.728	206
Onvoorziene uitgaven	0	25	25
Bestedingsruimte	0	PM	PM
<i>Vermogen (incidentele weerstandscapaciteit)</i>			
Rekeningsaldo	4.751	16	352
Incidentele bestedingsruimte	0	0	0
Algemene reserve	10.862	10.862	14.279
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	3.232	3.282	3.282
Bestemmingsreserves	0	0	0
Stille reserves	PM	PM	PM
Totaal	19.431	15.913	18.144

Structurele weerstandsvermogen

Het structurele weerstandsvermogen bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit, stelpost onvoorziene uitgaven en de structurele bestedingsruimte.

De onbenutte belastingcapaciteit is het verschil tussen de voor 2027 geraamde opbrengsten uit onroerend zaakbelasting en de door het rijk vastgestelde normopbrengst voor dat jaar. De normopbrengst voor 2027, dit is de door het rijk gehanteerde artikel 12-norm, is vastgesteld op 0,1595% van de WOZ-waarde. De geraamde opbrengst voor 2027 is ruim € 11,6 miljoen. De 'normopbrengst' voor 2027 is ruim € 11,8 miljoen. De onbenutte belastingcapaciteit is daarmee afgrond € 0,2 miljoen.

Voor onvoorziene uitgaven is een wettelijk verplicht bedrag opgenomen van € 25.000.

Incidentele weerstandscapaciteit

Het incidentele weerstandsvermogen bestaat uit het rekeningsaldo, de algemene reserves (Algemene reserve en de reserve bouwgrondexploitatie), de bestemmingsreserves, de incidentele bestedingsruimte en de stille reserves.

De bestemmingsreserves zijn niet in deze tabel opgenomen. Hiervoor is een specifieke aanwending voorzien. De stille reserves zijn niet geïncorporiseerd.

Tabel opbouw weerstandsvermogen (x € 1.000)

Omschrijving reserve	Weerstandsvermogen
Algemene reserve:	
Algemeen Weerstandsvermogen	14.279
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	3.232
Totaal algemene reserves	17.512

Om de risico's in beeld te krijgen zijn de risico's geïdentificeerd en beoordeeld volgens het risicomanagementmodel uit de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement. Per risico is ingeschat hoe groot de kans is dat deze zich voordoet en wat de financiële gevolgen hiervan zijn. Dit is gebeurd aan de hand van de tabellen Kansscore en Klasse.

Tabel: Kansscore

Kansscore	Omschrijving	Toelichting
1	Minder dan of 1 keer per 10 jaar	Zeer onwaarschijnlijk
2	1 keer per 5-10 jaar	Onwaarschijnlijk
3	1 keer per 2-5 jaar	Waarschijnlijk
4	1 keer per 1-2 jaar	Mogelijk
5	1 keer per jaar	Vrijwel zeker

Tabel: Klasse

Klasse	Financieel gevolg	Imagobeeld	Referentiebeeld
A	< € 75.000	Zeer klein	Geen bedreiging voor de doelstellingen
B	Tussen € 75.000 en € 250.000	Klein	Minimale bedreiging voor de doelstellingen
C	Tussen € 250.000 en € 1.000.000	Midden	Bedreiging voor de doelstellingen
D	Tussen € 1.000.000 en € 1.500.000	Groot	Ernstige bedreiging voor de doelstellingen
E	> € 1.500.000	Zeer groot	Zeer ernstige bedreiging voor de doelstellingen

Ieder risico krijgt zo een risicoscore, hieraan wordt een risicopercentage gehangen. Dit percentage vermenigvuldigd met het risico leidt tot een risicobedrag. De uitkomsten hiervan staan opgenomen in het risicoprofiel of risicocontrolematrix.

Risico's

Taakveld/ Onderwerp	Omschrijving van het risico	Risico score	%	Bedrag	Risico- bedrag	I/S	Reactie	Beheersmaatregel
Sociaal domein								
Kostenstijging	Bij de WMO, Jeugdwet en Participatiewet is er sprake van een zogenaamde openeinderegeling. Het blijft moeilijk te voorspellen hoeveel inwoners in een jaar een beroep gaan doen op deze regelingen. Dit brengt financiële risico's met zich mee.	3b	40	500.000	200.000	S	Verminderen/ accepteren	Het beleid overeenkomstig aanpassen. Het aanwenden van de opgebouwde reserve.
Eigen risico Inkomensdeel	Uitkeringslasten tot 107,5% van het door het rijk toegekende inkomensdeel komen voor risico van de gemeente. De geraamde rijksbijdrage 2027 bedraagt afgerond € 9.250.000. 7,5% hiervan is € 693.750. Gelet op de arbeidsmarkt is de risicokans lager ingeschat.	3b	20	693.750	138.750	S	Verminderen/ accepteren	In het kader van de re-integratie worden zoveel mogelijk bijstandsgerechtigden naar werk begeleid. Een plotselinge stijging van het aantal bijstandsgerechtigden kan echter niet altijd worden opgevangen.
Beschermd wonen	Jaarlijks ontvangt de gemeente van centrumgemeente Assen een afrekening die voordelig is. In de huidige begroting is de verwachte teruggaaf voor 100% opgenomen. Het risico is aanwezig dat de werkelijke afrekening afwijkt en dat het wetsvoorstel wijziging woonplaatsbeginsel dat voorligt bij de Tweede Kamer de systematiek van afrekening wijzigt.	3d	20	1.500.000	300.000	S	Accepteren	Niet stuurbaar.
SPUK OAB	De gemeente ontvangt een specifieke uitkering voor Onderwijsachterstandbeleid (OAB). Het bedrag wordt jaarlijks vastgesteld en kan dus afwijken van het bedrag waar in de begroting rekening mee wordt gehouden	3c	20	300.000	60.000	S	Accepteren	Niet stuurbaar.

Taakveld/ Onderwerp	Omschrijving van het risico	Risico score	%	Bedrag	Risico- bedrag	I/S	Reactie	Beheersmaatregel
Bestuur en ondersteuning								
Algemene uitkering	Minder middelen ontvangen vanuit de algemene uitkering als gevolg van lagere accressen. Op basis van 2,5% van het algemeen uitkeringsdeel 2027.	3c	40	1.961.700	784.680	S	Accepteren	Indien van toepassing/ mogelijk de kortingen doorberekenen aan de budgetten van de vakafdelingen.
Cyberaanval	De hoogte van een mogelijke cyberaanval is nauwelijks in te schatten. Dit is afhankelijk van de informatie die 'gestolen' wordt en wat er met deze informatie gedaan wordt.	3c	20	3.000.000	600.000	S	Voorkomen	Optimaliseren van de beveiliging, actuele controle protocollen, personeel bewust maken van de gevaren, een goede backupprocedure en jaarlijks via een audit toetsen.
Asbest	Er wordt in een gemeentelijk gebouw asbest aangetroffen. Saneringskosten die dit met zich meebrengt.	4a	50	150.000	75.000	S	Beheersen	Jaarlijkse controle van de panden waarin asbest aanwezig is om de situatie te beheersen.
Gemeentelijke regelingen	Het risico dat deze bijdragen sterker stijgen dan de in de begrotingsrichtlijnen toegepaste indexering voor loon- en prijsontwikkeling.	1b	30	80.000	24.000	S	Accepteren	Afhankelijk van de jaarlijkse uitkomst keuring moet uit eigen middelen worden bijgedragen.
Garantiestellingen	De gemeente heeft 1 gewaarborgde geldleningen. Restant waarde is € 631.000. En een borgstelling voor voetbalvereniging BSVV € 125.000	2a	15	756.000	113.400	I	Accepteren/ beheersen	Niet stuurbaar, kritisch volgen.
Staatssteun & Europese aanbesteding	Onvoldoende kennis over de complexe regelgeving op dit gebied waardoor ten onrechte Staatssteun wordt verschaft of onjuist wordt aanbesteed.	2a	15	250.000	37.500	S	Verminderen	Processen zijn zo ingericht dat in principe advisering plaatsvindt door Juridische zaken (Staatssteun) en/ of de inkoper (gecoördineerde inkoopfunctie).

Taakveld/ Onderwerp	Omschrijving van het risico	Risico score	%	Bedrag	Risico- bedrag	I/S	Reactie	Beheersmaatregel
Inhuur, ziekte en verzuim	De aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt maakt het moeilijk om vacatures, waaronder sleutelposities, duurzaam in te vullen. Tegelijkertijd zorgt een verhoogd ziekteverzuim voor extra druk op de organisatie. Hierdoor kunnen de werkdruk en het risico op verdere uitval toenemen. De gevolgen kunnen bestaan uit hogere kosten voor externe inhuur, vervanging, re-integratie en arbodienstverlening, verlies van kennis en vertraging in de uitvoering van wettelijke taken, projecten en bestuurlijke ambities.	5b	50	80.000	40.000	S	Verminderen	De invoering van een Managed Service Provider (MSP) moet bijdragen aan een betere beheersing van de omvang en kosten van externe inhuur. Het financiële effect van ziekteverzuim wordt momenteel geraamd op circa € 80.000. De kosten voor inhuur derden voor vervanging ziekte, piek en krapte arbeidsmarkt worden gedekt uit centraal budget uit de begroting
Verkeer, vervoer en waterstaat								
Hogere uitvoeringskosten	Door meer inspraak, onderzoek en marktontwikkelingen kunnen civiele projecten langer duren en duurder uitvallen dan begroot.	3d	40	3.000.000	1.200.000	S	Beheersen	Periodiek de kredieten monitoren en indien nodig actualiseren.
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing								
<u>Omgevingswet</u>	Voorafgaand aan/ bij de bekrachtiging van de omgevingswet (invoering 1 juli 2022) zijn niet alle effecten in beeld.	4b	50	500.000	250.000	I	Beheersen	In de begroting is rekening gehouden met de bekende effecten, op de onvoorziene effecten moet snel worden geanticipeerd.
Volksgezondheid en milieu								
Zonnelingen	De verstrekte zonnelingen niet worden terugbetaald.	2a	15	141.000	21.150	I	Beheersen	Jaarlijks wordt de zonnelening afgelost waarmee het risico ook wordt afgebouwd.
Ruimtelijke ordening	De conjunctuurgevoelige begrote legesopbrengsten omgevings- vergunningen worden niet gerealiseerd.	3b	20	618.000	123.600	I	Verminderen	Flexibel inspelen op de lastenkant als de baten/werkzaamheden achterblijven.
Stagnatie verhuur	Gemeentelijke gebouwen op strategische gronden worden niet meer verhuurd	2a	15	250.000	37.500	I	Beheersen	

Taakveld/ Onderwerp	Omschrijving van het risico	Risico score	%	Bedrag	Risico- bedrag	I/S	Reactie	Beheersmaatregel
CDOKE	De gemeente ontvangt CDOKE-middelen voor werkzaamheden rondom duurzaamheid. Het bedrag wordt jaarlijks vastgesteld en kan dus afwijken van het bedrag waar in de begroting rekening mee wordt gehouden	2d	15	1.200.000	180.000	S	Beheersen	Beleid en de invulling van de middelen vaststellen.
Riolering	De verwachting is dat de tarieven de komende jaren verder opgehoogd moeten worden gezien de verwachte kostenontwikkeling	4e	3	3.700.000	111.000	S	Accepteren	Niet stuurbaar
Begraafplaatsen	De begrote legesopbrengsten begraafrechten niet worden gerealiseerd.	2b	20	447.000	89.400	I	Verminderen	Informeren over mogelijkheden gemeentelijke begraafplaatsen, lasten verlagen
Algemeen								
Kostenstijging	Door marktontwikkeling en andere omstandigheden (oorlogen) kunnen we te maken krijgen met hogere kosten	4e	5	5.000.000	250.000	S	Accepteren	Niet stuurbaar
					4.635.980			

Vaststellen weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen

Op basis van de berekende weerstandscapaciteit en het risicobedrag wordt het weerstandsvermogen als volgt berekend:

Het ratio weerstandsvermogen bedraagt 3,91.

Hieruit blijkt dat de gemeente voldoende in staat is om mogelijke risico's af te dekken.

	Beschikbare weerstandsvermogen	18.144
Ratio weerstandsvermogen =	-----	-----
	Benodigde weerstandsvermogen	4.636

Risico's matrix

Effect		A	B	C	D	E
		< 75.000	75.000- 250.000	250.000- 1.000.000	1.000.000- 1.500.000	> 1.500.000
Kans	5 1 per jr	0	0	0	0	0
	4 1 per 1-2 jr	1	1	0	0	0
	3 1 per 2-5 jr	0	1	0	0	0
	2 1 per 5-10 jr	5	1	0	0	0
	1 > 1 per 10 jr	0	1	0	0	0

Financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven de gemeenteraad een globaal inzicht in de verwachte financiële ontwikkelingen in de gemeente. In de begroting wordt een toelichting gegeven op de onderlinge verhouding tussen deze kengetallen en wat dat betekent voor de financiële positie van de gemeente.

Er zijn geen landelijke normen voor de kengetallen, omdat deze erg afhangen van de lokale situatie.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft de verhouding aan tussen de vaste en vlottende financiering en de totale baten vóór reservemutaties. Dit geeft een indicatie van de druk van de kapitaallasten op de exploitatie.

	(bedragen x 1.000)	Rekening	Begroting				
		2025	2026	2027	2028	2029	2030
a	Vaste schulden	34.368	31.527	28.678	25.821	23.221	20.613
b	Netto vlottende schuld	9.443					
c	Overlopende passiva	10.849					
d	Financiële activa	1.692	1.565	1.432	1.293	1.148	995
e	Uitzettingen < 1 jaar	11.678					
f	Liquide middelen	435					
g	Overlopende activa	10.250					
h	Totale baten	134.106	136.057	129.836	127.857	129.363	134.050
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%	22,8%	22%	21%	19%	17%	15%

Analyse

De netto schuldquote is een percentage dat ongeveer overeenkomt met het Europese schuldplafond van 60% van het bruto binnenlands product zoals dat voor de lidstaten van de Europese Unie geldt. Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich tussen de 0% en 100%.

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

	(bedragen x 1.000)	Rekening	Begroting				
		2025	2026	2027	2028	2029	2030
a	Vaste schulden	34.368	31.527	28.678	25.821	23.221	20.613
b	Netto vlottende schuld	9.443					
c	Overlopende passiva	10.849					
d	Financiële activa	7.813	7.287	6.869	6.374	5.863	5.335
e	Uitzettingen < 1 jaar	11.678					
f	Liquide middelen	435					
g	Overlopende activa	10.250					
h	Totale baten	134.106	136.057	129.836	127.857	129.363	134.050
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%	18,3%	18%	17%	15%	13%	11%

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	(bedragen x 1.000)	Rekening	Begroting				
		2025	2026	2027	2028	2029	2030
a	Eigen vermogen	57.129	43.397	42.644	40.630	39.757	40.270
b	Balanstotaal	117.499	136.057	159.171	155.844	152.095	148.696
	Solvabiliteit (A/B) * 100%	48,6%	32%	27%	26%	26%	27%

Analyse

Algemene normwaarden Solvabiliteit	
Weinig tot geen schuld	> 80 %
Normaal	30% - 80%
Voorzichtigheid geboden	20% - 30%
Bezit zeer zwaar belast met schuld	0% - 20%

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. In artikel 38, onderdeel a, van het BBV wordt gevraagd om in de balans afzonderlijk op te nemen:

Grond- en hulpstoffen gespecificeerd naar:

1. Niet in exploitatie genomen bouwgronden;
2. Overige grond- en hulpstoffen.

In onderdeel b van artikel 38 wordt gevraagd om 'onderhanden werk' te vermelden, hieronder vallen de bouwgronden in exploitatie. Voor de berekening van dit kengetal wordt de in exploitatie genomen gronden gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage.

	(bedragen x 1.000)	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2025	2026	2027	2028	2029	2030
a	Bouwgrond in exploitatie	627	1.044	-651	-1.171	-1.568	-1.526
b	Totale baten	134.106	136.057	129.950	125.250	127.293	131.883
	Grondexploitatie B/C * 100%	0,5%	0,9%	-0,5%	-0,9%	-1,2%	-1,9%

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte laat zien dat de begroting in meerjarig opzicht structureel sluitend is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten.

Structureel begrotingssaldo bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Lasten exclusief mutaties reserves	-127.291	-126.227	-128.697	-133.037
Baten exclusief mutaties reserves	126.622	124.566	125.867	130.353
Geraamd saldo van baten en lasten	-668	-1.662	-2.830	-2.684
Toevoegingen reserves	-2.193	-3.586	-3.862	-4.208
Onttrekkingen reserves	3.214	3.291	3.495	3.697
Geraamd resultaat	353	-1.957	-3.197	-3.195
Incidentele lasten (exclusief reserve stortingen)	7.652	2.842	1.994	1.854
Incidentele baten (exclusief reserve onttrekkingen)	-6.454	-2.150	-1.494	-1.354
Incidentele toevoegingen reserves	682	679	785	873
Incidentele onttrekkingen reserves	-2.191	-1.607	-1.093	-1.181
Saldo van incidentele baten en lasten	-311	-236	192	192
Structureel begrotingssaldo*	42	-2.193	-3.005	-3.003

* -/- is nadeel

Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten wordt verstaan OZB, rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente.

De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in het huidig jaar (jaar t) te vergelijken met het landelijk gemiddelde van het vorige jaar (jaar t-1) en uit te drukken in een percentage. De (ongewogen) gemiddelde woonlasten opgenomen in de begroting van gemeenten in 2026 - op basis van de cijfers van het Coelo - bedragen € 1.095.

(bedragen x 1.000)	Rekening			Begroting		
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
a OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ- waarde	420	288	317	323	330	336
b Rioolheffing voor een gezin	247	252	278	278	278	278
c Afvalstoffenheffing voor een gezin	239	253	266	266	266	266
d Heffingskorting	-	-	-	-	-	-
e Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (a+b+c-d)	906	793	861	867	874	880
f Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	994	1.095	1.130	1.166	1.204	1.242
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar t-1 (e/f) * 100%	91,0%	72,4%	76,2%	74,4%	72,6%	70,9%

Analyse

Als aanname worden de woonlasten van het landelijke gemiddelde wordt jaarlijks met 3,2% geïndexeerd. De OZB-lasten voor de inwoners van de gemeente Midden-Drenthe is in 2027 geïndexeerd met 3,2% en een boven trendmatige verhoging van 6,8%. In de jaren 2028 en verder is er geïndexeerd met 2%. Doordat de rioolheffing en afvalstofheffing gelijk is gehouden en de woonlasten lager liggen dan het landelijk gemiddelde neemt het percentage in de meerjarenbegroting steeds verder af.

Onderhoud kapitaalgoederen

De belangrijkste kapitaalgoederen van de gemeente zijn wegen, bruggen, riolering, openbaar groen, openbare verlichting speeltuinen, gebouwen en bedrijfsmiddelen. Exploitatie van de goederen vergt onderhoud. In deze paragraaf zijn de beleidskaders voor instandhouding weergegeven.

Er zijn diverse beleidsnota's vastgesteld.

Onderdeel	Beleid	Gewenste kwaliteit
Wegen	Beleidsplan Wegen en bruggen 2018-2028	wegen: niveau B (CROW) fietspaden: niveau A (CROW)
Bruggen	Beleidsplan Wegen en bruggen 2018-2028	algemeen: niveau B (CROW) op fietsroutes: niveau A (CROW)
Riolering	Riolering en Water Programma 2023-2028	Technisch/ functioneel
Openbaar groen		Technisch/ functioneel/ aanzien
- buiten bebouwde kom - binnen bebouwde kom	Landschapsbeleidsplan 2012 Groenbeleidsplan 2016-2025*	
Openbare verlichting	Beleidsplan Verduurzaming openbare verlichting 2014-2023*	Technisch/ functioneel, milieu, groen
Speeltuinen	Beleidsplan openbare speelruimte 2023-2031	Technisch/ functioneel
Gebouwen	Notitie gebouwenbeleid 2015*	Hoog (gemeentehuis) redelijk (werkplaatsen en stallingsruimten) gemiddeld (alle overige gebouwen)

*In 2027 wordt het nieuwe beleidsplan vastgesteld.

Voor de verschillende onderdelen zijn beheerplannen vastgesteld.

Beheerplannen	Vastgesteld door raad in (jaar)	Looptijd t/m (jaar)	Financiële vertaling in begroting
Wegen	2026*	2030	ja
Bruggen	2017	2027	ja
Riolering	2023	2028	ja
Openbaar groen			
- buiten bebouwde kom - binnen bebouwde kom	2012 2016	- 2025	ja ja
Openbare verlichting	2014*	2023	ja
Speeltuinen	2011*	2020	ja
Gebouwen	2015*	-	ja

* In 2027 wordt het beheerplan vastgesteld.

Wegen

Programma: Ruimte en wonen

Kerncijfers

De totale oppervlakte van alle verhardingen die de gemeente onderhoudt, bedraagt ongeveer 4,1 miljoen vierkante meter. De totale lengte aan wegen bedraagt ongeveer 837 kilometer en de fiets- en voetpaden 290 kilometer.

Verhardingssoorten	Aantal m ²
Gesloten verharding (asfalt)	2.200.000
Gesloten verharding (beton)	400.000
Open verharding (klinkers, tegels)	1.418.000
Onverhard	210.000
Totaal	4.228.000

Kilometers	Aantal km
Binnen bebouwde kom	241
Buiten bebouwde kom	536
Fietspaden (vrijliggend of parallel)	120
Voetpaden	170
Zandwegen	74
Totaal	1.141

Vervangingswaarde: € 250 miljoen

Kaderstellende nota's:

- Beleidsplan onderhoud (van wegen en) bruggen 2018-2028
- Strategische herijking beleid onderhoud wegen 2018-2028
- Beheerplan onderhoud wegen 2026-2030

Voor het wegenonderhoud zien we dat veel wegen op hun einde van hun technische levensduur zijn en dat we daardoor over het algemeen zwaardere constructieve maatregelen toe moeten passen om onze wegen in een goede conditie te brengen en te houden. Dit vereist hoge investeringen.

Daarbovenop komen ook nog de gestegen kosten door de gestegen prijzen van de grondstoffen en materialen.

Het college heeft 10 juni 2025 het beheerplan onderhoud wegen 2026-2030 vastgesteld. De financiële consequenties van dit beheerplan zijn opgenomen in de begroting 2026 -2030.

Levensduur en duurzaamheid zijn belangrijke kernbegrippen bij ons wegenonderhoud. We focussen ons bij het onderhoud van de asfaltwegen op reconstructies. We voeren typen maatregelen uit zodat de weg weer een lange levensduur krijgt. En dat we in de toekomst minder kleinschalige maatregelen moeten treffen die minder duurzaam zijn, qua materiaal, maar ook in aan- en afvoer. Bij elementenverhardingen kiezen we, wanneer mogelijk, voor gebakken stenen. De technische levensduur van gebakken stenen is meer dan 100 jaar. Bij fietspaden kiezen we voor betonverhardingen, die lang meegaan. Asfaltfietspaden (vaak recreatief) die we onderhouden,

voeren we uit in Ecofalt. Ecofalt wordt op omgevingstemperatuur wordt geproduceerd, dus zonder te verhitten. Dit levert bij de productie een reductie van 100% in gasverbruik en CO₂ –uitstoot op. Bij onderhoud aan recreatieve fietspaden in onze gemeente in 2025 hebben we hierdoor 12.120 m³ gas bespaard, een reductie van 26.664 kg CO₂ gehaald en circa 412.000 kg nieuw gesteente bespaard.

Wat doen we in 2027:

We inspecteren onze wegen en fiets-/voetpaden om de twee jaar. Deze inspecties verwerken we in ons beheersysteem. Aan de hand hiervan bepalen we welke wegen en fiets-/voetpaden noodzakelijk zijn om aan te pakken met de bijbehorende onderhoudsmaatregel. Vervolgens wordt er een keuze gemaakt in de prioritering aan de hand van verschillende parameters: budget, verkeersintensiteiten, wegencategorisering, combinatiemogelijkheden met andere werkzaamheden.

Het definitieve programma voor het groot onderhoud wegen zal in het voorjaar van 2027 bekend worden.

Financieel overzicht

In het Beleidsplan Wegen en bruggen 2018-2028 en in de Bestuurlijke Spelregels Civiele Projecten 2021, is vastgelegd dat voor het op niveau brengen en houden het noodzakelijk is dat de bedragen jaarlijks geïndexeerd worden op basis van de GWW-index van het deelgebied 42/43.

Dit geldt zowel voor de investeringen als voor de exploitatiebudgetten.

Exploitatiebudgetten (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Exploitatiebudget voor groot onderhoud	228	252	268	283	303	315
Exploitatiebudget voor klein onderhoud	490	505	551	593	643	668
Totaal	632	752	819	876	946	983

Investeringskredieten (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Wegen en paden	1.560	2.449	2.421	2.262	2.312	2.312

Bruggen

Programma: Ruimte en wonen

Kerncijfers

Midden-Drenthe beheert en onderhoudt als onderdeel van de infrastructuur 83 bruggen en duikers verspreid over de gemeente.

Soort	Aantal
Beweegbare bruggen over de Drentse Hoofdvaart	7
Vaste verkeersbruggen	21
Duiker bruggen	4
Voormalige beweegbare bruggen	8
Fiets- en voetgangersbruggen	35
Duikers	8
Totaal	83

Vervangingswaarde bruggen en steigers: € 20 miljoen.

Kaderstellende nota's:

- Beleidsplan onderhoud van wegen en bruggen 2018-2028
- Bestaande inspectierapporten.

Om de vier jaar doen we nieuwe inspecties, en daaruit volgt een actueel beheerprogramma. Met groot onderhoud zal de focus liggen op de kwaliteit en de veiligheid van de bruggen.

Update Beleidsplan wegen en bruggen 2027:

In 2027 maken we een plan voor groot onderhoud specifiek voor onze ophaalbruggen over de Drentse Hoofdvaart.

Voor 2027 staat de Halerbrug op het programma om te vervangen.

Financieel overzicht

In het Beleidsplan Wegen en bruggen 2018-2028 is vastgelegd dat voor het op niveau brengen en houden het noodzakelijk is dat de bedragen jaarlijks geïndexeerd worden. Dit geldt zowel voor de investeringskredieten als de exploitatiebudgetten.

Voor het onderdeel bruggen wordt de GWW-index van het deelgebied 4213 gehanteerd.

Exploitatiebudget (bedragen x € 1.000)	Besteed 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Exploitatiebudget voor regulier onderhoud	168	250	258	267	276	289

Wat gaan we doen in 2027:

Regulier en correctief onderhoud (voorlopige opzet) (*€1.000)	Bedrag
Betonreparaties/betonrot/schades	38
Conservering/richten brug (leuning)	24
Schoonmaken bruggen (contract)	53
Onderhoud landhoofden incl. beschoeiing	16
Reparaties houten dekken	23
Reparatie/herstel steigers	14
Slijtlagen op val	63
Onderhoudscontracten draaibare bruggen	9
Onderhoud besturing en ad hoc storingen draaibare bruggen	10
Totaal	250

Riolering

Programma: Volksgezondheid en milieu

Kerncijfers

Opbouw stelsel	Kilometers
Vrijverval riolering:	
• gemengd rioolstelsel • droogweer afvoer (DWA) • regenwater afvoer (RWA)	167 km 47 km 56 km
Persleidingen:	
• kernen • buitengebied	15 km 218 km
Verzamelleiding buitengebied	55 km

	Aantal
Gemalen	63 stuks
Randvoorzieningen	13 stuks
Pompunits	772 stuks
Ind. behandeling afvalwater (IBA's)	125 stuks
Ongezuiverde lozingen	18 stuks
Heffingseenheden	14.994 stuks

Ambities voor dit begrotingsjaar

Op grond van de Wet milieubeheer rust op de gemeente de zorgplicht voor een doelmatige inzameling en transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt binnen haar grondgebied (Afvalwater zorgplicht). In de Waterwet is geregeld dat de gemeente de zorgplicht heeft voor de doelmatige inzameling en transport van afvloeiend hemelwater (Hemelwater zorgplicht). Verder is in de Waterwet geregeld dat de gemeente maatregelen moet treffen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming te voorkomen of te beperken voor zover doelmatig (Grondwater zorgplicht).

Om aan de zorgplichten te voldoen zijn diverse voorzieningen (systemen) aangelegd. De gemeente dient de voorzieningen adequaat te beheren voor zover de gemeente beheerder is. Hoe de gemeente de voorzieningen beheert en financiert legt zij vast in het Riolering en Water Programma (2023-2028). Het opstellen van het Riolering en Water Programma is binnen de regionale samenwerking Fluvius gedaan. Het doel van de samenwerking is om de stijging van de kosten te beperken, de kwaliteit te verbeteren en de kwetsbaarheid te verminderen.

De focus zal met name gericht zijn op klimaat adaptieve maatregelen (uitvoeringsplan). Ook in 2027 zal uitvoering gegeven worden aan de lokale uitvoeringsagenda.

Financieel overzicht

De exploitatielasten voortvloeiend uit het Watertakenplan worden gedekt uit de rioolheffing.

Uitgangspunt bij vaststelling van de rioolheffing is dat zij kostendekkend moet zijn.

(bedragen x € 1.000)	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Exploitatiebudget voor onderhoud	992	985	1.106	1.106	1.106	1.106
Vervangingsinvesteringen	1.375	1.015	1.015	1.015	1.015	1.015

Openbaar groen

Programma: Ruimte en wonen

Kerncijfers

Omschrijving	
Landschappelijk groen: lengte bermen buiten bebouwde kom	536 km.
Openbaar groen: binnen de bebouwde kom	180 ha.

Ambities voor dit begrotingsjaar

In het begrotingsjaar 2027 wordt het huidige groen en bomenbeleidsplan geactualiseerd en vastgesteld. In dit plan krijgen onder andere thema's, implementatie van klimaat adaptieve maatregelen, verbetering van de biodiversiteit en bomenbeleid een plek.

De kaders voor het onderhoud van het openbaar groen zijn vastgelegd in het Landschapsbeleidsplan (buiten bebouwde kom) en het Groenbeleidsplan (binnen bebouwde kom) en de Lokale Adaptatie Strategie (LAS).

Groenbeleidsplan

Het huidige groenbeleidsplan bevat een overkoepelende visie voor het groen binnen de bebouwde kommen en beschrijft op hoofdlijnen groenstructuren, functies, beheermethoden en werkwijzen. Het Groenbeleidsplan is in maart 2016 vastgesteld door de raad.

Landschapsbeleidsplan

In het Landschapsbeleidsplan staat de gemeentelijke visie op het landschap in het buitengebied. Doel is onder meer om de verschillende landschapstypen te versterken. Voor het beheer van bermen, bomen, sloten, houtwallen en singels zijn richtlijnen aangegeven.

Groenonderhoud

Het areaal groen en bomen zijn opgenomen in een geautomatiseerd beheerprogramma. Het groenonderhoud voor de hele gemeente wordt uitbesteed op basis van beeldbestekken. In deze bestekken wordt de gewenste kwaliteit omschreven en wordt per m² afgerekend. Binnen de bebouwde komen voeren werkvoorzieningsschap Stark en meerdere marktpartijen het groen onderhoud uit.

De bomeninspecties binnen de bebouwde kom worden in eigen beheer uitgevoerd en in het buitengebied uitbesteed. Ook specifieke werkzaamheden, zoals de bestrijding van de eikenprocessierups, worden uitbesteed.

Plaagsoorten

Er komen geregeld vragen hoe wij hiermee omgaan. Door veranderde wetgeving moeten wij met sommige invasieve soorten voorkomen dat zij zich uitbreiden. Bij een explosieve groei maaien wij plaatselijk het Jacobskruiskruid. Voor de bestrijding van overige soorten hebben wij geen beleid vastgesteld. Hierdoor zijn er dus ook geen financiële middelen beschikbaar voor de bestrijding

van invasieve soorten. Denk hierbij aan de reuzenberenklauw, Japanse duizend knoop, watercrasula of grote waternavel.

De eikenprocessierups is algemeen aanwezig. Wij verwachten weer een lichte stijging van het aantal nesten in de openbare ruimte. Het is niet mogelijk om alle rupsen te bestrijden. We zetten ons in om binnen de kom de hinder beheersbaar te houden. Buiten de kom houden we enkele bij de doorgaande fietsverbindingen beheersbaar en de bomen die 's winter gesnoeid worden.

Financieel overzicht

Exploitatiebudget (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Bedrag voor onderhoud	2.742	2.093	2.111	2.183	2.264	2.363

Het betreft hier de kosten van onderhoud bermen en wegbeplanting en plantsoenen en wandelpaden.

Planning 2027

Actualiseren groenbeleidsplan

Met het oog op het ravijnjaar gaan wij door met aanpassingen in het beheer en kleine omvormingen zorgen dat wij met het beschikbare budget de openbare ruimte zo kosten efficiënt kunnen onderhouden.

Openbare verlichting

Programma: Verkeer, vervoer en waterstaat

Kerncijfers

Jaar	Aantal lichtmasten	Aantal armaturen	waarvan met LED-verlichting	Elektriciteitsverbruik x 1.000 kwh
2021	8.108	8.270	2.389	888
2022	8.112	8.236	2.465	863
2023	8.107	8.196	2.894	844
2024	8.094	8.164	3.077	820
2025	8.343	8.582	4.334	800

Vervangingswaarde: circa € 9 miljoen

Het aantal armaturen verschilt van het aantal masten (dubbele armaturen, grondspots e.d.). Het aantal armaturen is maatgevend voor het stroomverbruik. Het totaal aantal lampen ligt hoger dan het aantal armaturen, er zijn een behoorlijk aantal armaturen waar dubbele lampen in zitten.

Ambities voor het begrotingsjaar

Bij verduurzaming van de verlichting is er aandacht voor de volgende aspecten:

- Gelijkmatigheid van de verlichting
- Verlichtingssterkte
- Energiebesparing
- Lichthinder, lichtvervuiling en duisternis en materialisatie

In 2026 is een nieuw (concept) beleids-/beheersplan openbare verlichting voorgelegd. De financiële gevolgen zijn/worden voorgelegd bij de kadernota/begroting 2027.

Financieel overzicht

Exploitatiebudget (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Onderhoudsbudget	390	385	397	410	422	436
Vervanging lichtmasten en armaturen	-	0	398	374	481	405

Planning 2027

Voor 2027 zijn de volgende werkzaamheden gepland:

- Vervangen van lichtmasten en armaturen (door LED-verlichting);
- Armaturen statisch dimmen (doorlopend na vervanging);
- Opstarten verduistering van het buitengebied.

Speelvoorzieningen

Programma: Sport, cultuur en recreatie

Kerncijfers

Speelvoorzieningen	Aantal
Speelplaatsen:	125
Speeltoestellen:	830
· waarvan op schoolpleinen	178
· waarvan op locaties voor alleen uitvoeren inspecties	36
Aantal overeenkomsten speeltuinen (excl. schoolpleinen)	66

Het aantal speeltoestellen is licht gedaald. Gezien de technische staat is de verwachting dat komende 5 jaren 26% van de speeltoestellen moet worden vervangen. Het huidige budget is hiervoor niet toereikend.

Skatebanen, de fietscrossbaan en het trimparcours vallen buiten de speelvoorzieningen, maar de jaarlijkse inspecties worden wel uitgevoerd. Ook worden er fitnesstoestellen geïnspecteerd bij Wooncomplex Beurtschip in Smilde.

Ambities voor het begrotingsjaar

Bewonersparticipatie

De renovatie en vervanging van speelvoorzieningen in buurten en dorpen vindt in principe slechts plaats wanneer vrijwilligers bereid zijn het dagelijkse beheer en het klein onderhoud van de speelvoorziening op zich te nemen. Groot onderhoud, vervangingen en veiligheidsinspecties worden gedaan door de gemeente. Afspraken hierover zijn vastgelegd in een overeenkomst. Het Speeltuinoverleg Midden-Drenthe behartigt de belangen van de speeltuinvrijwilligers. De vrijwilligers ontvangen een bijdrage voor beheer, onderhoud en activiteiten.

Schoolpleinen

De overeenkomsten met Kits Primair en CKC Drenthe zijn per 31 december 2026 opgezegd. Het beheer en onderhoud van speeltoestellen op schoolpleinen is geen wettelijke taak van de gemeente. Ruim 20% van de door de gemeente te onderhouden speeltoestellen stond op schoolpleinen.

Veiligheid

Op speelvoorzieningen is het Warenwetsbesluit attractie- en speeltoestellen van toepassing. Op grond van dit besluit is de beheerder verplicht de toestellen goed te onderhouden. In een logboek moeten per toestel gegevens over onderhoud, inspecties, vervanging onderdelen, reparaties en ongevallen worden bijgehouden.

Financieel overzicht

Budget (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Exploitatie Onderhoud zandbakken/ speeltoestellen	257	204	210	218	226	236
Investeringskrediet	-	-	244	127	127	-

Planning 2027

Voor het beheer van de speeltoestellen is een beheerplan opgesteld. Dit is gebaseerd op het beheerplan Openbare Speelruimte. Het beheerplan wordt gebruikt om het aantal speelplaatsen weer in balans te brengen met het beschikbare budget.

Het budget wordt besteed aan onderhoud en vervanging van de speeltoestellen, ondergronden en zandbakken in de diverse speeltuinen. Daarbij wordt alvorens tot vervanging over te gaan kritisch gekeken naar het vastgestelde beleidsplan met de daarin vastgestelde normen.

Speeltuinverenigingen met een overeenkomst ontvangen een bijdrage van de gemeente.

Gemeentelijke gebouwen

Programma: Sport, cultuur en recreatie; Volksgezondheid en milieu en Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.

Onderhoud en verduurzamen

Onderhoud

Op basis van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wordt per gebouw het reguliere (groot) onderhoud uitgevoerd. De kosten hiervan worden jaarlijks gedekt uit de bestemmingsreserve Onderhoud gebouwen, waaraan tevens jaarlijks een dotatie wordt toegevoegd.

De benodigde onderhoudskosten worden jaarlijks geïndexeerd.

Voor 2027 is een bedrag van ruim € 1,5 miljoen aan onderhoud begroot.

Onze vastgoedportefeuille bestaat uit de volgende categorieën:

- Sportcomplexen
- Sporthallen
- Gymlokalen
- Zwembaden
- Dorpshuizen
- Woningen
- Baarhuisjes
- Aula's
- Brandweerkazernes
- Gemeentehuis
- Multifunctionele accommodaties
- Werkplaatsen
- Bibliotheken
- Overig

Verduurzamen

Tegelijkertijd staan wij voor de opgave om ons maatschappelijk vastgoed te verduurzamen. In het Integraal Accommodatiebeleid (IAB) zijn het strategisch afwegingskader (het toekomstperspectief van het pand), evenals de prioritering en financiering vastgelegd.

Bij de uitvoering van verduurzamingsmaatregelen sluiten wij zoveel mogelijk aan bij natuurlijke momenten waarop groot onderhoud plaatsvindt, zoals opgenomen in het MJOP van het betreffende pand. Ook bij regulier onderhoud vormt verduurzaming een belangrijk uitgangspunt.

Daarnaast houden wij rekening met de veranderende behoeften van de samenleving en de ontwikkelpotentie van onze gebouwen.

Wij nemen afscheid van een pand wanneer het geen maatschappelijk belang (meer) dient, niet noodzakelijk is voor het uitvoeren van wettelijke taken en evenmin nodig is voor toekomstige ontwikkelingen.

Verduurzamen Dorpshuizen, Aula's en Sportcomplexen

De dorpshuizen, aula's en sportcomplexen behoren tot het maatschappelijk vastgoed, de verduurzaming van deze gebouwen is een gezamenlijke opgave met de eigenaar/exploitant. In 2023 is met Stichting dorpshuizen Overleg Midden-Drenthe afgestemd op welke wijze hieraan invulling gegeven kan worden en op welke wijze de prioritering en financiering van de verduurzaming van Dorpshuizen wordt bepaald. Hierop is in het voorjaar van 2024 de Nadere Regeling Verduurzaming Dorpshuizen Midden-Drenthe vastgesteld.

Aanvullende regels

Voor onderstaande categorieën gebouwen gelden naast het onderhouds- en verduurzamingsbeleid enkele aanvullende/ afwijkende regels.

Dorpshuizen

Op 16 december 2021 heeft de raad de koersnotitie "Dorpshuizen Midden-Drenthe 2022-2034" vastgesteld. De koersnotitie bevat onder meer de volgende afspraken:

- Klein en preventief onderhoud komt voor rekening van het bestuur van het dorpshuis.
- Groot onderhoud wordt uitgevoerd en georganiseerd door het bestuur van het dorpshuis. De kosten komen voor rekening van de gemeente. Bij gecombineerde dorpshuizen, dus bijvoorbeeld in combinatie met een school, vindt een verrekening plaats.
- De gemeente levert een bijdrage van maximaal 50%, tot een maximum van € 200.000 in de verbouwkosten voor functionele aanpassingen (50%-regeling). De financiële dekking moet dan plaatsvinden vanuit de bestedingsruimte.

Aula's

Voor het groot onderhoud van de aula's geldt dezelfde regeling als voor de dorpshuizen. De vereniging/ stichting zorgt er in overleg met de gemeente voor dat het groot onderhoud wordt georganiseerd en uitgevoerd. De kosten zijn voor rekening van de gemeente.

Sportaccommodaties

Bij de sportaccommodaties bestaat er een verschil in exploitatie en beheer. Naast de accommodaties die de gemeente exploiteert zijn er (deels) verzelfstandigde accommodaties. Laatstgenoemde categorie ontvangt van de gemeente een bijdrage in de exploitatiekosten.

Onderstaand een overzicht van de verzelfstandigde sportaccommodaties:

- Sportcomplex Hooghalen
- Sportcomplex Noord-West Beilen
- Sportcomplex Smilde
- Sportcomplex Wijster
- Korfbalaccommodatie Beilen
- Tennisbanen Beilen
- Tennisbanen Smilde
- Tennisbanen Westerbork

Budget (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Onderhoud	952	1.426	1.454	963	1.357	1.357

Financiering (Treasury)

De paragraaf financiering heeft als doel het treasurybeleid van de gemeente in beeld te brengen. In de begroting komen de concrete beleidsplannen aan de orde, terwijl in het jaarverslag de realisatie van de het beleid wordt beschreven.

De gemeentelijke treasuryfunctie omvat het financieren van gemeentelijk beleid (de programma's) en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. Dit laatste is echter achterhaald door de invoering van het schatkistbankieren in 2014. Al onze overtollige middelen moeten we dagelijks naar het Rijk afstorten. We krijgen het weer terug zodra we het weer nodig zijn.

Meer specifiek houdt dit in:

- het tijdig aantrekken van voldoende financiële middelen om de programma's uit te kunnen voeren (beschikbaarheid);
- het beheersen van de risico's verbonden aan de treasuryfunctie (risico minimalisatie);
- het zoveel mogelijk beperken van de rentekosten (renteoptimalisatie);
- het beperken van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities (kosten minimalisatie).

Beleidskader

De Wet Fido geeft voorschriften met betrekking tot het aantrekken van geldleningen, het uitzetten van middelen en het verstrekken van garanties. Van belang hierbij is dat deze activiteiten geschieden in het kader van het uitoefenen van de publieke taak.

Het kader van het financieringsbeleid is vastgelegd in de 'Financiële verordening gemeente Midden-Drenthe ex artikel 212 Gemeentewet' van 15 december 2025. Met de verordening stelt de raad op hoofdlijnen de spelregels voor het financiële beleid, de financiële organisatie en het financiële beheer vast. In artikel 14 wordt de financieringsfunctie behandeld. Dit zijn de uitvoeringsregels van het treasury beleid. Hierin is opgenomen dat in principe geen geldleningen worden verstrekt. Het verstrekken van geldleningen kan slechts geschieden, nadat de gemeenteraad hierover is gehoord. Aan het verstrekken van leningen en garanties worden nadere voorwaarden verbonden.

Marktontwikkeling en rentevisie

Bepalend voor de ontwikkelingen van de korte rente is het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). Het belangrijkste doel dat de ECB nastreeft is prijsstabiliteit, hetgeen zich vertaalt in een jaarlijkse inflatie voor de Eurozone van maximaal 2,00%. Op 21 juni 2023 heeft de ECB de herfinancieringsrente bepaald op 4%. Dit is het percentage waarvoor banken geld kunnen lenen, voor de duur van 1 week bij de centrale bank. De depositorente, de vergoeding die banken krijgen om bij de ECB-geld kortlopend te stallen, staat per 27 juli 2024 op 3,75%.

De lange rente (20 jaar) is in juli 2026 ongeveer 3,0%, dit is conform 2025. We hebben in 2026 geen langlopende leningen afgesloten.

Verwachte liquiditeitsontwikkeling

Voor de begroting van 2027 is berekend dat er een tekort aan financieringsmiddelen is van € 79 miljoen. Dit bedrag komt tot stand door het totaal van de verwachte boekwaarden per 1 januari 2027 te verminderen met de boekwaarde van de langlopende geldleningen en de verwachte boekwaarde van de reserves en voorzieningen op 1 januari 2027. Onze kasgeldlimiet bedraagt € 10 miljoen.

Na aftrek van de kasgeldlimiet van € 10 miljoen resteert een tekort van € 69 miljoen. Deze raming is erop gebaseerd dat alle geplande investeringen zijn uitgevoerd. In de praktijk is dit niet het geval.

Het omslagpercentage bedraagt 2,0%.

Hieronder is het renteschema toegevoegd, waarmee inzicht wordt gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Renteschema voor de paragraaf financiering		
a	de externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.475.359
b	de externe rentebaten	-/-
	Saldo rentelasten en rentebaten	1.475.359
c1	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend:	
c2	De rente van de projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-146.111
		-146.111
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.329.248
d1	Rente over eigen vermogen	2.023.337
d2	Rente over voorzieningen	-
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	3.352.585
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-
f	Renteresultaat op het taakveld treasury	-225.529

Het renteresultaat is ontstaan door de afronding van het omslagpercentage naar 2,0%.

Risicopositie

De langlopende leningenportefeuille heeft op 1 januari 2026 een schuldrestant van ongeveer € 31,5 miljoen. De gemiddelde rente op de leningenportefeuille bedraagt 2,87%. De BNG Bank is de grootste geldverstrekker.

De onderstaande tabel geeft het verwachte verloop voor 2026-2029 van de renterisiconorm (x € 1.000).

(1)	Renteherzieningen	0	0	0	0
(2)	Aflossingen	2.841	2.849	2.857	2.600
(3)	Renterisico (1+2)	2.841	2.849	2.857	2.600
(4)					
(5a) = 4>3	Ruimte onder risiconorm	20.704	20.949	21.126	22.097
(5b) = 3>4	Overschrijding risiconorm				
	Berekening renterisiconorm:				
	Begrotingstotaal jaar T	117.729	118.991	119.918	123.486
(4a)	Percentage	20	20	20	20
(4b)	Regeling				
	Renterisiconorm jaar T	23.545	23.798	23.983	24.697
(4)	=4a*4b/100				

Renterisiconorm

Bij het afsluiten van leningen moeten we rekening houden met een renterisiconorm. Die ziet toe op spreiding. Als de rentevaste periode van alle leningen van een gemeente in hetzelfde jaar afloopt en de rente is intussen flink gestegen, gaat de gemeente over al die leningen opeens veel meer rente betalen. Dat kan grote consequenties hebben voor de begroting. Daarom geldt dat het aandeel langlopende leningen dat in een jaar wordt geherfinancierd niet boven de 20 procent van het begrotingstotaal mag uitkomen.

Het renterisico op de vaste schuld in een jaar wordt als volgt berekend: de som van het bedrag aan herfinanciering en het bedrag aan renteherziening op de vaste schuld.

Het begrote lastentotaal voor 2027 bedraagt € 118 miljoen waarmee de renterisiconorm op € 23,5 miljoen uitkomt (20% van € 118 miljoen).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijk limiet van de begrote gemeentelijke uitgaven en bedraagt de maximale omvang van de kortgeldpositie in een bepaald jaar. De kasgeldlimiet geeft de omvang van de netto vlottende schuld aan en dient om het renterisico op de korte termijn te beheersen. Juist voor de korte termijn geldt dat de renterisico's aanzienlijk kunnen zijn, vanwege mogelijke fluctuaties op de geldmarkt.

Onder de vlottende schuld vallen alle financieringen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar. Voor 2027 is de kasgeldlimiet bepaald op 8,5% van het uitgaventotaal van de begroting 2027.

Het begrotingstotaal 2027 bedraagt € 118 miljoen waarmee de kasgeldlimiet uitkomt op € 10 miljoen.

Bedrijfsvoering

Een gezonde bedrijfsvoering vormt het fundament van een toekomstbestendige organisatie en is een randvoorwaarde voor het realiseren van de maatschappelijke en bestuurlijke ambities van de gemeente Midden-Drenthe. In de komende jaren ontwikkelen we de bedrijfsvoering verder tot een betrouwbare, efficiënte en wendbare ondersteuning van de organisatie, waarbij opgaven, capaciteit en middelen duurzaam met elkaar in balans zijn.

De in 2026 vastgestelde visie op bedrijfsvoering, als afgeleide van het Organisatieplan 2025 - 2030, geeft richting aan deze ontwikkeling. We werken toe naar een organisatie waarin de basis op orde is, financiële en organisatorische effecten van keuzes integraal inzichtelijk zijn en ondersteunende processen optimaal bijdragen aan het realiseren van maatschappelijke opgaven. Bij nieuwe projecten en beleidsontwikkelingen wegen we vooraf de impact op middelen, capaciteit en bedrijfsvoering mee, zodat weloverwogen keuzes kunnen worden gemaakt.

Digitalisering, data en nieuwe technologieën, waaronder AI, worden daarbij verantwoord ingezet om processen slimmer in te richten, informatie beter beschikbaar te maken en medewerkers te ondersteunen in hun werk. Hierdoor ontstaat meer ruimte voor kwaliteit, innovatie en dienstverlening.

Tegelijkertijd bouwen we aan een minder kwetsbare organisatie. We verminderen afhankelijkheden van individuele sleutelfunctionarissen, versterken kennisborging en zorgen voor voldoende continuïteit binnen kritische bedrijfsvoeringsprocessen. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar kansen voor samenwerking met andere gemeenten en externe partners, om kennis te bundelen, kwetsbaarheid te verminderen en schaalvoordelen te benutten.

In 2030 beschikt de gemeente Midden-Drenthe over een robuuste, schaalbare en toekomstbestendige bedrijfsvoering. Processen zijn waar mogelijk gestandaardiseerd en geautomatiseerd, samenwerking is vanzelfsprekend en ondersteunende diensten leveren een zichtbare bijdrage aan de kwaliteit van dienstverlening en het realiseren van organisatiedoelen. Hierdoor is de organisatie beter in staat om in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen, veranderende verwachtingen en toekomstige uitdagingen.

Taakveld overhead en verdeling apparaatskosten

Om de raad meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en meer zeggenschap over die kosten te geven, is in het BBV bepaald dat in de begroting een apart overzicht opgenomen wordt van de overheadkosten.

Onder overhead vallen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product. Wanneer deze ondersteunende taken worden uitbesteed, behoren de uitbestedingskosten bedrijfsvoering tot de overhead.

Door deze definitie te gebruiken kan een eenduidig inzicht worden gegeven in de kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden. Bijvoorbeeld de personeelskosten van de medewerkers van een bepaalde afdeling, rente en afschrijvingslasten en andere kosten die direct verband houden met het betreffende taakveld.

De kosten van overhead worden verantwoord onder het programma Bestuur en dienstverlening.

Organisatieontwikkeling

Organisatieontwikkeling is een belangrijk onderdeel van het Organisatieplan 2025 - 2030 en draagt bij aan de ontwikkeling van een wendbare, toekomstbestendige en samenwerkende organisatie. Het organisatieplan geeft richting aan hoe de gemeente Midden-Drenthe de komende jaren inspeelt op maatschappelijke opgaven, arbeidsmarktkrapte, digitalisering, technologische ontwikkelingen en de toenemende complexiteit van haar omgeving.

In 2030 is Midden-Drenthe een organisatie die snel kan inspelen op veranderingen, integraal samenwerkt aan maatschappelijke opgaven en bewust gebruikmaakt van data, digitalisering en innovatie. Medewerkers nemen eigenaarschap, blijven zich ontwikkelen en werken samen vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor resultaten.

Binnen het organisatieplan staan drie strategische pijlers centraal: de medewerker, de organisatie als systeem en de organisatie-inrichting. Deze pijlers vormen samen de basis voor een organisatie waarin medewerkers taakvolwassen zijn, systemen betrouwbaar en ondersteunend werken en rollen, verantwoordelijkheden en samenwerkingsafspraken helder zijn ingericht.

De organisatieontwikkeling richt zich op het verder versterken van integraal en opgavegericht werken, het vereenvoudigen van processen, het vergroten van de wendbaarheid en het verbeteren van de samenwerking, zowel intern als met inwoners, de raad en externe partners. Daarnaast bouwen we aan een lerende organisatie waarin continu verbeteren, kennisdelen, experimenteren en innoveren vanzelfsprekende onderdelen van het werk zijn.

Nieuwe technologieën, waaronder digitalisering, data-analyse, procesautomatisering en AI, worden verantwoord ingezet om de kwaliteit van dienstverlening te vergroten, werkprocessen slimmer in te richten en medewerkers beter te ondersteunen in hun werk.

Tegelijkertijd werken we toe naar een organisatie waarin ambities, capaciteit en middelen duurzaam met elkaar in balans zijn. Dit vraagt om scherpe keuzes, heldere prioriteiten en een continue afweging tussen wat we willen bereiken en wat haalbaar is. Zo bouwen we aan een organisatie die ook op de langere termijn effectief, financieel gezond en toekomstbestendig blijft.

Personeelsbeleid

In 2027 ligt de nadruk binnen het personeelsbeleid op het verder versterken van een toekomstbestendige en duurzame organisatie. Een belangrijk speerpunt is de ontwikkeling van een actueel thuiswerkbeleid dat aansluit op de principes van activiteit gericht werken. Met de renovatie van het gemeentelijk gebouw wordt een werkomgeving gecreëerd die verschillende typen werkzaamheden optimaal ondersteunt. Denk hierbij aan concentratieplekken, samenwerkingsruimtes, aanlandplekken en ontmoetingsplekken. In de tijdelijke huisvesting wordt in 2027 al ervaring opgedaan met deze manier van werken, zodat medewerkers en leidinggevendenden zich hierop kunnen voorbereiden. Dit beleid sluit tevens aan bij de geldende arbo-eisen en de uitgangspunten van goed werkgeverschap.

Op het gebied van verzuimbeleid zetten we in op een cultuuromslag van curatief naar preventief handelen. Dit vraagt om het versterken van kennis en vaardigheden van zowel leidinggevendenden als medewerkers. Meer aandacht voor vitaliteit, werkplezier en duurzame inzetbaarheid staat hierbij centraal. Van medewerkers wordt een groeiende mate van taakvolwassenheid verwacht, waarbij eigenaarschap en het gesprek over inzetbaarheid een belangrijke plaats innemen.

Deze ontwikkeling wordt ondersteund door het management development (MD)-traject dat in 2027 voor alle leidinggevendenden verder wordt uitgerold. Daarnaast vormt de gesprekscyclus, die eind 2026 is gestart, een belangrijke pijler in het structureel voeren van het goede gesprek over functioneren, ontwikkeling en inzetbaarheid.

Het arbeidsmarktcommunicatieplan wordt in 2027 verder uitgerold, met onboarding als belangrijk thema. Door nieuwe medewerkers een goede start te bieden en actief te investeren in binding en betrokkenheid, werken we aan een duurzame relatie tussen medewerker en organisatie.

Tot slot wordt in 2027 gewerkt aan de verdere ontwikkeling van het functiehuis, zodat dit aansluit bij de cao-gemeenten en de behoeften van de organisatie. Hiermee creëren we duidelijkheid, transparantie en een stevig fundament voor toekomstige personeelsontwikkeling.

Financiën en controlling

Binnen de bedrijfsvoering blijft Financiën en Control in 2027 een belangrijke rol vervullen bij het versterken van de financiële sturing, beheersing en verantwoording van de gemeente. De meerjarige financiële opgave, waaronder de effecten van het zogenoemde ravijnjaar, vraagt om blijvende aandacht voor een structureel sluitend perspectief. Dit betekent dat financiële keuzes goed moeten worden voorbereid, onderbouwd en vertaald naar de planning-en-controlcyclus.

De raad is eerder meegenomen in de financiële ontwikkelingen en de noodzaak om tijdig voor te sorteren op de financiële druk. Ook in 2027 blijft het uitgangspunt dat voorstellen en keuzes aan de voorkant zo helder mogelijk worden gemaakt. Daarbij gaat het niet alleen om financiële maatregelen, maar ook om de uitvoerbaarheid en de consequenties voor de organisatie en de maatschappelijke opgaven waar de gemeente voor staat.

De financiële functie ontwikkelt zich verder van vooral administratieve uitvoering naar een bredere rol in sturing, analyse en advisering. De basis blijft onverminderd belangrijk: een betrouwbare administratie, tijdige betalingen, juiste verwerking van financiële gegevens en een zorgvuldige verantwoording. Tegelijkertijd vraagt de organisatie steeds vaker om actuele stuurinformatie, scenario's en financiële duiding bij beleidskeuzes.

Om de kwaliteit en efficiency van de financiële dienstverlening te verbeteren, werken we verder aan het automatiseren en standaardiseren van financiële processen. Denk aan verbeteringen in factuurverwerking, workflows, rapportages, controles en het afsluitingsproces. Hierdoor kunnen doorlooptijden worden verkort, fouten worden verminderd en ontstaat meer ruimte voor analyse, advies en ondersteuning van budgethouders en management.

Daarnaast blijft de doorontwikkeling van de planning-en-controlcyclus een belangrijk aandachtspunt. Na de invoering van de kadernota ligt de focus op het vergroten van de toegankelijkheid, samenhang en bruikbaarheid van de P&C-documenten. De inzet is dat begroting, rapportages, jaarstukken en andere documenten beter op elkaar aansluiten en de raad, het college en de organisatie ondersteunen bij integrale afwegingen en tijdige bijsturing.

Ook de personele kant vraagt aandacht. Door pensionering, vertrek van ervaren medewerkers en de krappe arbeidsmarkt voor gemeentelijke financiële expertise is het behouden, aantrekken en opleiden van medewerkers van groot belang. Nieuwe medewerkers worden intensief begeleid, zodat kennis wordt geborgd en tegelijkertijd ruimte ontstaat voor een frisse blik op processen, werkwijzen en samenwerking.

Communicatie

De organisatie en daarmee ook de afdeling Communicatie staat aan het begin van een nieuwe bestuursperiode (2026–2030). De koers van het nieuwe coalitieakkoord vormt het uitgangspunt voor onze communicatiestrategie. Onze ambitie blijft: een gemeente die zichtbaar, herkenbaar en betrouwbaar communiceert in verbinding met inwoners, bestuur, organisatie en partners.

De maatschappelijke opgaven waar de gemeente Midden-Drenthe voor staat, vragen om een communicatieafdeling die niet alleen uitvoert, maar ook strategisch richting geeft. Communicatie wordt steeds vaker bepalend voor het vertrouwen van inwoners, de kwaliteit van de participatieprocessen en het succesvol realiseren van organisatieveranderingen.

Communicatie wordt daarom steeds eerder betrokken bij beleidsontwikkeling, besluitvorming en veranderprocessen.

In 2027 ligt de nadruk op het verder versterken van de strategische communicatie. Communicatie wordt vanaf de start betrokken bij bestuurlijke en organisatorische vraagstukken, zodat de omgeving, belangen en verwachtingen vroegtijdig worden meegenomen.

Participatie krijgt een stevigere positie binnen de organisatie. Daarbij wordt ingezet op een organisatiebrede werkwijze waarin inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners op een passende wijze worden betrokken bij beleid en uitvoering.

Ook vormen omgevingsanalyses een belangrijk instrument om maatschappelijke ontwikkelingen, sentimenten en belangen tijdig in beeld te brengen en bestuurlijke afwegingen te ondersteunen. Daarnaast vraagt de voortdurende ontwikkeling van de organisatie om professionele interne communicatie. Verandercommunicatie wordt ingezet om medewerkers tijdig te informeren, te betrekken en eigenaarschap te versterken bij organisatieontwikkelingen en opgaven uit het organisatieplan.

Ook wordt verder geïnvesteerd in kwalitatieve content. Door planmatig te werken aan relevante, toegankelijke en doelgroepgerichte content versterken we de dienstverlening, vergroten we de zichtbaarheid van de organisatie en ondersteunen we de uitvoering van gemeentelijke ambities. Hiermee groeit communicatie verder door van ondersteunende discipline naar een strategische partner voor bestuur, directie en organisatie.

Juridische zaken

In 2027 staat de implementatie van Juridische Kwaliteitszorg (JKZ) centraal. De basis hiervoor is de afgelopen periode gelegd. Komend jaar wordt ingezet op de organisatiebrede invoering, waarmee juridische kwaliteit structureel wordt verankerd in de gehele organisatie.

Juridische kwaliteitszorg richt zich op het versterken van de kwaliteit van de volledige juridische keten: van beleidsontwikkeling en besluitvorming tot uitvoering, bezwaar en beroep. Door verantwoordelijkheden helder te beleggen, processen te uniformeren en juridische risico's eerder te signaleren, wordt de kwaliteit van de dienstverlening vergroot en wordt de organisatie beter in staat gesteld om rechtmatig, zorgvuldig en transparant te handelen.

Een belangrijk doel van de implementatie is het vergroten van de zelfredzaamheid van de organisatie. Door juridische kennis en kwaliteitszorg beter in de lijn te organiseren, kan de afhankelijkheid van externe juridische expertise geleidelijk worden verminderd. Specialistische kennis blijft beschikbaar waar noodzakelijk, maar wordt gericht en doelmatiger ingezet.

Ook de Wet open overheid (Woo) blijft een belangrijk aandachtspunt. De basis is in 2026 gelegd. In 2027 ligt de nadruk op de verdere doorontwikkeling en optimalisatie van de uitvoering. Daarbij wordt ingezet op een efficiënter Woo-proces, onder meer door het ontwikkelen van een dashboard voor sturing en monitoring, het versterken van het contact met verzoekers en het verder verkorten van doorlooptijden. Door vroegtijdig afstemming te zoeken met verzoekers kan de informatiebehoefte beter worden verduidelijkt, waardoor verzoeken doelmatiger kunnen worden afgehandeld en de beschikbare capaciteit effectiever wordt ingezet.

Met deze ontwikkelingen wordt verder gebouwd aan een juridisch robuuste organisatie waarin kwaliteit, transparantie en dienstverlening hand in hand gaan.

Informatievoorziening

In 2027 blijft de gemeente Midden-Drenthe werken aan de maatschappelijke opgaven van vandaag en morgen. Digitalisering is daarbij geen doel op zich, maar een belangrijke randvoorwaarde voor goede dienstverlening en een efficiënte bedrijfsvoering. We zetten in op betrouwbare informatie, veilige systemen en slimme digitale ondersteuning van onze processen. Zo kunnen we onze dienstverlening verder verbeteren, beter inspelen op ontwikkelingen en samen blijven bouwen aan een mooi Midden-Drenthe.

Ontwikkelingen en wetgeving

In 2027 zetten we de verdere ontwikkeling van onze informatievoorziening voort. Digitalisering, gegevensuitwisseling, informatiebeveiliging en dienstverlening vragen om blijvende aandacht en scherpe keuzes. Ook nieuwe en aangescherpte informatiewetgeving vraagt om inzet op onder andere duurzame toegankelijkheid, actieve openbaarmaking, digitale dienstverlening en informatiebeveiliging. Daarbij zoeken we de verbinding met andere gemeenten en partners, zodat we kennis en capaciteit doelgericht kunnen inzetten.

Planning van projecten met een i-component

We scherpen in 2027 de werkwijze voor het uitvoeren van organisatieprojecten met een i-component verder aan, waardoor we nog beter zichtbaar maken welke ontwikkelingen op ons afkomen, welke capaciteit nodig is en welke keuzes financieel en organisatorisch gemaakt moeten worden. Zo ontstaat meer grip op prioriteiten en uitvoering. We blijven werken aan een veilig, wendbaar en beheersbaar applicatielandschap door het uitvoeren van diverse grote projecten in zowel het ruimtelijk als het sociaal domein. Functioneel beheer en procesmatig werken krijgen daarbij een stevigere positie.

Regie-organisatie

In 2027 zetten we de beweging naar een regie-organisatie verder door. De gemeente richt zich daarbij sterker op het bepalen van kaders, het bewaken van kwaliteit en het organiseren van samenhang. De uitvoering van specialistische en technische taken beleggen we waar nodig bij externe partijen met de juiste expertise. Voor systemen maken we duidelijke afspraken over beheer, verantwoordelijkheden en dienstverlening. Deze aanpak is nodig omdat het ICT-landschap en het beheer daarvan steeds complexer worden en specifieke kennis vragen die niet altijd structureel binnen onze gemeente beschikbaar is.

Verhuizing en vernieuwing ICT-voorzieningen gemeentehuis

In 2027 staat gemeente Midden-Drenthe voor een grote operatie: de tijdelijke verhuizing van de organisatie en de volledige renovatie van het gemeentehuis. Het gebouw wordt gestript en opnieuw ingericht voor toekomstbestendig, flexibel en duurzaam gebruik. Dit heeft directe gevolgen voor de informatievoorziening en ICT-infrastructuur.

Een belangrijk onderdeel hiervan is de verplaatsing van de serverruimte. De bestaande technische voorzieningen worden gecontroleerd verplaatst om de continuïteit van de dienstverlening tijdens de verhuizing te waarborgen. Daarbij kiezen we bewust voor externe datacenters of cloudoplossingen. Dit past bij de beweging naar een regieorganisatie, waarin technische uitvoering waar mogelijk extern wordt belegd en de gemeente stuurt op kwaliteit, veiligheid en beschikbaarheid.

De tijdelijke huisvesting vraagt om een flexibele en robuuste ICT-inrichting. We zorgen voor veilige werkplekken, betrouwbare netwerkvoorzieningen en goede ondersteuning, zodat medewerkers locatie-onafhankelijk kunnen werken. Informatiebeveiliging en privacy blijven daarbij belangrijke uitgangspunten, zodat de dienstverlening aan inwoners en partners onverminderd doorgaat.

De verbouwing biedt tegelijk de kans om ICT-voorzieningen structureel te moderniseren. Bij de herinrichting houden we rekening met verdere digitalisering van dienstverlening, datagedreven werken en nieuwe technologieën. Bekabeling, connectiviteit en faciliteiten worden hierop voorbereid, zodat de organisatie ook op langere termijn wendbaar en schaalbaar blijft. Zo benutten we de verhuizing niet alleen als noodzakelijke stap, maar ook als kans om de informatievoorziening en ICT-omgeving te versterken en toekomstbestendig in te richten.

Wet open overheid (Woo)

In 2027 bouwen we bij de implementatie van de Wet open overheid (Woo) voort op de basis die de afgelopen jaren is gelegd. We ontwikkelen deze fundamenten verder door, zodat we open en transparant handelen kunnen versterken en daarmee toekomstbestendig maken. Daarbij werken we niet alleen aan betere processen en een sterkere informatiehuishouding, maar ook aan de cultuuromslag die nodig is in het dagelijkse werk. Door efficiënter te werken en medewerkers te ondersteunen in deze verandering, groeit de organisatie toe naar een open, lerende en toekomstbestendige overheid.

Datagedreven werken en AI

We versterken datagedreven werken door onze datahuishouding verder te professionaliseren. Een betere inrichting van data, van bron tot dashboard, moet er in 2027 toe leiden dat informatie nog betrouwbaarder en beter herbruikbaar wordt voor besluitvorming. Daarnaast verminderen we handmatig werk door processen verder te automatiseren, bijvoorbeeld door gegevens slimmer te verwerken en het automatisch ondersteunen van administratieve taken.

We blijven hierbij aansluiten bij landelijke ontwikkelingen en standaarden en versterken de samenwerking met andere gemeenten. Het geografisch informatiesysteem (GIS) zetten we breder in om informatie inzichtelijk te maken en vraagstukken beter te onderbouwen.

De inzet van artificiële intelligentie (AI) gaat in 2027 een volgende fase in. We passen AI gericht toe in werkprocessen, binnen duidelijke kaders voor veilig, transparant en verantwoord gebruik volgens wet- en regelgeving.

Archief- en informatiebeheer

Op 1 januari 2027 treedt de nieuwe Archiefwet in werking. Deze sluit beter aan op de digitale praktijk en vraagt verdere professionalisering van archief- en informatiebeheer. In 2027 ronden we de actualisatie van de Archiefverordening en de Beheerregeling Informatiebeheer af, afhankelijk van de beschikbaarheid van landelijke VNG-modellen.

Door het ravijnjaar ligt in 2027 de focus op het afronden van lopende IBT-verbetermaatregelen en het verder op orde brengen van de basis. Nieuwe ontwikkelingen zijn beperkt. Een belangrijk resultaat is het vaststellen en implementeren van de bewaarstrategie, waarvan de voorbereiding in 2026 is gestart.

In 2027 richten wij ons op:

- Het afronden van openstaande IBT-verbetermaatregelen;
- Het vaststellen en implementeren van de bewaarstrategie;
- Het verder inrichten en borgen van het kwaliteitssysteem, met nadruk op structurele kwaliteitscontroles;
- Het verbeteren van de vernietigingsprocedure, waarbij naast het zaakstelsel ook taakspecifieke applicaties (zoals burgerzaken, vergunningen, toezicht & handhaving en personeelssystemen) worden betrokken;
- Het uitvoeren van een onderzoek naar het capaciteitsvraagstuk binnen archief- en informatiebeheer;
- Het voortzetten van de samenwerking met het Drents Archief, waaronder verdere aansluiting op het e-depot (onder andere videotulen) en uitbreiding van particuliere acquisitie;
- Het borgen van informatiebeheer bij aanbestedingen en migraties, met specifieke aandacht voor het sociaal domein.

Zo werken we in 2027 binnen de financiële mogelijkheden aan een duurzame, betrouwbare en toekomstbestendige informatiehuishouding.

Procesmatig werken

In 2027 zetten we een belangrijke stap in het verder professionaliseren van onze organisatie door procesmatig werken centraal te stellen. Vanuit de visie op bedrijfsvoering en het bijbehorende uitvoeringsplan kiezen we voor een meer integrale benadering van processen. Dit betekent dat we processen niet langer geïsoleerd bekijken, maar juist in samenhang over teams en afdelingen heen. Een belangrijk speerpunt is het integraal verbeteren van de keten van het bestuurlijke proces. Dit proces loopt van voorbereiding en agendering tot besluitvorming en uitvoering. Daarnaast richten we ons op het verbeteren van interne processen binnen teams door processen te standaardiseren, het hanteren van een eenduidige werkwijze en kennisoverdracht te verbeteren. Dit moet leiden tot betere samenwerking over teams en domeinen heen, meer grip op processen en een hogere kwaliteit van dienstverlening aan bestuur en inwoners.

We zien procesmatig werken niet als een eenmalig project, maar als een doorlopende ontwikkeling waarbij de gemeente continu leert en verbetert.

Informatiebeveiliging

In 2027 versterken we de informatiebeveiliging door de implementatie van de vernieuwde Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO 2.0) en bereiden we ons voor op de Cyberbeveiligingswet. Beleid, risicoanalyses en beheersmaatregelen worden waar nodig geactualiseerd. Ook ontwikkelen we het Information Security Management System (ISMS) door, zodat risico's, maatregelen en verantwoordingsinformatie beter kunnen worden gevolgd en gerapporteerd. Met leveranciers van applicaties maken we scherpere afspraken over beveiliging, monitoring en incidentafhandeling.

De belangrijkste resultaten voor 2027 zijn:

- actualisatie van het informatiebeveiligingsbeleid op basis van BIO 2.0;
- uitvoering van een organisatiebrede risicoanalyse en opvolging van de belangrijkste verbetermaatregelen;
- beter inzicht in digitale dreigingen via monitoring en rapportages;
- jaarlijkse bewustwordingsactiviteiten voor medewerkers gericht op het herkennen van cyberdreigingen.

Zo vergroten we de digitale weerbaarheid van de gemeente en houden we de dienstverlening betrouwbaar en veilig.

Privacy

De bescherming van persoonsgegevens blijft een belangrijk randvoorwaardelijk onderdeel voor betrouwbare en veilige dienstverlening. Door toenemende samenwerking met ketenpartners, uitbesteding van processen, digitale dreigingen en de inzet van nieuwe technologieën, waaronder artificiële intelligentie (AI), neemt de complexiteit van gegevensbescherming verder toe. Inzicht in de gegevensstromen naar een (actievare) sturing op (verwerkings-)afspraken met de leveranciers en de ketenpartners wordt steeds noodzakelijker.

In 2027 werken we verder aan het versterken van de gegevensbescherming binnen de organisatie. Daarbij ligt de nadruk op het actualiseren van het verwerkingsregister, het verder professionaliseren van privacybeoordelingen (DPIA's), formaliseren en vergroten van de privacy functies en het vergroten van het privacy bewustzijn binnen de organisatie.

Ook ontwikkelingen in wet- en regelgeving, zoals de Cyberbeveiligingswet (Cbw) en de Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden (WGS), vragen om aanvullende aandacht voor gegevensdeling, aantoonbaarheid en toezicht. Daarnaast blijft de naleving van de Wet politiegegevens (Wpg) een belangrijk aandachtspunt voor de organisatie en de samenwerkingsconstructies.

Capaciteit

Hoewel het Rijk incidenteel middelen beschikbaar stelt voor specifieke opgaven op het gebied van informatiebeveiliging en privacy, zijn deze veelal tijdelijk van aard. Ook biedt de VNG-programma's met betrekking tot het collectiviseren van digitalisering bij gemeenten, waarbij deze onderwerpen ook een rol spelen en waar gemeenten bij kunnen aanhaken. Hier is echter wel capaciteit voor nodig vanuit de gemeenten. Daarnaast worden er steeds hogere eisen gesteld aan de beveiliging van informatie, toenemende cyberdreigingen en de steeds verdergaande digitalisering. Dit zorgt ervoor dat er regelmatig wijzigingen komen vanuit wetgeving waardoor gemeenten hun werkwijzen moeten actualiseren. De beschikbare middelen groeien hierin onvoldoende mee, waardoor het capaciteitsvraagstuk binnen onze gemeente nu al zichtbaar is en naar verwachting verder zal toenemen.

Inkoop

De maatschappelijke en economische ontwikkelingen vragen om een verdere professionalisering van de inkoopfunctie. Internationale ontwikkelingen, geopolitieke spanningen, schaarste aan grondstoffen en prijsontwikkelingen maken het noodzakelijk om meer grip te krijgen op contracten, leveranciers en financiële verplichtingen.

In 2027 wordt daarom ingezet op het verder versterken van de strategische inkoopfunctie. Naast de uitvoering van aanbestedingen verschuift de aandacht steeds nadrukkelijker naar risicobeheersing, contractsturing en datagedreven besluitvorming.

In dat kader wordt onderzocht op welke wijze samenwerking met het Samenwerkingsverband Drentse Aa kan bijdragen aan verdere professionalisering, kennisdeling en vergroting van de continuïteit van de inkoopfunctie.

Daarnaast wordt onderzocht hoe contractmanagement organisatiebreed kan worden ingericht. Daarbij wordt verkend of een centraal gecoördineerde contractmanagementfunctie beter aansluit bij de behoefte aan integraal overzicht, risicobeheersing en doelmatige besteding van publieke middelen dan de huidige decentrale inrichting bij budgethouders.

De behoefte aan betrouwbare stuurinformatie neemt verder toe. Daarom wordt geïnvesteerd in verbetering van de datakwaliteit en het verkrijgen van integraal inzicht in contracten, looptijden, verplichtingen, uitgaven en besparingsmogelijkheden. Hiermee ontstaat een steviger basis voor strategische keuzes en wordt tijdig geanticipeerd op financiële en maatschappelijke ontwikkelingen.

Door de verdere ontwikkeling van strategische inkoop, contractmanagement en data-analyse draagt de inkoopfunctie nadrukkelijk bij aan een financieel gezonde, toekomstbestendige en wendbare organisatie.

Huisvesting en facilitair

Renovatie gemeentehuis

In mei 2025 heeft de raad ingestemd met scenario 3: *een huis voor Midden-Drenthe*. Dit betekent dat het gemeentehuis wordt ontwikkeld tot een plek waar naast de gemeentelijke organisatie ook andere maatschappelijke partners worden gehuisvest, zoals het welzijnswerk, de bibliotheek en Huus van de Taol. Daarnaast zal ook het team Jeugd in het gemeentehuis worden ondergebracht. Hiermee wordt ingezet op ontmoeting, samenwerking en een integrale dienstverlening aan inwoners.

Inmiddels is het project gevorderd van een schetsontwerp naar een voorlopig ontwerp. Op dit moment wordt toegewerkt naar een definitief ontwerp. De aanbesteding hiervoor is in gang gezet, waarna een bouwteam wordt gevormd dat het definitief ontwerp verder uitwerkt en optimaliseert.

Voor de uitvoering van de renovatie is tijdelijke huisvesting noodzakelijk. De locatie hiervoor is inmiddels vastgesteld, de Omloop 4 in Beilen. Naar verwachting zal de organisatie na de zomer van 2027 verhuizen naar deze tijdelijke locatie, waar zij gedurende circa een jaar gehuisvest zal zijn. In deze periode wordt het gemeentehuis gerenoveerd.

Het jaar 2027 staat daarmee grotendeels in het teken van de voorbereiding op de verhuizing, de daadwerkelijke verhuizing en de voorbereiding op de uitvoering van de renovatie. Parallel hieraan worden de afspraken met samenwerkingspartners verder geconcretiseerd. Uitgangspunt bij de verdere uitwerking en realisatie blijft dat het project wordt uitgevoerd binnen de door de raad gestelde financiële kaders. Op dit moment is er geen aanleiding om te veronderstellen dat dit niet haalbaar is.

Beveiliging

Binnen de dienstverlening in het gemeentehuis is sprake van een toename van incidenten met intimiderend en agressief gedrag, onder andere in het contact aan de balie. Om een veilige omgeving voor zowel medewerkers als bezoekers te waarborgen, is de inzet van een beveiliging tijdens de openingstijden van het gemeentehuis noodzakelijk. Door een herverdeling van de bestaande budgetten binnen facilitair kunnen de extra kosten zonder aanvullende financiële middelen worden gedekt.

Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn partijen waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Onze beleidsuitgangspunten hebben we vastgelegd in de (herijkte) nota Verbonden partijen, door de raad vastgesteld in 2022.

De gemeenteraad heeft een kaderstellende en controlerende taak op de kernvraag of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds overeenkomen met de doelstellingen van de gemeente en of de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd worden. Daarnaast is inzicht gewenst in het budgettaire beslag en de financiële risico's die de gemeente met verbonden partijen kan lopen.

De gemeenteraad wil meer kunnen sturen op de gemeenschappelijke regelingen waar we in meedoen. De informatiepositie van de raad wordt sterker. De kern van de maatregelen ligt bij de behandeling van de jaarlijkse stukken van de gemeenschappelijke regelingen. Die behandeling krijgt meer inhoud. Dat gebeurt onder andere doordat het college laat zien wat de gemeenschappelijke regeling bijdraagt aan onze gemeentelijke doelen. Ook brengt het college in beeld waarop de raad kan sturen.

Afgesproken is dat in elke bestuursperiode onze deelname aan alle verbonden partijen wordt geëvalueerd, zodat de nota Verbonden partijen actueel blijft.

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)

Algemeen			
Statutaire naam	GGD Drenthe		
Vestigingsplaats	Assen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Missie/doelstellingen/ activiteiten	De GGD Drenthe bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten.		
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten om de (publieke) gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, beschermen en bevorderen.		
Programma	Mens en samenleving		
Thema	Volksgezondheid		
Financieel			
Jaar:	2025 rekening	2026 begroot	2027 begroot
Eigen vermogen excl. resultaat	€2.579.000	€ 2.998.000	€ 2.854.000
Vreemd vermogen	€ 6.299.000	€ 8.965.000	€ 6.742.000
Resultaat	€ 67.000	€ 0	€ 0
Gemeentelijke bijdrage	€ 1.549.914	€ 1.591.490	€ 1.750.950
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	Gemeenschappelijke regeling GGD Drenthe De 12 Drentse gemeenten en de GGD Drenthe kennen een gemeenschappelijke regeling (GR). Nadat sinds 1 januari 2026 de samenwerking werd uitgebreid -waarbij naast publieke gezondheid ook taken rondom de sociale en maatschappelijke veiligheid en zorg werden ondergebracht- is de officiële naam van de GR gewijzigd in “SamenDrenthe”. SamenDrenthe heeft tot doel om samen met lokale en regionale ketenpartners en stakeholders en vanuit en voor de Drentse samenleving te werken aan een gezond, vitaal en veilig Drenthe. Binnen de pijler publieke gezondheid wordt er ingezet op het verkleinen van gezondheidsverschillen. Het moet niet uitmaken waar je wieg staat. Voor 2027 ligt de focus op de thema’s Kansrijke Start, Gezonde Leefomgeving en Mentale Gezondheid. Binnen de pijler Zorg en Veiligheid is het doel dat iedere Drentse burger gezien, gesteund en beschermd wordt. In 2027 wordt de focus gelegd op de thema’s signaleren en organiseren van passende hulp bij seksueel misbruik kinderen, suïcidepreventie en het voorkomen van intieme terreur/femicide.		
Toelichting			
De begroting van de GGD wordt inhoudelijk behandeld in de raadsvergadering van 25 juni 2026.			

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Algemeen			
Statutaire naam	Veiligheidsregio Drenthe (VRD)		
Vestigingsplaats	Assen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De VRD hanteert de volgende missielijnen: • Het optreden bij calamiteiten en crises. • Het vergroten van de bewustwording bij inwoners, bedrijven en instellingen over fysieke veiligheid. • De VRD is onderdeel van de samenleving. • De VRD is een vitale en flexibele organisatie.		
Openbaar belang	Veiligheidsregio Drenthe behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op de volgende terreinen: a. de brandweezorg; b. de rampenbestrijding en crisisbeheersing; c. de geneeskundige hulpverlening; d. de ondersteuning van gemeenten in de netwerksamenwerking van het Veiligheidshuis Drenthe.		
Programma	Bestuur en dienstverlening		
Thema	Veiligheid en handhaving		
Financieel			
Jaar:	2025 rekening	2026 begroting	2027 begroting
Eigen vermogen excl. resultaat	€ 2.267.000	€ 1.927.000	€ 3.264.000
Vreemd vermogen	€ 35.060.000	€ 33.070.000	€ 38.323.000
Resultaat	€ - 194.000	€ 0	€ 0
Gemeentelijke bijdrage	€ 2.385.000	€ 2.538.000	€ 2.705.000
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	In de raadsvergadering van juli heeft de raad de begroting VRD 2025 behandeld. De bevindingen zijn via een brief aan de VRD meegedeeld.		

Toelichting

Ontwikkelingen in de samenleving volgen elkaar steeds sneller op en hebben ook steeds vaker een groot effect op de taakuitvoering van de VRD. Kenmerkend is dat deze thema's vaak ook impact hebben op de eigen bedrijfsvoering. Deze autonome ontwikkelingen in de samenleving raken de VRD dus intern en extern en kunnen dan ook niet los van elkaar gezien worden.

De belangrijkste speerpunten in de begroting 2027 zijn:

- het versterken van de basis van de brandweezorg door te investeren in vakbekwaamheid, ondersteuning van vrijwilligers en betrouwbare processen;
- actief inspelen op de afname en veranderende inzetbaarheid van brandweervrijwilligers door flexibiliteit en maatwerk te beïden;
- materieel en uitrusting moet worden gemoderniseerd en structureel gefinancierd worden om aan de huidige risico's en wetgeving te blijven voldoen;
- beter prioriteren binnen risicobeheersing en capaciteit gericht inzetten op de grootste risico's uit het risicoprofiel;
- geïnvesteerd worden in natuurbrandbeheersing en klimaatadaptatie, inclusief opleiding en training van specialistische eenheden;
- het doorontwikkelen van de meldkamer met extra capaciteit en technologische vernieuwing om toekomstbestendig te blijven;
- de crisorganisatie moet verder worden ingericht als informatie gestuurde organisatie met betere data, analyses en (bij voorkeur) 24/7 informatievoorziening;
- het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid door intensieve samenwerking met gemeenten, partners en inwoners;
- verbeteren van de kwaliteit en samenwerking binnen bevolkingszorg via het Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg (UKB);
- het versterken van de GHOR in capaciteit en rol om de druk op de zorgketen en de continuïteit van zorg beter op te vangen;
- de informatievoorziening en digitale veiligheid moeten worden vertrekt om bestand te zijn tegen cyberdreigingen en afhankelijkheid van technologie;
- de organisatie moet investeren in duurzame inzetbaarheid, vitaliteit en behoud van personeel om krapte op de arbeidsmarkt op te vangen;
- bedrijfsprocessen moeten eenvoudiger en slimmer worden ingericht met behulp van data en technologie om schaarse capaciteit efficiënter te benutten;
- huisvesting van brandweerposten en andere locaties moeten strategisch worden herzien en geschikt gemaakt voor toekomstige eisen;
- structureel investeren in haar organisatie terwijl scherpe financiële keuzes nodig blijven door beperkte middelen.
- Voor Midden-Drenthe wordt de gemeentelijke bijdrage verhoogd, deze komt voor 2027 op € 2.705.

Recreatieschap Drenthe

Algemeen			
Statutaire naam	Recreatieschap Drenthe		
Vestigingsplaats	Dwingeloo		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het Recreatieschap heeft voor de Drentse gemeenten een stimulerende, initiërende en voorwaardenscheppende rol op het gebied van recreatie en toerisme. Naast planontwikkeling adviseert het Recreatieschap de gemeenten gevraagd en ongevraagd over zaken welke van belang zijn voor recreatie en toerisme.		
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten en één Friese gemeente.		
Programma	Ruimte en wonen		
Thema	Vrijtijdseconomie		
Financieel			
Jaar:	2025 rekening	2026 begroting	2027 begroting
Eigen vermogen excl. bestemming resultaat	€ 1.678.093	€ 1.685.241	€ 1.692.389
Vreemd vermogen	€ 2.204.532	€ 986.650	€ 2.190.569
Resultaat	€ 67.357	€ 0	€ 0
Gemeentelijke bijdrage	€ 103.823	€ 96.052	€ 101.243
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	De gemeenteraad Midden-Drenthe heeft aangegeven dat de begroting 2027 geen aanleiding geeft om een zienswijze in te dienen.		
Toelichting			
De begroting van het Recreatieschap is inhoudelijk behandeld in de raadsvergadering. Het vertrekpunt voor de begroting 2027 is de programmabegroting 2026. Uitgaande van de huidige taken van het Recreatieschap Drenthe hoeven er (behalve voor het opvangen van de stijging van de kosten als gevolg van indexaties) geen extra financiële middelen beschikbaar worden gesteld. De jaarlijkse bijdrage bestaat uit een bijdrage voor de exploitatiekosten en een bijdrage voor het fonds Recreatie en Toerisme. Met behulp van deze middelen kan het Recreatieschap Drenthe de geformuleerde taken en daaraan gekoppelde ambities ten uitvoer brengen.			

Omgevingsdienst Drenthe (OD Drenthe)

Algemeen			
Statutaire naam	Omgevingsdienst Drenthe		
Omgevingsdienst Drenthe	Assen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De Omgevingsdienst Drenthe is opgericht ter behartiging van de belangen van de deelnemers (gemeenten en provincie Drenthe) op het gebied van de uitvoering van taken van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de milieuvoorschriften krachtens de Omgevingswet en milieuwet- en regelgeving, alsook voor de milieuadvisering (o.a. geluid, lucht en externe veiligheid).		
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten en de provincie Drenthe op het gebied van milieu. Voor alle 13 deelnemende partijen voert de Omgevingsdienst Drenthe het milieu brede takenpakket uit.		
Programma	Ruimte en Wonen		
Thema	Milieu		
Financieel			
Jaar:	2025 rekening	2026 begroting	2027 begroting
Eigen vermogen	€ 660.000	€ 637.000	€ 939.000
Vreemd vermogen	€ 5.436.000	€ 6.091.000	€ 10.176.000
Resultaat	€ 1.177.000	€ 0	€ 0
Gemeentelijke bijdrage	€ 1.956.072	€ 2.188.051	€ 2.269.957
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	De begroting 2027 van de OD Drenthe is inhoudelijk behandeld in de raadsvergadering van 25 juni 2026. De gemeenteraad heeft besloten kennis te nemen van de jaarstukken 2025 en heeft een zienswijze ingediend op de conceptbegroting 2027.		

Toelichting

De Omgevingsdienst Drenthe (OD Drenthe) voert sinds 1 januari 2014 alle milieutaken voor de Drentse gemeenten en de provincie Drenthe uit. Onder de milieutaken vallen onder andere het beoordelen van milieumeldingen en aanvragen voor omgevingsvergunningen onderdeel milieu. Ook voert de OD Drenthe het toezicht uit bij bedrijven en treedt zij waar nodig handhavend op. Daarnaast adviseert de OD Drenthe over aspecten als geluid, geur en externe veiligheid. De OD Drenthe heeft mandaat om de taken uit te voeren. De deelnemers blijven eindverantwoordelijk voor de uitvoering van taken en zijn het eerste aanspreekpunt.

In de ontwerpbegroting 2027 zijn de volgende ontwikkelingen verwerkt:

- Om de opgaven vanuit de Omgevingswet integraal te benaderen werken we samen binnen het Omgevingsplatform Drenthe (OPD). Hier wordt onder andere afgestemd over uniforme (keten) afspraken in Drenthe.
- Om de doelen uit de Kader Richtlijn Water te halen stelt de provincie Drenthe een plan van aanpak op.
- Het jaarprogramma 2027 werkt de milieuwerkzaamheden verder uit. Het grootste deel hiervan is vraag gestuurd.
- In 2027 wordt verder uitvoering gegeven aan de Uitvoerings- en handhavingsstrategie Drenthe 2026-2029. Hierbij wordt risico- en informatie gestuurd gewerkt, zodat beschikbare capaciteit wordt ingezet op activiteiten en bedrijven met de grootste risico's voor de leefomgeving. De focus ligt hierbij onder meer op thema's als lucht-, bodem- en waterkwaliteit, zeer zorgwekkende stoffen, indirecte lozingen en de aanpak van milieucriminaliteit en ondermijning. Tevens wordt gewerkt aan een verdere verbetering van de monitoring en verantwoording van de uitvoeringsresultaten.
- Het voortzetten van het wegwerken van de achterstanden bij vergunningverlening wordt er in 2027 nog eens extra 9300 uur ingezet.

Voor Midden-Drenthe resulteren de bovengenoemde ontwikkelingen in een verhoging van de gemeentelijke bijdrage. De deelnemersbijdrage komt op € 2.269.957 voor 2027.

Publiek vervoer

Algemeen			
Statutaire naam	Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe		
Vestigingsplaats	Assen		
Rechtsvorm	Bedrijfsvoeringsorganisatie met rechtspersoonlijkheid		
Missie/doelstellingen/ activiteiten	Ondersteunende activiteiten voor deelnemende partijen: - contractmanagement; - inkoop- en aanbestedingstrajecten - advisering over beleidsontwikkeling - ondersteuning taken bedrijfsvoering Onafhankelijk klachtenbeheer; Doorontwikkelen van het publiek vervoer		
Openbaar belang	Ondersteuning van de deelnemers bij het uitvoeren van de vervoersovereenkomsten die door de deelnemers zijn gesloten en de advisering bij de doorontwikkeling van vervoer in het gebied van de deelnemers.		
Programma	Mens en samenleving		
Thema	WMO		
Financieel			
Jaar:	2025 rekening	2026 begroting	2027 begroting
Eigen vermogen	€ 718.000	€ 322.000	€ 239.000
Vreemd vermogen	€ 164.000	€ 10.000	€ 10.000
Resultaat	€ 235.000	€ - 1.000	€ 0
Gemeentelijke bijdrage	€ 37.352	€ 31.313	€ 32.819
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	De gemeenteraad heeft geen zienswijze ingediend met betrekking tot de conceptbegroting 2027.		
Toelichting			
De vervoerscontracten liepen op 31 juli 2026 af. Inmiddels zijn de contracten een jaar verlengd en lopen nu dus af op 31 juli 2027. Verdere verlenging is niet mogelijk.			
Implementatie van de nieuwe contracten vindt plaats van januari tot en met juli 2027. De bedrijfsvoeringstaken worden ondergebracht bij het OV-bureau Groningen Drenthe.			

NMD-samenwerking

Algemeen		
Statutaire naam	NMD-samenwerkingsorganisatie	
Vestigingsplaats	Assen	
Rechtsvorm	GR zonder meer	
Missie/doelstellingen/activiteiten	Gezamenlijk met vier andere Drentse gemeenten inkopen van ondersteuning die voortvloeit uit de Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	
Openbaar belang	Ondersteuning bij efficiënte inkoop	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Sociaal Domein	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2026	N.v.t.
	31-12-2026	N.v.t.
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2026	N.v.t.
	31-12-2026	N.v.t.
Geraamde resultaat	2025	0
Ontwikkelingen		
	De NMD-samenwerkingsorganisatie is de meest lichte vorm van samenwerken. Alle gemeenten leveren een bijdrage in de exploitatie (personeel, automatisering, opleiding, etc.). Het personeel van de GR is in dienst van de gemeenten. In het afgelopen jaar is er een opdracht gestart met als doel de toekomst van het samenwerkingsverband te onderzoeken. Dit onderzoek wordt in 2026 afgerond. Er worden een aantal scenario's opgesteld die recht doen aan de toekomstige ontwikkelingen. De definitieve bijdrage aan de GR in 2026 wordt berekend na afsluiten boekjaar	
Toelichting		

Regionaal Historisch Centrum Drents Archief

Algemeen	
Statutaire naam	Regionaal Historisch Centrum Drents Archief
Vestigingsplaats	Assen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Missie/doelstellingen/activiteiten	Missie: Het Drents Archief vormt, behoudt en ontsluit archieven, omdat authentieke bronnen toegang geven tot het verleden en context geven aan het heden. Zij zorgen voor toegankelijkheid van dat waardevolle erfgoed voor huidige en toekomstige generaties. Zij beheren niet alleen een opslagplaats van bewijsmateriaal, verhalen en herinneringen, maar delen ook informatie die de rechtszekerheid bevordert en die licht werpt op persoonlijke en gedeelde geschiedenissen van en in Drenthe. Als laagdrempelig kenniscentrum voorzien zij (overheids)organisaties van hoogwaardige diensten en expertise op archiefgebied. Doelstellingen: 1. Dienstverlening aan partners Midden-Drenthe: De gemeente Midden-Drenthe neemt als GR-partner een uitgebreid pakket aan diensten af. Niet alleen e-depot en archivaristaak, maar ook acquisitie en educatie zijn taken die het Drents Archief voor deze gemeente uitvoeren. Bij acquisitie gaat het om het veiligstellen en ontsluiten van voor de gemeentelijke historie belangrijke stukken. Voor educatie verzorgen we een op gemeentelocatie(s) afgestemd lesprogramma, waarin leerlingen nader kennismaken met de historie van hun directe leefomgeving. 2. Dienstverlening aan andere overheidsinstellingen. 3. Particulier archief. 4. Foto- en filmarchief. 5. Kennisdeling
Openbaar belang	Het duurzaam beheren, bewaren en ontsluiten van (overheids)informatie en cultureel erfgoed in Drenthe. Het fungeert als het "geheugen van Drenthe", waarborgt de transparantie van de overheid en maakt historische bronnen toegankelijk voor onderzoek, genealogie en publiek.
Geraamde verandering in het belang	Nee
Programma	Bestuur en ondersteuning

Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2025	€ 102.400
	31-12-2025	€ 102.400
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2025	€ 12.500
	31-12-2025	€ 0
Geraamde resultaat	2025	€ 0
Ontwikkelingen		
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	Ontwikkelingen: 1. Uittreding van het Rijk per 2027 vanwege de nieuwe Archiefwet. 2. Toetreding van nieuwe deelnemers (o.v.b.): - Borger Odoorn - Aa en Hunze - Meppel - Hoogeveen - De Wolden 3. Personeel en organisatie: Met de uitbreiding van de dienstverlening groeit ook de personeelsbehoefte. De ontwikkelingen met betrekking tot digitale informatievoorziening vraagt om nieuwe vaardigheden en competenties. 4. Onderhoud en IT: Sinds enige jaren voert het Drents Archief zelf het beheer en onderhoud uit van het gebouw dat in eigendom is van Rijksvastgoedbeheer. In 2026 gaan ze verder werken aan het verduurzamen van het gebouw. Op IT-vlak zijn dataopslag, de firewall en netwerkswitches aan vervanging toe. 5. Publieksactiviteiten: O.a. viering van het 200-jarig bestaan van het archief in Drenthe.	
Toelichting		

Stark

Algemeen			
Statutaire naam	Gemeenschappelijke regeling Stark		
Vestigingsplaats	Hoogeveen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, leerwerkbedrijf van de gemeenten Hoogeveen, de Wolden en Midden-Drenthe		
Missie/doelstellingen/ activiteiten	• het bevorderen of uitvoeren van activiteiten welke gericht zijn op het creëren, bevorderen of in stand houden van werkgelegenheid voor natuurlijke personen die een afstand hebben tot de reguliere arbeidsmarkt; • natuurlijke personen, ongeacht de soort uitkering en/of wettelijke basis, door middel van persoonlijke begeleiding en ondersteuning (job coaching), te laten re-integreren op de reguliere arbeidsmarkt, alles in de ruimste zin des woord; • natuurlijke personen te laten participeren in de maatschappij, onder meer door arbeidsmatige dagbesteding. Missie: Stark gelooft dat iedereen talent heeft. Wij ondersteunen de ontwikkeling van deze talenten en dit leidt tot duurzaam werk. Visie: De ambitie van Stark is een optimale deelname aan de arbeidsmarkt voor iedereen.		
Openbaar belang	Uitvoering van de Wsw en onderdelen van de Participatiewet		
Programma	Mens en samenleving		
Thema	Participatie		
Financieel			
Jaar:	2025 rekening	2026 begroting	2027 begroting
Gemeentelijke bijdrage	€ 124.737	€ 113.000	€ 106.000
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	De begroting van Stark is inhoudelijk behandeld in de raadsvergadering van 25 juni 2026. De gemeenteraad heeft besloten kennis te nemen van de jaarstukken 2025 en geen zienswijze in te dienen met betrekking tot de conceptbegroting 2027 (inclusief meerjarenraming tot en met 2030).		
Toelichting			
Bij het opstellen van de begroting 2027 zijn de volgende documenten als uitgangspunt genomen:			
• de beleidsbegroting 2027-2030 van Stark; • de interne beheersbegroting 2026.			
De jaarlijkse bijdrage bestaat uit een totale, maximale bijdrage van de drie deelnemende gemeenten voor het tekort in de exploitatiekosten. In 2025 bedroeg de gemeentelijke bijdrage van de gemeente Midden-Drenthe €124.737. Voor 2026 is een bedrag van €113.000 begroot en in de begroting van 2027 is een bedrag van €106.000 meegenomen als gemeentelijke bijdrage van gemeente Midden-Drenthe. Met behulp van deze middelen kan Stark de geformuleerde taken en daaraan gekoppelde ambities ten uitvoer brengen.			

Vennootschappen en coöperaties

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Algemeen	
Statutaire naam	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap (NV)
Missie/doelstellingen/activiteiten	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoner. De strategie van de bank is gericht op het behouden van substantiële marktaandelen in het Nederlands maatschappelijk domein en het handhaven van een excellente kredietwaardigheid. Daarnaast streeft zij naar een redelijk rendement voor haar aandeelhouders. De BNG biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer en advisering. Daarnaast neemt zij deel aan projecten in de vorm van publiek private samenwerking.
Openbaar belang	Diverse overheden en instellingen die werk doen op het gebied van het maatschappelijke belang.
Programma	Bestuur en ondersteuning
Thema	Bedrijfsvoering
Financieel	
Eigen vermogen 31-12-2024	€ 4.777 miljoen
Eigen vermogen 31-12-2025	€ 4.777 miljoen
Vreemd vermogen 31-12-2024	€ 117.618 miljoen
Vreemd vermogen 31-12-2025	€ 125.200 miljoen
Resultaat 31-12-2024	€ 294 miljoen
Resultaat 31-12-2025	€ 172 miljoen
Dividenduitkering 2024	€ 140 miljoen (2,32 per aandeel)
Dividenduitkering 2025	€ 78.5 miljoen (1,41 per aandeel)
Aandelen	60.138
Ontwikkelingen	
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	BNG Bank blijft haar activiteiten richten op de financiering van de publieke sector. De bank ondersteunt investeringen in onder meer woningbouw, energietransitie, duurzaamheid, zorg, onderwijs en infrastructuur. Door haar sterke positie op de kapitaalmarkt wil BNG Bank ook de komende jaren een stabiele en betrouwbare financier blijven voor decentrale overheden en overige publieke instellingen
Toelichting	
BNG Bank, gevestigd te Den Haag, is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG Bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoner. Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.	

Enexis

Algemeen	
Statutaire naam	Enexis
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap (NV)
Missie/doelstellingen/activiteiten	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument & Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door adequate dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren. Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën: • Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld • Betrouwbare energievoorziening • Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten • Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren • Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen
Openbaar belang	Altijd en overal in het voorzieningsgebied van Enexis kunnen beschikken over energie, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.
Programma	Bestuur en ondersteuning
Thema	Bedrijfsvoering
Risico	Het financiële risico blijft beperkt tot het nominale bedrag van de aandelen. De nominale waarde is € 1,00 per aandeel. De gemeente Midden-Drenthe bezit 206.779 aandelen

Financieel	
Eigen Vermogen 31-12-2024	€ 5.538 miljoen
Eigen Vermogen 31-12-2025	€ 5.811 miljoen
Vreemd vermogen 31-12-2024	n.b
Vreemd vermogen 31-12-2025	€ 5.132 miljoen
Resultaat 31-12-2024	€ 254 miljoen
Resultaat 31-12-2025	€ 400 miljoen
Dividenduitkering 2024	€ 0,89 per aandeel
Dividenduitkering 2025	€ 0,67 per aandeel
Aantal aandelen	149.682.196
Ontwikkelingen	
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	Aandacht voor klimaat en verduurzaming.
Toelichting	
Financiële risico's Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook). Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist. Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen. De verwachting is dat tot minimaal 2050 de gasnetten nodig zijn. Enexis blijft zich inzetten voor de veiligheid en betrouwbaarheid van deze gasnetten De investeringen brengt ook een zogenoemde "maakbaarheidsgat" naar boven. De marktvraag en de uitvoeringscapaciteit. Enexis kan niet voldoen aan alle vraag uit de markt. Belangrijkste reden is het tekort aan technisch personeel. Verwacht wordt dat dit "gat" zeker tot 2026 blijft bestaan. Vijf provinciale en 64 gemeentelijke aandeelhouders hebben in 2020 een converteerbare hybride lening aan Enexis Holding verstrekt. In totaal gaat het om € 500 miljoen. Het aandeel van de gemeente Midden-Drenthe in deze lening bedraagt € 690.727. De aandeelhouders voorzien Enexis Holding hiermee van een belangrijke financiële impuls die nodig is voor het realiseren van de energietransitie.	

Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)

Algemeen	
Statutaire naam	Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)
Vestigingsplaats	Assen
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap (NV)
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het leveren van drinkwater aan de Drentse gemeenten.
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen elf Drentse gemeenten (zonder de gemeente Meppel) om drinkwater te leveren de inwoners van elf Drentse gemeenten. (ca 450.000 inwoners van de Drentse gemeenten met ongeveer 196.708 aansluitingen)
Programma	Algemene middelen
Thema	Bedrijfsvoering
Risico	Het financiële risico beperkt zich tot de nominale waarde van de aandelen
Financieel	
Eigen vermogen 31-12-2024	€ 59,9 miljoen
Eigen Vermogen 31-12-2025	€ 66,1 miljoen
Vreemd vermogen 31-12-2024	€ 195 miljoen
Vreemd vermogen 31-12-2025	€ 213 miljoen
Dividenduitkering	geen
Aantal aandelen nominaal € 50	73
Dividend gemeente	€ 0
Ontwikkelingen	
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	Gericht op verdere ontwikkeling naar een vertrouwde organisatie die zorgt voor goed Drents drinkwater, nu en in de toekomst. WMD heeft daarom het beleid op een aantal punten bijgesteld. - WMD richt zich 100% op de kerntaak: het continue leveren van betrouwbaar, betaalbaar en veilig drinkwater. - WMD zet zich maximaal in voor de bescherming van de kwaliteit van het grondwater. - Niet drinkwater activiteiten worden afgebouwd. - Er worden geen nieuwe niet-drinkwateractiviteiten meer ontwikkeld.
Toelichting	

Stichtingen en verenigingen

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

Algemeen			
Statutaire naam	VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Een privaatrechtelijke rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid naar Nederlands recht		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De vereniging heeft als doel om de lokale overheid te versterken, zodat gemeenten hun inwoners optimaal kunnen bedienen.		
Openbaar belang	Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden, gevestigd te Den Haag. Tweede Kamer, Kabinet en maatschappelijke organisaties zijn belangrijke gesprekspartners. Dienstverlening: advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen (proactief) en advisering aan individuele leden (op verzoek). De platformfunctie wordt uitgeoefend via de VNG-commissies, provinciale afdelingen, congressen, studiedagen en ledenraadplegingen.		
Programma	Bestuur en ondersteuning		
Thema	Bestuur		
Financieel			
Jaar:	2025 rekening	2026 begroting	2027 begroting
Bijdrage gemeente	€ 218.438	€ 163.423	€ 163.083
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	De VNG zet in op een krachtige lokale overheid door belangenbehartiging, kennisdeling en ondersteuning van gemeenten. Speerpunten zijn bestaanszekerheid, woningbouw, klimaat en energie, digitalisering, veiligheid, gemeentefinanciën en versterking van de uitvoeringskracht van gemeenten		
Toelichting			
Het financieel beleid richt zich in 2025 evenals voorgaande jaren op een stabiele begroting en het altijd kunnen voldoen aan (betalings-) verplichtingen. Op basis van de in de ALV van juni 2018 vastgestelde contributiesystematiek (en daaruit volgende begrotingsgrondslagen) wordt de bestemming van het resultaat van de bedrijven en beleggingsportefeuille bij het vaststellen van de jaarrekening in de ALV besloten. In de meerjarige begrotingssystematiek is gekozen voor een combinatie van een contributiestijging van 1% boven op de index als gevolg van de inflatie en een geleidelijke afbouw van de financiële reserves. In de toelichting op het contributievoorstel is geconstateerd dat het voor een stabiele begroting en een transparante verantwoording nodig is dat de basisactiviteiten (de kernorganisatie) uiteindelijk worden gedekt uit structurele inkomsten. Zolang de 100% dekking vanuit de contributie nog niet is gerealiseerd, wordt het begrotingstekort gefinancierd vanuit het vermogen. In de begroting 2025 is een dekking opgenomen uit het vermogen van € 4,966 miljoen, hierin inbegrepen een bedrag van € 0,607 miljoen als dekking voor de afschrijvingslasten voor verbouwing van de Willemshof.			

Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG)

Algemeen			
Statutaire naam	VDG (Vereniging van Drentse Gemeenten)		
Vestigingsplaats	Emmen		
Rechtsvorm	De VDG is de Drentse afdeling van de VNG		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De vereniging heeft als doel om de lokale overheid te versterken, zodat gemeenten hun inwoners optimaal kunnen bedienen.		
Openbaar belang	Belangenbehartiging van de twaalf Drentse gemeenten bij andere overheden.		
Programma	Bestuur en dienstverlening		
Thema	Bestuur		
Financieel			
Jaar:	2025 rekening	2026 begroting	2027 begroting
Bijdrage gemeente	€ 29.258	€ 29.258	€ 29.258
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ ontwikkelingen	De VDG werkt verder aan de uitvoering van de Samenwerkingsagenda 2023-2027. Op basis van de tussenevaluatie uit 2025 wordt de ingezette koers voortgezet. Daarbij ligt de focus op samenwerking tussen Drentse gemeenten, het aanpakken van personele schaarste, het versterken van de Drentse lobbykracht en het aansluiten bij de beleidsagenda van de VNG.		
Toelichting			
De bijdragen voor de uitvoering van de samenwerkingsagenda worden niet geïndexeerd. Voor de reguliere begroting van 2026 is gekozen voor een loon en prijsindex van 2,7%. Het grootste gedeelte van de begroting bestaat uit loonkosten. Hiervoor zijn de daadwerkelijke cao-stijgingen voor 2025 meegenomen vermeerderd met de prijsindex. Door de loon en prijsontwikkelingen stijgt de contributie in 2026 van € 0,86 naar € 0,94 per inwoner.			

P10

Algemeen			
Statutaire naam	P10		
Vestigingsplaats	Beetsterzwaag		
Rechtsvorm	Netwerk van grote plattelandsgemeenten		
Missie/doelstellingen/activiteiten	De 32 grootste plattelandsgemeenten van Nederland hebben veel dezelfde ambities en uitdagingen waarvoor zij zich dagelijks inzetten. In P10-verband worden deze onder de aandacht van de landelijke en Europese politiek gebracht.		
Openbaar belang	Deze gemeenten delen kennis en trekken gezamenlijk op om de gedeelde belangen onder de aandacht te brengen.		
Programma	Bestuur en dienstverlening		
Thema	Bestuur		
Financieel			
Jaar:	2025 rekening	2026 begroting	2027 begroting
Bijdrage gemeente	€ 17.355	€ 17.355	€ 17.355
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	Niet van toepassing		
Toelichting			

Overige verbonden partijen

Zonnepark Leemdijk B.V.

Algemeen			
Statutaire naam	Zonnepark Leemdijk b.v.		
Vestigingsplaats	Beilen		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid		
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het doel van de vennootschap is: 1. het ontwikkelen en exploiteren van een zonnepark ten einde energie op te wekken en te verkopen; 2. de netto-opbrengst toevoegen aan een duurzaamheidsfonds (in ontwikkeling) waarmee duurzame plannen in de gemeente worden bekostigd.		
Openbaar belang	Het exploiteren van een zonnepanelenpark waarbij de netto-opbrengst weer ten gunste van de burgers komt.		
Programma	Algemene middelen		
Thema	Financiën		
Financieel			
Jaar:	2025 rekening	2026 begroting	2027 begroting
Eigen vermogen	€ 525.683	nb	nb
Vreemd vermogen	€ 4.737.692	nb	nb
Resultaat	€ 80.950	nb	nb
Winstaandeel gemeente	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Ontwikkelingen			
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	Vanaf begin 2021 is het park operationeel.		
Toelichting			

Grondbeleid

Er is behoefte aan woningen voor uiteenlopende doelgroepen, waarvoor grond een essentieel fundament vormt. Tegelijkertijd is ruimte nodig voor bedrijventerreinen, klimaatadaptatie, duurzaamheid, natuur, landbouw en infrastructuur. Het grondbeleid ondersteunt deze verschillende beleidsterreinen en maakt het mogelijk om de gestelde doelen te realiseren.

Met ons grondbeleid streven wij naar een gezonde en transparante grondexploitatie. Daarmee willen wij enerzijds adequaat inspelen op marktontwikkelingen en anderzijds de realisatie van ruimtelijke beleidsdoelstellingen faciliteren. Dit doen wij binnen de kaders van geldende wet- en regelgeving, met oog voor een toekomstbestendige en duurzame ontwikkeling van onze leefomgeving.

Ontwikkelingen

Nota Grondbeleid Midden-Drenthe 2021-2026

In januari 2021 is de nota Grondbeleid Midden-Drenthe 2021–2026: Aan het roer! vastgesteld. Deze nota vormt het kader voor het gemeentelijk grondbeleid en wordt in 2026 geactualiseerd, zodat het passend is en blijft om in te spelen op actuele ontwikkelingen en bestuurlijke ambities.

Het grondbeleid helpt bij het uitvoeren van gemeentelijke plannen op veel gebieden, zoals ruimte, milieu, mobiliteit en economie. Samen werken aan een toekomstbestendige gemeente. We geven ruimte aan ideeën van inwoners en ondernemers; als het nodig is nemen we de leiding.

Deze missie realiseren we met inzet van financiële en juridische instrumenten, waarbij de gemeenteraad een sturende en kaderstellende rol vervult. Samen staan we aan het roer van een koersvast en adaptief grondbeleid.

De nota Grondbeleid Midden-Drenthe 2021–2026: Aan het roer! biedt een samenhangend instrumentarium om ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken. Binnen het programma Wonen streven wij naar een passend en voldoende woningaanbod, afgestemd op de behoeften van verschillende doelgroepen.

In het grondbeleid onderscheiden wij drie rollen:

1. Initiërend grondbeleid– waarbij de gemeente optreedt als marktpartij door gronden aan te kopen, te ontwikkelen en te verkopen.
2. Ondersteunend grondbeleid– waarbij de gemeente-initiatieven van derden faciliteert.
3. Samenwerkend grondbeleid– waarbij de gemeente samen met initiatiefnemers ontwikkelt en risico's en opbrengsten deelt.

Per situatie wordt zorgvuldig afgewogen welk instrument het meest passend is, met oog voor locatie, doelstelling en randvoorwaarden. De gemeenteraad wordt hierbij in een vroegtijdig stadium betrokken, zodat zij haar kaderstellende en controlerende rol optimaal kan vervullen.

Risico's

Wanneer de gemeente grond aankoopt met het doel deze zelf te ontwikkelen, wordt deze volgens de regels van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording opgenomen als bouwgrond in exploitatie (BIE) of als materiële vaste activa (MVA), afhankelijk van de fase en het ontwikkelvoornemen. Gronden die nog niet direct tot ontwikkeling komen en wachten op een concreet plan, worden daarbij opgenomen onder de materiële vaste activa (MVA).

Voor de BIE-complexen stelt de raad de grondexploitaties vast. Deze vallen onder de rubriek Voorraad gronden. Dit geldt niet voor de niet in exploitatie gronden. Deze gronden vallen onder de rubriek Materiële vaste activa.

BIE-complexen

Voor de BIE-complexen wordt jaarlijks bij het begin van het nieuwe jaar een geactualiseerde exploitatie opzet gemaakt. Hierdoor krijgen we inzicht in het verwachte resultaat per complex. Meerjarig worden de nog te maken kosten en opbrengsten begroot. Hierbij houden we rekening met marktontwikkelingen zoals aankoopkosten, rentepercentages, kostenstijgingen en verwachte vraag naar bouw kavels. Als dit leidt tot een verwacht negatief eindresultaat voor dat plan dan stellen we hiervoor een voorziening in.

MVA

Nog niet in exploitatie genomen gronden en verspreid liggende gronden zijn ondergebracht in de Materiële Vaste Activa. De boekwaarde van deze percelen mogen niet hoger zijn dan de marktwaarde.

Risico's.

Hogere lonen en prijzen dan begroot, of lagere opbrengsten dan verwacht, kunnen zorgen voor slechtere financiële resultaten. De reserve Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie dient als buffer om deze risico's op te vangen.

Verlies en winstneming

Gronden in exploitatie

Wanneer de gemeente gronden in eigendom heeft en deze zelf gaat ontwikkelen, dan wordt hiervoor een grondexploitatie opgesteld. Dit is een overzicht van kosten en opbrengsten. De gronden bouwen woonrijp te kunnen maken wordt een krediet bij de gemeenteraad aangevraagd. De opbrengsten van de verkopen dekken dit krediet af. Blijkt dat er een tekort ontstaat door bijvoorbeeld hogere kosten of lagere opbrengsten, dan moet dit verlies worden afgedekt. Het verlies wordt dan ten laste gebracht van het weerstandsvermogen bouwgrond. Lopende grondexploitaties worden jaarlijks geactualiseerd.

Overzicht nog uit te geven kavels/grond

Stand 31-12-2026

Woningbouw Plan	startjaar	einddatum	aantal kavels	aantal m2 grond
Plan Lievingerveld Beilen	2016	2029	18	27.709m2
Totaal				27.709m2
Plan gronddepot Eursinge	2015	2028	1	5.400m2
Totaal				5.400 m2

Winst wordt genomen in overeenstemming met de regels van het BBV: de POC-methode (Percentage of completion) of als een complex met een positief resultaat wordt afgesloten. Conform ons huidige beleid worden positieve resultaten of winstnemingen toegevoegd aan het weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie. Als in exploitatie genomen gronden een negatief eindresultaat hebben of als dit wordt verwacht, dan wordt dit ten laste gebracht van het weerstandsvermogen.

De bouwgrond beschikt over de volgende saldo's in de voorziening en reserve.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Bedrag
Weerstandsvermogen bouwgrond	€ 3.232
Voorziening	€ 264

Voorzieningen

De hoogte van de benodigde voorzieningen wordt bepaald aan de hand van de netto contante waarde van onze verliesgevende bouwgronden in exploitatie. Er zijn vier complexen met een mogelijk toekomstig tekort.

Grondprijzenbeleid

Voor het bepalen van grondprijzen is een nota grondprijzenbeleid opgesteld. Op basis hiervan wordt jaarlijks de grondprijzenbrief gemaakt. Het grondprijzenbeleid geeft aan hoe prijzen worden gevormd. De grondprijzenbrief is hiervan een uitwerking. Het college stelt jaarlijks medio december de grondprijzenbrief vast en deze gaat in op 1 januari.

Meerjarig verloop boekwaarden BIE's

In onderstaande tabel wordt de verwachte boekwaarde tot en met 2028 van de BIE-complexen aangegeven. De basis hiervoor zijn de dynamische grondexploitatiebegrotingen van begin 2024. Er wordt voor de toekomstige jaren geen rekening gehouden met de jaarlijkse winstneming volgens de POC-methode.

Verwachte boekwaarde

Stand per 1 januari (<i>bedragen x € 1.000</i>)	2027	2028	2029	2030
Woningbouw				
Brootacker II	-702	-596		
Lievingerveld	721	78	-242	
Nieuw Balinge fase 2	258	168	181	-1
Carry van Bruggenstraat	73			
Totaal woningbouw	350	-350	-61	-1
Bedrijventerrein				
Gronddepot Eursinge	105	-8		
Totaal	455	-358	-61	-1

Financiële begroting

Samenvatting financiële begroting

Het betreft een sluitende begroting voor 2027 met budgetruimte voor de uitvoering van diverse programma's en speerpunten van beleid.

De financiële en vermogenspositie van het begrotingsjaar en van de drie daaropvolgende jaren vloeien voort uit een samenhang van bestaande activiteiten, indexeringen en autonome ontwikkelingen.

	2027		2028		2029		2030	
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Bestuur en Dienstverlening	8.035.101	-438.228	8.555.439	-447.740	8.719.435	-308.733	8.803.971	-322.988
Ruimte en Wonen	38.620.884	-16.751.832	41.599.200	-18.990.001	42.505.772	-18.522.727	43.615.206	-18.945.189
Mens en samenleving	63.010.852	-16.801.342	59.027.508	-13.061.475	58.458.693	-13.688.469	60.940.322	-13.717.665
Algemene Middelen	20.169.378	-95.844.812	18.674.440	-95.357.371	19.678.756	-96.842.727	20.690.870	-101.064.527
Totaal generaal	129.836.215	-129.836.214	127.856.587	-127.856.587	129.362.656	-129.362.656	134.050.369	-134.050.369

Incidentele baten en lasten

Toelichting

In de gemeentewet is opgenomen dat de begroting en het financieel meerjarenperspectief 'structureel en reëel in evenwicht' dienen te zijn. Hiermee wordt door de wetgever beoogd dat gemeenten structurele lasten moeten dekken met structurele baten. Om inzicht in de structurele en incidentele lasten en baten te geven, maakt het onderstaande overzicht deel uit van de begroting. Het onderscheid tussen incidenteel en structureel is niet altijd even helder. De commissie BBV heeft daarom in een notitie dit onderscheid meer ingekaderd. De richtlijn is dat, als de tijdelijke baten en/of lasten zich gedurende maximaal drie jaar voordoen, het gaat om 'eenmalige zaken'. Voor onttrekkingen aan reserves wordt in beginsel gesteld dat deze incidenteel van aard zijn.

Onderstaand een nadere verheldering:

- Incidentele baten en lasten zijn baten en lasten die onder ongewijzigd beleid en omstandigheden voor maximaal drie jaar vaststaan. Rijksbijdragen, subsidies en projecten die langer dan 3 jaar lopen, maar waar vooraf van bekend is dat die bijdrage, subsidie of het project op termijn stopt, worden als incidenteel beschouwd.
- Toevoegingen en onttrekking aan reserves en voorzieningen worden altijd als incidenteel beschouwd, tenzij het (onder voorwaarde) om financieringsreserves en dekkingsreserves gaat om onttrekkingen uit de daartoe toereikende (bestemmings)reserves voor minimaal 3 jaar met als doel structurele kosten te dekken.

Indien bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen drie jaar een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende baten en lasten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt.

Incidentele lasten

(Bedragen x 1.000)						
Programma	Taakveld	Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Bestuur en Dienstverlening						
	1.2	Openbare orde en veiligheid	10	0	0	0
			10	0	0	0
Ruimte en Wonen						
	7.4	Op Drentse grond	60	0	0	0
	8.2	Grondexploitaties	2.115	2.150	1.494	1.354
	8.3	Wonen	500	500	500	500
			2.675	2.650	1.994	1.854
Mens en Samenleving						
	4.3	Impuls bewegingsonderwijs	80	80	0	0
	5.1	Special Olympics	10	10	0	0
	6.21	Inloopvoorzieningen	85	0	0	0
	6.21	Dorpsinitiatieven	90	0	0	0
	6.3	Alleenverdieners problematiek	30	0	0	0

(Bedragen x 1.000)						
Programma	Taakveld	Omschrijving	2027	2028	2029	2030
	6.7	Teamleider Jeugd	60	0	0	0
	6.1	Opvang Oekraïners	4.222	0	0	0
	7.1	Vakleerkracht	97	102	0	0
			4.674	192	0	0
Algemene Middelen						
	0.1	Projecten dienstverlening	30	0	0	0
	0.4	Normbedrag lokale omroep	25	0	0	0
	0.4	Thuiswerkbeleid	148	0	0	0
	0.4	Onderhoud onderwijs huisvesting	41	0	0	0
	0.4	Herinrichten functiehuis	50	0	0	0
			294	0	0	0
Totaal programma's			7.652	2.842	1.994	1.854
Mutatie reserves						
		Algemeen Weerstandsvermogen	680	629	639	639
		Gezondheidszorg vm Gem. Beilen	1	1	1	1
		Reserve Riolering	1	49	145	233
Totaal mutaties reserves			682	679	785	873
Totaal incidentele lasten			8.334	4.001	3.378	3.447

Incidentele baten

(Bedragen x 1.000)						
Programma	Taakveld	Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Bestuur en Dienstverlening						
		Niet van toepassing				
			0	0	0	0
Ruimte en Wonen						
	8.2	Grondexploitaties	2.115	2.150	1.494	1.354
			2.115	2.150	1.494	1.354
Mens en Samenleving						
	6.1	Opvang Oekraïners	4.310	0	0	0
	6.3	Alleenverdieners problematiek	30	0	0	0
			4.340	0	0	0
Totaal programma's			6.454	2.150	1.494	1.354

(Bedragen x 1.000)						
Programma	Taakveld	Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Mutatie reserves						
		Algemeen Weerstandsvermogen	2.056	1.426	807	807
		Reserve dekking kapitaallasten overig	132	132	141	141
		Reserve Riolering	1	49	145	233
Totaal mutaties reserves			2.191	1.607	1.093	1.181
Totaal incidentele baten			8.645	3.757	2.587	2.535

Overzicht structurele mutaties reserves

(Bedragen x 1.000)				
Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Structurele toevoegingen aan reserves				
Dekking kapitaallasten	2.511	2.908	3.078	3.335
Totaal structurele toevoegingen aan reserves	2.511	2.908	3.078	3.335
Structurele onttrekkingen aan reserves				
Dekking kapitaallasten	1.423	1.684	2.401	2.516
Surplus	600			
Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	2.023	1.684	2.401	2.516

Toelichting

Openbare orde en veiligheid

De afdeling openbare orde en veiligheid krijgt regelmatig te maken met onvoorziene en ad hoc werkzaamheden, zoals drugsdumpingen en ernstige hondenbijtincidenten. Hiervoor is incidenteel extra budget nodig.

Op Drentse grond

Op Drentse Grond is een onafhankelijk netwerk dat samenwerking organiseert tussen landbouw, natuur, leefomgeving, voedsel/gezondheid en economie in Midden-Drenthe. Het gemeentelijk opdrachtgeverschap is essentieel om deze neutrale en verbindende rol te legitimeren en samenhang te organiseren tussen partijen en opgaven. De investering is nodig om Op Drentse Grond daadwerkelijk te starten via een meerjarige Opbouw- en ontwikkelinvestering en stapsgewijs door te groeien naar een volwassen samenwerkingsplatform. Concreet wordt geïnvesteerd in netwerkorganisatie, communicatie en het faciliteren van ontmoeting, dialoog en kennisuitwisseling tussen de 6 O's (Overheid, Ondernemers, Omgeving, Onderwijs, Onderzoek en Overkoepelende partners). Daarnaast zijn middelen nodig voor het aanjagen en begeleiden van initiatieven, projectontwikkeling en experimenten. Monitoring en evaluatie maken onderdeel uit van de investering om effecten, leerpunten en maatschappelijke meerwaarde inzichtelijk te maken. De Opbouw- en ontwikkelinvestering maakt een gefaseerde groei mogelijk, waarbij wordt gestart op basisniveau en wordt toegewerkt naar bredere participatie en cofinanciering.

Grondexploitaties

De opbrengsten en kosten voor de grondexploitatie vallen onder de incidentele baten en lasten omdat ze eenmalig, tijdelijk en projectgebonden zijn.

Wonen

In de woonvisie staat de ambitie om 1.720 woningen toe te voegen tot en met 2030. Om deze doelstelling te kunnen halen is de woonvisie opgenomen dat we gaan inzetten op versnelling en het sturen en monitoren voor de bouwopgave. Om dit handvatten te geven hebben we het Programma Wonen opgesteld. Het programma beschrijft de doelen en gewenste resultaten, de projectorganisatie en middelen (geld en tijdelijk capaciteit) om dit uiterlijk 2030 elkaar te krijgen.

Impuls bewegingsonderwijs

De gemeente stelt middelen beschikbaar voor de naschoolse activiteiten en het extra aanbod bewegingsonderwijs voor kinderen. Het naschools aanbod wordt ingericht in samenwerking met de omgeving van de school waaronder de sportverenigingen. Het project draagt aantoonbaar bij aan de verbetering van motorische vaardigheden en verbetering van de doorgaande lijn tussen primair en voortgezet onderwijs. Er zijn tijdelijke middelen voor 2027 en 2028 nodig voor de voortzetting van het project.

Special Olympics

De provincie Drenthe heeft zich kandidaat gesteld voor de organisatie van de Special Olympics 2028. Dat de Special Olympics wordt toegewezen aan Drenthe lijkt een formaliteit en is voor 99% zeker. De Provincie organiseert dit evenement samen met de 12 Drentse gemeenten. Bestuurlijk is hierover afstemming geweest en alle Drentse gemeenten hebben de intentie uitgesproken hierin mee te doen. Aan alle Drentse gemeenten is een financiële bijdrage gevraagd van € 20.000. € 10.000 in 2027 als voorbereidingskosten en € 10.000 in 2028 als uitvoeringskosten.

Inloopvoorzieningen

Inloopvoorzieningen zijn een laagdrempelige ontmoetingsplek, waar mensen al dan niet met een psychische kwetsbaarheid elkaar kunnen ontmoeten, deel kunnen nemen aan activiteiten, een luisterend oor vinden, informatie en advies kunnen krijgen en indien nodig toe geleid kunnen worden naar zorg. Midden-Drenthe kent drie inloopvoorzieningen die door Cosis zijn opgezet, in samenwerking met lokale partners en zorgpartijen: Dorpshuis Smilde, Westhoek Beilen en Annie Londo Westerbork. Deze inloopvoorzieningen zijn pilots om te verkennen of dit bredere uitrol verdiend.

Dorpsinitiatieven

Het gaat hierbij om lokale verbanden waar buurtbewoners naar elkaar omzien, ondersteuning bieden en samen de leefbaarheid vergroten. Het zijn burgerinitiatieven die eenzaamheid bestrijden en mensen langer zelfstandig thuis laten wonen, vaak in samenwerking met zorgprofessionals. Voorbeelden uit onze gemeente zijn: Naoberkracht 2.0 (Witteveen), Dorpskracht (Hooghalen), Goede burens (Nieuw-Balinge), Nei Naoberschap (Westerbork) en Buurtinfohuis (Bovensmilde). De gemeente stelt incidenteel geld beschikbaar om deze initiatieven te ondersteunen.

Alleenverdieners problematiek

Er bestaat een groep huishoudens die met hun netto-inkomen wel op het sociaal minimum zitten, maar door fiscale regels minder toeslagen ontvangen en daardoor feitelijk minder te besteden hebben. Dit staat bekend als de alleenverdienersproblematiek. Gemeenten hebben de bevoegdheid om een vaste tegemoetkoming te verstrekken aan alleenverdienende huishoudens. Deze regeling geldt voor de periode 2025 tot en met 2027 en fungeert als tijdelijke overbrugging naar een structurele oplossing die vanaf 2028 via de inkomstenbelasting wordt voorzien.

Teamleider Sociaal Domein

Voor de teams IWO/Jeugd was tot en met 2024 één teamleider. Gezien de opgave die in het Sociaal Domein ligt is er incidenteel geld vrijgemaakt voor een extra teamleider. Het incidentele geld is beschikbaar tot medio 2027.

Opvang Oekraïners

De kosten en baten voor de opvang van Oekraïners zijn incidenteel omdat ze gekoppeld zijn aan een tijdelijke, uitzonderlijke crisis en geen structureel onderdeel uitmaken van de reguliere begroting.

Vakleerkracht

Het project “impuls bewegingsonderwijs” is verlengd tot 2028. Dit betreft de inzet van vakleerkrachten op de basisscholen. In de periode van verlenging wordt onderzocht of het project een structurele plek kan krijgen binnen het herinrichtingsplan Jeugd.

Projecten dienstverlening

Voor de verbetering van de digitale dienstverlening conform de vastgestelde dienstverleningsvisie is € 30.000 beschikbaar voor een servicemanagement systeem.

Normbedrag lokale omroep

De Tweede Kamer heeft ingestemd met de Wet versterking lokale omroepen. Dit betekent dat de financieringsstructuur fundamenteel gaat veranderen. Er is in 2027 sprake van incidentele extra middelen (en een overbruggingsjaar) omdat de definitieve stelselwijziging en de bijbehorende structurele rijksfinanciering zijn uitgesteld tot 1 januari 2028.

Thuiswerkbeleid

In Arbo wet-en regelgeving is de zorgplicht van de werkgever voor een gezonde en veilige werkomgeving geregeld. De inrichting van de werkplek is aangepast aan de persoonlijke eigenschappen van de medewerker. Deze verplichting geldt ook voor thuiswerken, mits redelijkerwijs mogelijk. Werkgever en medewerker zijn samen verantwoordelijk voor het zo ergonomisch mogelijk inrichten van de thuiswerkplek. Omdat te kunnen realiseren is er incidenteel budget nodig van € 147.500.

Onderhoud onderwijs huisvesting

Het klimaat in de Groene Borg is slecht onder controle te krijgen. Een betere zonwering moet helpen om het klimaat beter te kunnen beheersen in het gebouw. De kosten voor het aanbrengen van screens op de begane grond en verdieping op de zonzijde bedragen in totaal € 71.100.

In het verleden zijn de geperforeerde platen (afscherming ventilatieopeningen) op de begane grond beschadigd door vandalisme. Voor de herstelwerkzaamheden is € 30.000 beschikbaar gesteld. De herstelwerkzaamheden zijn nog niet uitgevoerd vanwege de klimaatproblemen.

Er is incidenteel nog € 41.100 nodig om de screens aan te kunnen brengen.

Herinrichting functiehuis

Voor de overgang naar HR21 is voor trainingen en certificering en voor ondersteuning en advies bij implementatie incidenteel een budget nodig.

Overzichten

Balans

De geprognosticeerde balans geeft inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte.

Vlottende activa

1. Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs.

Indien de marktwaarde duurzaam lager is dan de verkrijging- of vervaardigingsprijs worden de voorraden gewaardeerd tegen de marktwaarde. De waardevermindering wordt gerealiseerd door de vorming van een verliesvoorziening (grondexploitatie, die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de voorraad.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de

Balans

	Rekening	Begroting				
(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Vaste activa:						
<i>Immateriële vaste activa</i>						
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.132	1.086	923	892	861	830
<i>Materiële vaste activa</i>						
Investeringen met een economisch nut	45.003	73.384	98.282	98.678	98.555	98.353
Investeringen met een economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	13.185	12.770	11.976	11.366	10.747	10.119
Investeringen met een maatschappelijk nut	27.377	40.486	41.772	39.705	37.637	35.585
<i>Financiële vaste activa</i>						
Woningcorporaties	857	730	597	458	313	160
Deelnemingen	835	835	835	835	835	835
Overige langlopende leningen	6.121	5.722	5.437	5.081	4.715	4.340
Totaal vaste activa	94.510	135.013	159.822	157.015	153.663	150.222
Vlottende activa:						
<i>Voorraden</i>						
Onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie	627	1.044	-651	-1.171	-1.568	-1.526
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>						
Vorderingen op openbare lichamen	7.806	0	0	0	0	0
Uitzettingen in 's Rijkschatkist	2.116	0	0	0	0	0
Overige vorderingen	1.755	0	0	0	0	0

	Rekening	Begroting				
(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Liquide middelen						
Kassaldi	17	0	0	0	0	0
Banksaldi	418	0	0	0	0	0
Overlopende activa						
Vooruitbetaalde bedragen ten laste van volgende begrotingsjaren	10.250	0	0	0	0	0
Totaal vlottende activa	22.989	1.044	-651	-1.171	-1.568	-1.526
Totaal activa	117.499	136.057	159.171	155.844	152.095	148.696

Toelichting op de vaste activa

1. Immateriële vaste activa

De bijdrage aan activa in eigendom van derden zijn gewaardeerd tegen de verstrekte bijdragen. Op de bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingstermijn is dezelfde als die wordt gehanteerd voor soortgelijke materiële activa.

2. Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief en verminderd met afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Deze duurzame waardeverminderingen worden onafhankelijk van het resultaat van een boekjaar in aanmerking genomen.

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa en worden in de volgende categorieën onderscheiden:

- Activa met een economisch nut;
- Activa met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (heffings-gerelateerd economisch nut);
- Activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Investerings met een economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden.

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Gronden waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen registratiewaarde gewaardeerd.

Overige investeringen met economisch nut

Op de activa met een economisch nut wordt afgeschreven. Behoudens enkele uitzonderingen wordt lineair afgeschreven. De afschrijvingsduur is bepaald op de verwachte economische levensduur en is per soort activa in de Financiële Verordening vastgelegd.

Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

3. Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De waardering is gebaseerd op de historische kostprijs c.q. aanschafprijs, verminderd met - voor wat de geldleningen betreft - de aflossingen op de geldleningen. Indien de marktwaarde van een financieel vast actief duurzaam lager is dan de aanschafwaarde vindt afwaardering tot de lagere marktwaarde plaats. Bij (dreigende) oninbaarheid van leningen wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht op de boekwaarde van de lening.

Op deelnemingen en effecten wordt niet afgeschreven. De werkelijke waarde kan afwijken van de nominale waarde.

vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken). Rente op grondexploitaties wordt geactiveerd en is daarmee ook onderdeel van de vervaardigingsprijs.

2. Kortlopende vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening gevormd die in mindering wordt gebracht. Volgens de gekozen beleidslijn wordt er voor de vordering op openbare lichamen geen voorziening getroffen. Inzake het saldo "overige debiteuren" wordt op basis van de ouderdomsanalyse een percentage van de hoofdsom als voorziening berekend.

3. Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Passiva

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Vaste passiva:						
Eigen vermogen						
Reserves						
Algemene reserve	14.095	14.144	17.512	16.715	16.547	16.378
Bestemmingsreserve	21.188	10.549	4.721	4.590	4.449	4.308
Reserves ter dekking van kapitaallasten	17.095	18.704	20.059	21.282	21.958	22.778
Gerealiseerd resultaat	4.751	-	353	-1.957	-3.197	-3.195

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Voorzieningen	5.710	8.514	8.541	9.422	10.325	11.093
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer						
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	34.368	31.527	28.678	25.821	23.221	20.613
Financieringsbehoefte*	-	52.619	79.307	79.971	78.792	76.721
Totaal vaste passiva	97.207	136.057	159.171	155.844	152.095	148.696
Vlottende passiva:						
Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar						
Overige kasgeldleningen						
Overige schulden	9.443					
Overlopende passiva						
Ontvangen subsidie EU en Rijk	10.231					
Voorschotbedragen						
Overige vooruit ontvangen bedragen	618					
Totaal vlottende passiva	20.292					
Totaal passiva	117.499	136.057	159.171	155.844	152.095	148.696

* Benodigd bedrag om investeringen te bekostigen die niet kunnen worden gefinancierd met eigen en vreemd vermogen

Toelichting op de passiva

Eigen vermogen

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

De criteria van een voorziening

- Er zijn verplichtingen en verliezen waarvan de hoogte op de balansdatum niet zeker is, maar die wel redelijk ingeschat kunnen worden;
- Er zijn op de balansdatum risico's die kunnen leiden tot verplichtingen of verliezen, waarvan de hoogte al redelijk in te schatten is;
- Er zullen kosten worden gemaakt in een volgend begrotingsjaar. Hiervoor mag een voorziening worden gevormd als het maken van die kosten zijn oorsprong mede in het huidige of in voorafgaande begrotingsjaren vindt en de voorziening is bedoeld om de lasten gelijk te verdelen over een aantal begrotingsjaren;
- Er worden bijdragen verstrekt aan toekomstige vervangingsinvesteringen.

Langlopende schulden

Onder vaste schulden worden verstaan de schulden met een rente typische looptijd van langer dan 1 jaar. De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke waarde verminderd met de aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Nieuwe (vervangings-)investeringen in 2027

Nieuwe (vervangings-)investeringen 2027	Bedrag
Programma Ruimte en wonen	
Vorbereidingskrediet werf	1.400.000
Totaal voorbereidingskrediet programma Ruimte en wonen	1.400.000
Programma Bestuur en dienstverlening	
Werkplekken	57.000
Hardware/rekencentrum	57.000
Netwerk/Infrastructuur	57.000
Totaal vervangingsinvesteringen programma Bestuur en dienstverlening	171.000
Programma Ruimte en wonen	
Trekker New Holland	130.000
Heftruck (2x)	100.000
Schijvenmaaier Achter Pottinger	50.000
Kipper (2x)	50.000
Totaal vervangingsinvesteringen programma Ruimte en wonen	330.000
Overige investeringen	
Riolering	1.015.000
Wegen	2.421.250
Herinrichting Bomenbuurt (2026)	395.000
Vorbereidingskrediet IKC de Eshorst (2026)	180.000
Vorbereidingskrediet IKC Prinses Margriet (2026)	200.000
Totaal overige investeringen	4.211.250
Kadernota 2027	
Onderwijshuisvesting ICK De Bosvlinder	1.043.023
Toekomst Drenthetal	PM
Uitbreidingslocatie Westerbork Noordwest	80.000
Openbare verlichting	398.000
Vervangen speelvoorzieningen	244.000
Totaal investeringen kadernota 2027	1.765.023
Totaal	7.877.273

Geldleningen en waarborgsommen

Wij hebben op dit moment 9 geldleningen, welke wij o.a. gebruiken om onze uitgaven te kunnen betalen.

Het gemiddeld rentepercentage op dit moment is 1,5% (over de gehele portefeuille)

Voor zover op dit moment bekend lopen wij geen noemenswaardig risico op deze geldleningen

Geldleningen (x € 1.000)	Bedrag
Stand per 1-1-2027	31.527
Bij: op te nemen 2027 (nog niet bekend)	0
Af: aflossingen 2027	2.848
Stand per 31-12-2027	28.679

Reserves en voorzieningen

De beleidsregels voor de reserves en voorzieningen zijn vastgelegd in de Nota Reserves en Voorzieningen (2025).

Hierin heeft de raad haar kaders gesteld. Het algemene uitgangspunt is terughoudendheid bij het instellen van reserves en voorzieningen.

De staat van reserves en voorzieningen is opgebouwd uit:

- Algemene reserves;
- Bestemmingsreserves;
- Voorzieningen

Algemene reserve

De algemene reserve vormt het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente waaraan geen specifieke bestemming is gegeven. De algemene reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers. Tekorten en overschotten op de jaarrekening komen ten laste van respectievelijk ten gunste van de algemene reserve.

In de jaarrekening wordt voorgesteld hoe dit overschot moet worden bestemd.

Bestemmingsreserve

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan door de raad vooraf een bepaalde bestemming is toegekend (artikel 43 lid 2 van het BBV). Deze is ingesteld om de kosten voor het realiseren van het doel te betalen. Zij hebben daarmee een expliciet bestedingskarakter.

De raad heeft de bevoegdheid om de bestemming van een reserve te wijzigen.

Voorzieningen

De voorzieningen worden omschreven als afgezonderde vermogensbestanddelen die worden gevormd voor voorzienbare verplichtingen tegenover derden waarvan het bestaan en de omvang nog onzeker zijn maar wel redelijkerwijs kunnen worden ingeschat. Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen van de gemeente, omdat deze gelden niet vrij beschikbaar zijn. Ze maken daarom ook geen deel uit van het weerstandsvermogen.

Overzicht Reserves en Voorzieningen

Eigen vermogen (x € 1.000)	1-1-2027	Toev.	Onttr.	1-1-2028	Toev.	Onttr.	1-1-2029	Toev.	Onttr.	1-1-2030	Toev.	Onttr.	1-1-2031
Algemene reserves:													
Algemeen Weerstandsvermogen	16.256	680	2.658	14.279	629	1.426	13.482	639	807	13.314	639	807	13.146
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	3.232	-	-	3.232	-	-	3.232	-	-	3.232	-	-	3.232
Totaal algemene reserves	19.489	680	2.658	17.512	629	1.426	16.715	639	807	16.547	639	807	16.378
Bestemmingsreserves:													
Gezondheidszorg v.m. gemeente Beilen	53	1	-	54	1	-	54	1	-	55	1	-	56
Reserve dekking kapitaallasten overig	2.570	-	132	2.438	-	132	2.306	-	141	2.165	-	141	2.023
Reserve dekking kapitaallasten Wegen en Bruggen	16.066	1.405	629	16.842	1.682	872	17.652	1.732	985	18.398	1.869	1.101	19.166
Reserve Bibliotheek	175	-	-	175	-	-	175	-	-	175	-	-	175
Risico Reserve Energiecoop. Midden-Drenthe	150	-	-	150	-	-	150	-	-	150	-	-	150
Reserve Dorpsvisie en Dorpshuizen	236	-	-	236	-	-	236	-	-	236	-	-	236
Duurzaamheid	366	-	-	366	-	-	366	-	-	366	-	-	366
Reserve dekking huisv. gemeentehuis	360	360	249	471	480	249	702	600	902	400	720	902	218
Reserve verduurzaming maatschappelijk vastgoed	243	-	-	243	-	-	243	-	-	243	-	-	243
Reserve Riolerig	0	1	1	0	49	49	0	145	145	0	233	233	0
Reserve dekking kapitaallasten ontheemden	755	-	13	742	-	78	665	-	76	589	-	75	514
Reserve dekking Vervangingsinvesteringen	1.790	746	532	2.004	746	485	2.264	746	438	2.572	746	438	2.880
Reserve ICT projecten	1.060	-	-	1.060	-	-	1.060	-	-	1.060	-	-	1.060
Totaal bestemmingsreserves	23.824	2.512	1.556	24.780	2.957	1.865	25.872	3.223	2.687	26.407	3.569	2.890	27.087
Voorzieningen													
Voorziening APPA-pensioenen	2.730	-	-	2.730	-	-	2.730	-	-	2.730	-	-	2.730
Voorziening vervanging riolerig	2.965	1.015	-	3.980	1.015	-	4.995	1.015	-	6.010	1.015	-	7.025
Voorziening APPA-wachtgelden	40	-	-	40	-	-	40	-	-	40	-	-	40
Voorziening Egalisatie tarief afvalstoffenheffing	1.049	-	62	987	-	185	802	-	162	641	-	297	344
Voorziening verlofsparen	665	50	-	715	50	-	765	50	-	815	50	-	865
Voorziening RVU	90	-	-	90	-	-	90	-	-	90	-	-	90
Totaal voorzieningen	7.539	1.065	62	8.541	1.065	185	9.422	1.065	162	10.325	1.065	297	11.093

EMU saldo/ Wet hof

		2025	2026	2027
	Omschrijving	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	4.292	2.106	698
-/- 2	Mutatie (im)materiële vaste activa	3.146	41.029	25.227
+/- 3.	Mutatie voorzieningen	14.537	2.804	27
-/- 4.	Mutatie voorraden (inclusief bouwgronden in exploitatie)	211	1.159	1.695
-/- 5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-
	Berekend EMU-saldo	15.472	-37.278	-22.807

Uitgangspunten meerjarenraming

Uitgangspunten begroting 2027 tot en met 2030

De basis wordt gevormd door de begroting 2026 inclusief mutaties Kadernota 2027.

Ontwikkelingen lasten (stijgingspercentage)

Salarissen

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Effecten salarissen:				
Loonontwikkeling	3,20%	4,00%	3,60%	3,50%

(CEP 2026 loonvoet sector overheid)

Rentepercentages	2027	2028	2029	2030
Aantrekken kort geld	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%
Aantrekken lang geld	4,2%	4,2%	4,2%	4,2%
Bespaarde rente	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Renteomslag	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%

Gemeenschappelijke regelingen

De kosten van de gemeenschappelijke regelingen mogen meestijgen met de lonen prijsontwikkelingen.

Prijsontwikkelingen Baten en lasten

De verwachte prijsontwikkeling van de niet direct te beïnvloeden tarieven van derden worden opgenomen: Dit betreft onder andere: meerjarige contracten, vervangingsinvesteringen, onderhoud gebouwen, materieel, stroom, gas, water, olie, benzine, premies voor verzekeringen, waterschapslasten en belastingen en heffingen.

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Lasten				
Goederen en diensten	3,20%	3,20%	3,20%	3,20%
Energie	3,20%	3,20%	3,20%	3,20%
Sociaal domein	5,24%	5,24%	5,24%	5,24%
Subsidies	3,20%	3,20%	3,20%	3,20%
Baten				
OZB (CPI-meicirculaire 2026)	3,20%	3,20%	3,20%	3,20%
OZB (boven trendmatig)	6,80%	-	-	-
Forensen	3,20%	3,20%	3,20%	3,20%
Forensen (boven trendmatig)	6,80%	-	-	-
Toeristenbelasting laag (per overnachting)	€ 1,70	€ 1,70	€ 1,70	€ 1,70
Toeristenbelasting hoog (per overnachting)	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00

Afvalstoffenheffing

Het tarief voor de afvalstoffenheffing is gebaseerd op een volledige kostendekking inclusief het verdisconteren van de kwijtschelding.

Gezien de onzekerheid rondom toekomstige kostenontwikkelingen bestaat het risico dat de tariefsverhoging 2027 op termijn onvoldoende blijkt te zijn, waardoor in komende jaren aanvullende tariefstijgingen noodzakelijk kunnen zijn.

Rioolheffing

Het kostendekkend tarief van de rioolheffing wordt vastgesteld vanuit het Watertakenplan inclusief het verdisconteren van de kwijtschelding.

Gezien de onzekerheid rondom toekomstige kostenontwikkelingen bestaat het risico dat de tariefsverhoging 2027 op termijn onvoldoende blijkt te zijn, waardoor in komende jaren aanvullende tariefstijgingen noodzakelijk kunnen zijn.

Leges

Maximaal kostendekkende leges voor de omgevingsvergunning.

Lijkbezorgingsrechten

Maximaal kostendekkende leges Lijkbezorgingsrechten voor de door te berekenen kosten.

Sportaccommodaties

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Tarieven sportaccommodaties	3,20%	3,20%	3,20%	3,20%

Overige belastingen en leges

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Overige belastingen en leges	3,20%	3,20%	3,20%	3,20%

Onvoorzien

In de onderstaande tabel staat de meerjarige prognose voor de onvoorziene uitgaven.

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Onvoorziene uitgaven	25.000	35.000	35.000	35.000

Stelselwijzigingen

Taakstelling formatie

In de begroting 2027 is alle formatie opgenomen. Een aandachtspunt betreft de formatie die gefinancierd wordt vanuit de SPUK-gelden voor duurzaamheid. Binnen deze formatie hebben 3,4 fte inmiddels een vaste aanstelling gekregen, terwijl zij formeel werkzaam zijn op een tijdelijke formatieplaats.

Deze situatie is ontstaan doordat de betreffende medewerkers structureel bijdragen aan de uitvoering van duurzaamheidsbeleid, waarvoor momenteel tijdelijke financiering beschikbaar is via de SPUK-regeling. De verwachting is dat deze regeling beschikbaar blijft tot en met 2027. Na afloop van deze regeling zal de financiering voor deze formatie vervallen, en zullen de betrokken medewerkers naar verwachting een andere functie binnen of buiten de organisatie moeten zoeken. Het aantal vacatures binnen de gemeente Midden-Drenthe blijft hoog, zodat de kans op herplaatsing zeer groot is.

Financieel toezicht

De uitgangspunten voor het financieel toezicht op de gemeente door de provincie staan opgenomen in de Begrotingscirculaire.

De gemeente komt in aanmerking voor repressief toezicht indien we voldoen aan:

- Uitgangspunt van een reëel structureel sluitende begroting 2027, dan wel een meerjarenraming waarin minimaal 2030 reëel sluitend moet zijn.
- De vastgestelde jaarrekening 2025 en de begroting 2027 moeten tijdig, respectievelijk vóór 15 juli en 15 november 2026, aan Gedeputeerde Staten zijn ingezonden.

Het centraal uitgangspunt in het financieel toezicht van de provincie is dat er een structureel en reëel evenwicht is in de (meerjaren)begroting.

Als structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Dit geldt per jaarschijf. Hiervoor is het van belang dat uit de begroting duidelijk blijkt welke geraamde baten en lasten structureel van aard zijn en welke incidenteel. Het overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten en van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn hierbij van groot belang.

Het reëel evenwicht houdt in dat de ramingen volledig, realistisch en haalbaar zijn.

Toezicht

Jaarlijks voor 1 januari van het betreffende jaar besluit de provincie of onze gemeente onder repressie of preventief toezicht valt. Tot op heden vielen wij onder repressief toezicht.

Meerjarenbegroting 2027 - 2030

Bestuur en Dienstverlening	2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Bestuur	2.366.418	0	2.588.724	0	2.668.290	0	2.494.830	0
Burgerzaken	2.016.587	-423.740	2.099.641	-432.773	2.017.399	-293.214	2.087.418	-306.752
Crisisbeheersing en brandweer	2.836.656	0	3.034.263	0	3.182.394	0	3.339.624	0
Openbare orde en veiligheid	815.440	-14.488	832.811	-14.967	851.352	-15.519	882.099	-16.236
Totaal Bestuur en Dienstverlening	8.035.101	-438.228	8.555.439	-447.740	8.719.435	-308.733	8.803.971	-322.988
Ruimte en Wonen	2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	7.372.144	-251.418	8.244.056	-256.244	8.615.711	-261.821	8.931.875	-269.040
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	180.626	-180.626	185.761	-185.761	1.582	-1.582	1.582	-1.582
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	248.345	-103.652	271.804	-104.668	280.304	-105.732	288.344	-106.866
Economische promotie	652.757	-2.112.965	694.658	-2.113.507	725.485	-2.114.134	764.448	-2.114.946
Onderwijshuisvesting	3.108.738	-154.551	3.527.595	-265.875	3.515.414	-269.871	3.496.004	-274.158
Sportaccommodaties	3.965.852	-922.651	4.153.526	-952.629	4.258.315	-985.215	4.334.750	-1.024.185
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.702.467	-3.200	3.919.917	-3.200	4.058.233	-3.200	4.219.624	-3.200
Riolering	3.578.076	-4.892.654	3.636.204	-4.892.654	3.691.571	-4.892.654	3.745.649	-4.892.654
Afval	3.195.548	-4.343.179	3.611.231	-4.834.015	3.742.632	-5.016.743	4.017.640	-5.367.570
Milieubeheer	3.720.463	-130.000	4.052.895	-1.347.797	4.135.680	-1.347.797	4.226.467	-1.347.797
Begraafplaatsen en crematoria	1.020.169	-447.811	1.050.284	-461.430	1.082.219	-477.176	1.117.774	-497.591
Ruimte en leefomgeving	1.192.270	0	1.321.527	0	1.369.641	0	1.416.004	0
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.444.180	-2.114.768	2.411.683	-2.150.416	1.835.557	-1.493.975	1.776.122	-1.354.120
Wonen en bouwen	4.239.249	-1.094.357	4.518.059	-1.421.805	5.193.428	-1.552.827	5.278.923	-1.691.480
Totaal Ruimte en Wonen	38.620.884	-16.751.832	41.599.200	-18.990.001	42.505.772	-18.522.727	43.615.206	-18.945.189

Mens en samenleving	2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.106.606	-296.963	2.156.923	-297.196	2.211.040	-297.488	2.274.875	-297.887
Sportbeleid en activering	223.517	-1	229.026	-1	223.465	-1	230.689	-1
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	284.691	0	298.360	0	312.394	0	327.090	0
Musea	149.180	0	164.267	0	171.290	0	178.505	0
Media	998.526	-141.709	1.023.710	-141.709	1.076.374	-141.709	1.131.745	-141.709
Samenkracht en burgerparticipatie	10.494.580	-4.869.593	6.775.189	-640.116	7.144.465	-713.716	6.886.803	-146.832
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	1.658.777	0	1.437.091	0	1.492.804	0	1.557.341	0
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	124.190	0	124.190	0	124.190	0	124.190	0
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	348.785	0	365.911	0	383.799	0	402.572	0
Inkomensregelingen	12.803.170	-9.584.551	13.353.440	-10.056.334	14.023.813	-10.587.435	14.724.618	-11.153.021
WSW en beschut werk	172.655	0	140.783	0	107.935	0	158.207	0
Arbeidsparticipatie	2.273.263	-84.950	2.456.555	-84.950	2.581.694	-84.950	2.694.924	-84.950
Hulpmiddelen en diensten (WMO)	2.639.959	-314.287	2.132.856	-331.575	2.255.595	-353.221	2.387.503	-382.857
Huishoudelijke hulp (WMO)	5.359.055	0	5.462.288	0	3.860.766	0	4.257.248	0
Begeleiding (WMO)	3.003.357	0	2.526.433	0	2.678.906	0	2.838.218	0
Dagbesteding (WMO)	1.002.263	0	1.051.712	0	1.102.634	0	1.155.841	0
Overige maatwerkarrangementen (WMO)	13.747	-9.288	14.350	-9.594	14.961	-9.949	15.605	-10.408
Jeugdhulp ambulant lokaal	124.054	0	131.012	0	138.389	0	146.875	0
Jeugdhulp ambulant regionaal	12.985.787	0	12.650.502	0	11.842.482	0	12.441.874	0
Jeugdhulp met verblijf lokaal	85.080	0	69.332	0	72.911	0	76.673	0

Mens en samenleving	2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Jeugdhulp met verblijf regionaal	2.082.798	0	2.205.861	0	2.333.804	0	2.450.080	0
PGB WMO	399.670	0	422.808	0	446.608	0	467.646	0
PGB Jeugd	541.711	0	569.244	0	597.901	0	627.935	0
Beschermd wonen (WMO)	0	-1.500.000	0	-1.500.000	0	-1.500.000	0	-1.500.000
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	50.087	0	52.641	0	55.305	0	58.100	0
Jeugdbescherming	448.681	0	471.661	0	495.647	0	520.814	0
Jeugdreclassering	478.559	0	503.053	0	528.616	0	555.432	0
Volksgesondheid	2.158.104	0	2.238.310	0	2.180.905	0	2.248.919	0
Totaal Mens en samenleving	63.010.852	-16.801.342	59.027.508	-13.061.475	58.458.693	-13.688.469	60.940.322	-13.717.665
Algemene Middelen	2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Mutaties reserves	2.192.550	-3.213.558	3.586.359	-3.291.407	3.862.065	-3.494.778	4.208.039	-3.697.338
Resultaat van de rekening van baten en lasten	352.523	0	-1.956.914	0	-3.196.936	0	-3.194.716	0
Overhead	18.648.324	-433.580	18.430.271	-454.356	19.847.249	-469.482	20.384.752	-482.435
Treasury	-1.908.652	-2.045.261	-1.968.947	-2.045.261	-2.000.565	-2.045.261	-2.011.069	-2.045.261
OZB woningen	1.324.518	-6.927.933	1.375.175	-7.080.971	1.423.051	-7.237.628	1.472.014	-7.398.326
OZB niet-woningen	27.864	-4.771.061	28.783	-4.876.025	29.846	-4.983.298	31.159	-5.092.930
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-78.468.899	0	-77.625.342	0	-78.628.861	0	-82.365.584
Overige baten en lasten	-467.749	15.480	-820.287	15.991	-285.954	16.581	-199.309	17.347
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Algemene Middelen	20.169.378	-95.844.812	18.674.440	-95.357.371	19.678.756	-96.842.727	20.690.870	-101.064.527
Totaal generaal	129.836.215	129.836.214	127.856.587	-127.856.587	129.362.656	-129.362.656	134.050.369	-134.050.369

Subsidies

In deze bijlage zijn de begrotingssubsidies als bedoeld in artikel 4:23 lid 3 onder c Awb opgenomen. Dit zijn subsidies voor partijen die naar verwachting als enige in aanmerking komen voor de subsidie. In die gevallen is het niet gepast om een aparte subsidieregeling op te stellen. De wet stelt in dat geval als eis dat de subsidieontvanger en het bedrag waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld, in de begroting worden vermeld.

Organisatie	Subsidiebedrag
Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe	4.732.844
Stichting Biblionet Drenthe	934.000
Stichting Herinneringscentrum Kamp Westerbork	42.096
Jeugdfonds Sport en Cultuur (voorheen Jeugdcultuurfonds)	37.478
Stichting Voedselbank Midden-Drenthe	36.300
Stichting Lokale Omroep Midden-Drenthe	26.300
Stichting Humanitas	14.100
Stichting Slachtofferhulp	14.051
Stichting Verslavingszorg Noord Nederland	4.842

Voor de subsidieregelingen met een subsidieplafond staat hieronder de hoogte van het plafond voor 2027.

Subsidieregeling	Subsidieplafond
Muziekverenigingen	21.091
Dierenweides en hertenkampjes	12.922
Schaapskuddes	11.612
AED's	11.600